Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Medizinische Sammelhandschrift - Cod. U. H. 5

[Ingolstadt], [1476]

Johannes serapion

urn:nbn:de:bsz:31-231602

Visual Library

Liber vicesimus octavus libri
servitoris bulcasim ben abera-
ben abes acenni translatus
a symone ianuensi interprete
abraam iudeo tortuosensi

Dixit aggregator huius
operis post quam collegi librum hunc magnum in medicinis compositis
qui est liber magni
iuvamenti quem nominavi
librum servitoris et complevi libros
suos omnes secundum voluntatem meam in-
veni in multis ex medicinis compositis
libri huius medicinas multas simplices
que indigent preparatione ad horam
magne necessitatis earum quarum nomina
sucos exprimere et medicinas com-
burere et medicinas abluere et conficere
aliquas medicinas et discernere medicinas
bonas a medicinis malis. Prout providi ad
secundum viam hanc providi quod aggregarem omne
quod necessarium est in hoc secundum rememorationem
meam et ordinavi hunc
librum in tres tractatus

Primus tractatus eorum est de
preparatione lapidum et mineralium
s. de ablutione eorum et de ad-
ustione ipsorum et confectione quorundam
eorum sicut est marchasita et atramentum
et calcatum et colcothar et species
aluminum et species salis et plumbum
et ferrum et es et cohol id est antimo-
nium et scoria argenti et scoria au-
ri et est de ablutione tuthie et calcis
et de sublimatione argenti vivi et
arsenici et de opere cenigisfar et de
preparatione istorum omnium et declaratione
sua iuvamentorum ipsorum

Et tractatus secundus est de preparati-
one radicum plantarum et de
opere expressionis sucorum ipsarum et
qualiter extrahuntur musilagines ex
corticibus seminum et medulle se-
minum et de ablutione olei et preparatione
fecis eius et de albatione aceti squil-
litici et de stillatione aque ipsius squille
et assatione eius et de distillatione
aque camphore et operatione anulli ex
frumento et ordeo et siligine et
de ablutione coralli et tragacanthe et
de operatione medicinarum acutarum laxati-
varum sicut est scamonea et coloquintida
et turbith et mezereum et anacar-
di et sebra et species eius et ad sci-
endum tempus quo debet colligi herbe
necessarie reservatori et qualiter de-
bet servari que colliguntur ex radicibus
et floribus et oleis eorum et similibus

Et tractatus tercius est de pre-
paratione medicinarum simplicium
ex animalibus sicut de adustione conchi-
lium vel ostreorum et cornuum et so-
learum et unguium et ossium et de
adustione cornuum cervorum et de ad-
ustione scerici et de assatione adustione
sarta et scorpionum et hyricorum et le-
porum et vespertilionum et hyrudinum
et de modo colligendi sanguinem ex a-
nimalibus viventibus et de candidati-
one cere et de confectione urine
infantium et qualiter fit gluten ex co-
riis et qualiter colliguntur fella et ex
stercore ad necessitatem alcohol et de
cognitione istorum omnium que sunt bona
et que non sunt bona ex eis. Capitulum
primum de ablutione litargiri et
adustione eius et electione bo-
ni litargiri

Et de primo tractatu est modus
ablutionis litargiri et ad-
ustionis ipsius et electionis ipsius boni
litargiri ano bono. Species igitur li-
targiri sunt multe quia quedam species litar-
giri est que fit ex plumbo et quedam que fit ex
argento et quedam ex speciebus litargiri est
nigri coloris et quedam est aurei colo-
ris et quidem melior est aureus. Via
vngeta que fiunt ex isti litargiro de-
clinat ad albedinem et sunt nobilis-
sime bonitatis. Et si litargirum fuerit
nigrum aut habens in se aliquid plumbi et
vngetum quod fiet ex ipso nigrum et tepe

Si vos volueris ipm ablue et de
albare necesse e ut eligas litargi
riu qd ht colore auri et qd sit
grue et mdm a plubo et q fran
gas ipm i frusta qntitatis fabe
et accipias qntitate exas q vo
lueris et ponas in olla rudi et
piicias sup ipm aq et ponas se
ipm de frumeto bono et pgato
quatitate quada et d ordeo pu
gillu vnu colliges i pano laneo
novo subtili et suspedas ligatu
et orificio olle int ipsa et facias
fervere ta diu donec crepet or
deu deinde aufferas olla d ig
ne et ponas id qd e i olla i pap
side munda et piicias frumentu
et fundas sup litargiriu alia aq
et abluas ipm fricando manibus
fortit et dimittas de stati Deinde
accipe et tere ip et dimitte qd
residet et abice aq et itru de
residet ut pq et fac hoc de siccando
et terendo et abluendo tam diu q
subtilietur et dissolvat in aq de
in excepta qd residat et clarifi
cet aq et abice ea et tere conti
nue sepe i die et i vesperis pone
sup ipm aq alia et dimitte p
hora vna et cola et fac hoc to
ter i die septe dieb continuis pq
hoc pice sup duas libras exco
ʒ ii sal gēme et i funde sup ip
alia aq et qn fiet albu pone
sup ipm aqua calida et fac sm
qd fecisti plus ta diu q nichil
remaneat i eo salsedinis et pq
ea dimitte siccari in sole move
do sp ip donec to exsiccet hu
ditas demu repone ip et serva

Modus alius preparandi litargiriu

Accipe de litargiro lb ii et
tere bn deinde accipe de
sale gēma nig lb vi et misce
cu litargiro et pone i olla rudi
et proice sup ip tantu aq q
cooperiat et agita to die mane

et sero et si aqua diminuat ad
de paulati et fac id triginta dieb
agitando sic dictu e ne coagule
tur et putrifiat et pq xxx di
es abice aqua agitando paulati
Deinde pone ipm i mortario et te
re pqa pice ipam i parapsidem
terrea munda et pice sup ipm
aqua et agita cu manu motione
forti et dimitte donec resideat
et abice illa aqua et sup i funde
alia et fac hoc quo usq salsedo
tota recedat et pq hoc dimit
te hoc fere siccari et i formato
tiscos et fac eos siccari et serva
in vase plumbeo Modus alius

Frange litargiriu in frusti
qntitatis fabe et pone
ipm int stomachu apri et facta
diu fervere i aq donec stomachus
coquat Deinde trahe a stomacho
litargiriu et pone de sale qnti
tate q sufficiat et tere et lava
ipm sic dictu e supius Et sunt
qui accipiunt litargiri qntitatem
lb viii et miscent ipm cu tridem
sal et ponunt aqua sup ip et te
runt in sole et mutat illa aqm
vna vice pq alia q° usq albescat

Et alii sic de Modus alius
albat litargiriu accipe li
targiri qntu vis et i volve q
i toto albo et pone i olla fictili et
pone aqua sup ip et accipe fa
bazu recenu ul novazu vnum
pulegiu et pone sup litargiriu et
dimitte tam diu bullire quo usq
fabe crepuerit et qn crepuerit
et to fuit nigrz phibere ipm ab
olla et i volve litargiriu i alio
toto et pone sup ip aq clara et
pone cu eo iterz fabas alias ut
prius et coq iteru sic fecisti et fac
hoc ter ul amplius q° usq totum
no tingat et pq pone litargiriu
i mortario et pone super omnes
ʒ lxxx et litargiro salis salis

mtez lib' .i. et teze sit et pone
iteru sup ip de sale mtro albo
forti albedinis 3 xlvj ptes
ipm sal mtru pus fuit dissolu
tu i aq et teze donc albescat
forti albedia Dein pone i vase
teres hnte latu orificiu et poe
sup ipm aq multa et agita et
dimitte donec residea t aq
clarescat et rem pice ipaz t
iteru pone aqua alia et fac
ita donec aq dulcescat t nichil
remaneat salsedinis Infine vo
cola aqua et pone in olla terrea
noua vitreata insole xl diebs
i estate et post xl dies q...
disiccatu mittit eo cu opq fuit

Accipe litargiri Modus alius
bom aurei coloris p .i.
et teze bn et poe sup ip de sale
com p .ij. et poa desup aq qn
titate qua coopiat et super
ficiatez iiij digitos et dimitte
i sale q vij diebus et misce bis
omi die t pq vij dies proice a
qua et pone aqua alia t muta
aqua quottidie vsq i fine xl
dierū qz aqua fiet dulci t li
targiru de albabit sic cerusa
et fac troscisos t sicca et vtere

Combustio litargiri

Accipe litargiru t frange ip
in frust' adquātitatē nucl
et pone sup prunas t suffla cu
flabelo fabroru donc fiat sic
ignis Dein extrahe abigne t
sine infrigidari et absterge
ip a putredine alij vo qn extr
hut ipm abigne extinguunt
id i aceto vl vino et itm pont
i igne et sic faunt bis et qr ptes
extinguendo ut pq t demu abst
guit Cam sm demō faciendi ce
rusa t ablucōe eius t cōbustiōe
et assacōe et elcōe ipius q e
bō et qn nō e bona

Modus efficiendi cerusa sic
fit in hyspania e ut accipias
vas magnu terre hns orificiu late
ri fundo eius et pone i domo ob
scura plena fimo pecorum q sit re
mota aere et sit domus stricta
et sepelias duas ptes vasis i illo
fimo et ponas infundo vasis pa
ru aceti boni vetusti cu fece sua
et ponas sup acetu bn de vua bo
na t bn matura tm q attingat
vsq admediu vasis vl mq pa
rum et caue ti ab vua mq ne ce
rusa desfiat et pqea accipe
panu grossu delana vl pilo ca
pre sit rotunda formatu adme
sura orificij vasis t i ipo fiat cce
ut xl foramia vl plq ut mq sm
qntitate orificij vasis et suspen
de i vno q foramine panu filu
vnu grossu et forte et i capitibs
filoz liga lamias plubi .s. vni
cuiq filo lamia vna t longitudo
vnius cuiusq lamie sit logitudo
duaru pm palme viri et latitu
do vnius cuiusq lamie sit trie
ptes palme viri et spissitudo la
me sit sic grossitudo digiti vel
circa id et suspeda lamas i vase
longe ab vinus cca mesura triu
digitoru Deinde coopi vas alio
coopitorio qd coopiat os vasis
cu toto illo pino coopitorio p fo
rato et stringe coopitoriu bn ne
aer vl ventus ingdiat t clau
de ostiu domus ne ventus intret
i domu et dimitte sic xxx diebs
vl circa sm qualitate tpis t pqea
auffer coopitoriu pmu et scdm
p foramen et auffer lamas pau
latī na tu inuenies i lamis cerusa
q declinat adnigredine paru et
tunc rade lamas paulati .s. vna
quaq p se et pq hoc repone il
las in vase sm mo pdictu et
dimitte sic sicuti pq t pqea iterum
auffer t rade t aduna simul
cerusa et fac ita donc fere co

supra fuerit lamine deinde pone ibi
alias lamas novas et fac ita se
pe si vis facere multa cerusa et
cave tibi a fumo vasis eo quod ledit
intrinsecus cerebrum. Postmodum cum sepe
veneris accipe id quod collegisti et
adunasti et pone totum in magna
pelvi et pone super eam aquam et lava
et proice aquam in cerusa quando descen
dant ad fundum pelvis et appo
ne aliam aquam et fac ita donec
nigredo recedit et fiat alba
et purgata a suis superfluitatibus.
Deinde fac ex ea magdaleones
et pone super lapidem marmoreum
ad solem et dimitte siccari et custo
di ipsa a vento et fumo et pulvere
et repone et serva

Modus comburendi et assandi et lavandi rerusam et eligendi bo nam et non bonam

Accipe cerusam et pone eam in
vase victili et gravo super
prunas et fac desuper ig
nem donec sit combusta deinde remo
ve ab igne et repone illam. Et si
vis cerusam assare necesse est quod po
nas eam in patella terrea super ignem
et agita eam sepe et quando mutatur
in colorem cineris aufer ab igne
et dimitte infrigidari et repone.
Et si vis cerusam abluere tere ip
sam in aqua sepe et abice aquam
sepe et lava sicut lavatur scoria auri
et argenti quemadmodum dicetur infra.
Et alia est bona cerusa que est multum
candida et partes eius sunt dense
clare et quando tangitur eam digito in
venies partes eius leves sine aspi
tate et quando infrangitur aliquantulum
ex ea tunc vinge quod frangitur est
sicut squame. **Cum tamen de modo lavandi plumbum et scoriam plumbi et assandi et comburendi ipsum**

Oportet quod habeas mortarium
et pistellum de plumbo et po
nas in mortario parum aque et
agita cum pistello diu donec aqua
incipiat denigrari et ingrossari.
Deinde cola aquam per pannum lini et
fac hoc ter aut amplius et dimit
te id quod est colatum quo usque descen
dat plumbum ad fundum vasis in quo
ipsum colasti et postea abice aquam
eius claram que super eminet et postea
iterum pone aliam aquam et lava ipsum
sicut lavatur scoria auri et argenti
sepe quo usque non remaneat in
aqua nulla nigredo et fac troci
scos et repone.

Modus alius lavandi plumbum

Sunt qui accipiunt plumbum
purum et limant ipsum cum lima
et terunt in modica aqua in vase quod
dicitur eorum lingwa salaya et pistel
lo est de petra et proiciunt super
ipsum aquam et lavant in vase sicut
dixi super cum manu et adunant
et quod egreditur deinde proiciunt
et sciens quod non debet lavari una vice
et multum sed expectare parum
et remittere aliam aquam et sic
quo usque plumbum descendat in fundo
vasis et proice illam aquam et appone
aliam. Finaliter vero debet abici aqua
tota cum fuerit ex eo trocisci et causa
quare non debet multum exsiccari et
ablui est ne commutetur in cerusam

Modus ablutionis scorie plumbi

Accipe de scoria plumbi et te
re ipsam bene et pone desuper
et ablue et proice aquam semper
et iterum pone aliam et sic itaque
diu quod sit bene abluta in fine va
dit expecta quod descendat scoria ad
fundum vasis et abice aquam et fac
trociscos et repone

Modus adustionis plumbi

Sume lamas plumbeas et po
ne in olla nova fictili et proice
super eas parum sulphuris radendo
ipsum sulphur super eas. Deinde acci
pe lamas alias et pone super pru
nas et iterum rade super eas de
sulphure et iterum alias lamas
super pone et sulphur rade et sic

sit quo usque olla sit plena deinde
accende ignem sub olla et quando vi
debis plumbum liquefieri optime ut per
misceas cum virga ferrea donec
plumbum convertatur in cinerem ita quod
nichil remaneat de substantia plumbi
quin sit totum combustum in cinere et quando
erit ita auffer ab igne et dimitte
te infrigidari et optime quod ille qui
hoc facit cooperiat faciem suam via
odor eius nocet multum

Alius modus comburendi

Accipe limaturam plumbi et
admisce cum ea de sulphure
re et pone in olla super ignem et agi
ta cum virga modo predicto

Item alius modus

Alii accipiunt cerusam de plumbo
loco sulphuris et imponunt
vini quo usum sunt hyspani de com
bustione plumbi est quod accipiunt
plumbum et ponunt in furno artificis
et exsufflant cum flabello donec
infletur et postea radunt super ipsum sul
phur donec sit combustum et colligunt
et reponunt vel potest etiam sufflari
super ipsum sine aliquo sulphure quo
usque comburatur Verum tamen magno
labore est et non potest comburi nisi in mag
no tempore et cum difficultate accipe
ergo ipsum adustum et lava ipsum cum
aqua dulci sic abluitur id quod
dictum est in capitulo de lamis et
repone et scias quod quando erit bene
combustum queretur color eius in
colore litargiri

**Capitulum quartum de modo faciendi es
ustum et lavandi et assandi ipsum
et lavandi batituram eris**

Inquid dyascorides sunt qui
faciunt es combustum ex clavis
quae reperiuntur in navi in hunc
modum accipiunt sulphuris et salis
ana partem i et terunt utraque simul
et componunt clavos in olla fictili
cruda cum sulphure et sale grandi

ita quod unum solarium faciunt de clavis
et aliud de pulvere salis et sulphu
ris et iterum aliud ex clavis et
aliud ex pulvere et sic faciunt quo
usque plena sit olla et postea co
operiunt vas cum cooperatorio terreo
et ponunt in fornace figuli et di
mittunt quousque vas bene coquitur et
aufferunt et reponunt et dixit quod
alii radunt super ipsum alumen iamenii
loco sulphuris et alii comburunt cum
sulphure solo et alii nullum horum
ponunt nisi quod comburunt solum sed id sit
nigrum alii volvunt clavos cum
alumine et sulphure dissolutis
in aceto et aducunt in vase crudo
et alii accipiunt clavos et ponunt
in vase eneo et proiciunt desuper acetum
et ~~sic faciunt ter~~ comburunt et postquam
combustum est semel proiciunt iterum de
super acetum et sic faciunt ter et re
ponunt alii vero sic comburunt es
accipiunt enim limaturam eris rubei
et ponunt super id octavam partem sui
de sulphure et ligant in panno et
liniunt ut lutant cum argilla et di
mittunt siccari et postea sepeliunt
in igne facto ex stercoribus animalium
duobus diebus quod erit adustum
et id est mirabile es ustum quod me
docuit quidam vir bonus et fidelis
sed melius es ustum omnibus est id quod
apportatur de babilonia et post ipsum
in bonitate est id quod fit in cypro quod
declinat ad nigredinem et ruborem

De ablucione eius

Sed qui vult ipsum abluere tractat
illud in aqua dulci secundum modum predic
tum quo lavatur cerusa mutando aquam
quater in die donec nil remaneat
putredinis

Scoria eris eodem modo la
vatur et virtus eius est
sicut virtus illius · Sed tamen scoria est
minoris virtutis

**Modus lavandi batituram eris et
est illa que cadit ab incude quando ma
leos parit eos**

Dyxit dyascorides sicut ba
titura eris et purga ex ea
lb ij et pone i vase qd dr salaya
et pone sup ea aqua clara dul
ce et misce bn donec squame
descedat i fudo vasis et asten
dat putredo eius natans i aq
et auffer quod e clarificatu et
pone lb j et s aq pluuias alia
vice et misce i salaya i manu et
qn videbis ea leua pice aqua
paulatim quo vsqz remaneat z
viij et laua iteru fortu locone et
pq hoc accipe squamas illas et co
pone eas exprimedo pietibq va
sis ut exprimat aqua abeis tunc
accipe illa aq et pone ea i vase
eris rubei qz ista e cor squa
mariu et subtilitas eariu et earu
maru et subtilitas earu et earp
virtus q det vti i medicinis o
culorp Illud aut qd remanet hic
modica virtute et oportet q la
uet alia vice et q misceat bn
quo vsqz nichil remaneat illius
leuis et pq hoc coopi residuum
cu panno et dimitte duobq diebq
ita q no comoueat et pq duos
dies clarificab et pones i vase
stricti orificij Et alij lauat folia
eris sic lauat scoria et reponit

**Modus conburendi scoria et
abluendi ipaz et eligedi bo
nam ex ea**

Potu e q scoria cuiusqz me
tallorp noiat arabice
aduma et mo9 conbustionis ei9
e q ponas ea sup igne d'pru
nis donec calefiat et sciat abu
licones sites uesicis sic facit
scoria feri et tunc extingwas
ea in esstate i vino et qui eget
eius vsu i scabie oculorp opz
ut extingwat ea in aceto alij
vero accipiut scoria conbusta m
hunc mo s qua narro terunt
ipam i vino et ponut ea i olla
facta ex argilla et conburit eam
alia vice quo vsqz frangat i olla

foliorp et p9ea terut iteru et
conburut alia vice et sic donec
mutat i cinere et nil remaneat
grossiciei et ista e qz utuntur
quidam loco tuthie

**Capitulu e de doctrina qualiter
adhurit scoria auri et ar
genti ex libro almeiorine
fli quibq utim i collerijs**

Accipe de scoria calbruyie
quatu vis et tere ipam
grosso mo et confice ea cu melle
et poe ipaz i vase fictili nouo et
opila orificiu eius et lini tu ar
gilla et fac foramen i sumitate
coopertorp p qd fumq al exalet
et pone vas i me° ignis ex
carbonibus qn g° scoria iiript
conburi aspice fumi q egredit
ex foramine et si declinat adni
gredine dimitte adhuc super
igne Et qn videb fumu declina
re ad albedine auffer ab igne
et extrahe scoria a vase et pice
sup ipsa de bono mo quitate
qua extingwat et admitte in
frigidari et tere et vtere

Ablucio eius

Sed eius ablucio est ut tera
tur in aqua et piciat illa
et iteru ponat sup ipam alia
aq et fiat hoc sepe tamdiu s
q non appareat sup aqm putre
do deinde collige scora et serua
Et melior sparu eius e rubru
sic deinde illa q hic colore cele
stem et inter albu et hic venas
stem et inter albu et hic venas
sites lapidi alie vo sue spes sic
no bona qz no valet n i vngete

**Capitulu f de modo pparandi
katimiam et abluendi et con
ficiendi ea**

Kathimia e tuthia q vocat
arabice sasane q queritur
crame ruben in glauai et ipa
quide e tuthia i potecia et qn sic
ex ea auricalcu ascedit fumq ei9

et adhęret parietibus fornacis et col
ligitur et queritur tunc in thuthiam
refectam. Et hec est illa que est bona ad
abluendum et preparandum et thuthia
quidem est lapides qui egrediuntur
ex minera et reperiuntur in albiraz civi
tate hyspanie et illa que ex ea est
granis mediocris et declinat
ad rubedinem paulatim. Et ad glau
cedinem est melior species eius et que
est munda a lapidibus sue minere et
est species climie secundum opinionem dya
scoridis et omnis scoria de corpore
malei sive est aurum argentum es
seu plumbum seu ferrum et alie multe
species et alii lapides minerii sicut
marchasita sunt omnes secundum opinionem
eius achime. Verum illud quod est
verificatum apud nos de experien
tia et opere hodie longo tempore in elab
oratione istius tuthie et apparatione
eius in mediis oculorum est ut acci
pias de isto lapide sicut egreditur de
minera et terre ex ea quod egre
ditur declinat rubedinem et glau
cedinem sicut dixi que est munda a lapi
dibus sue minere et frange eum
frustatim et pone in fornace au
rifices et pone super eum carbones
et sufla cum flabello et pone de
super alios carbones et sufla quo
usque tale fiat lapides et quousque
ascendat fumus eius ab igne tunc
ergo accipe illos candentes cum
forfice et extingue in aqua pluvi
ali vel dulci aqua volens eam in ista
bie oculorum et volens quod eius frigiditas
sit et stipticitas amplior oportet
quod extinguat eam in aceto vel in
aqua granatorum vel in aqua in qua
decoctum sit sumach et ille qui
volt quod sit magis penetrans et
subtilior oportet quod extinguat
eam in vino vel sapa et hic est
modus combustionis eius

Modus ablutionis eius

Modus vero ablutionis eius est
quod accipias kathimiam et
teras eam grosso modo vel terat
partes que sunt in ea ex lapidibus ve
nis. Deinde liga eam in panno ex
lino et pone coram te in parapside
magna cum aqua dulci et sub
merge pannum illam in aqua ligasti
tuchiam in aqua et frica manibus
et emunge cum aqua illa sepe et
diligenter donec dissolvatur
id quod est subtile ex ea et egre
diatur ex panno in aqua et tunc in
terest quod reponas aquam illam cum
eo quod grossum est de panno in
alia parapside et frica iterum pan
num in aqua alia clara et fac hoc
quousque tota tectas tuchie
excolet panno ultimo proice quod
remanet ex lapidibus in panno.
Deinde misce aquam que est in parapsi
de cum tuchia et proice aquam illam
cum subtili illo terreo et cum alia
pinguedine que natat super aquam
propter agitationem eius in vase alio et
fac hoc cum summa facilitate ita quod
sepes id subtile ab arena que
descendit in fundo vasis et proice
aliam aquam super ipsam secundo et tertio
quousque nil remaneat de sorde
eius. Deinde proice arenam que sua
gravedine descendit in fundo vasis.
Reliquum autem quod reservasti dimitte
residere in aqua donec descen
dat tunc proice aquam eius cum facilita
te donec remaneat tota pura
hoc autem pone sub sole donec siccetur
et repone sua. Dum quidam abluunt item
hanc in isto modo quod est quod colligunt
totam eius et spumam seu pingue
dinem eius de superficie aque cum to
mundo et proiciunt subtus. Et iste
modus ablutionis arabice appellatur
alkesuil et faciunt ita sepe quousque
egrediatur tota spuma eius et sub
tilitas eius et abluunt totum a
tuchia que est in eo qualibet vice et
ponunt sub sole quousque expleant opus

donec siccetur et repone necessitati

Modus confectionis tuthie

Confectio vero tuthie diversificatur secundum diversitates
egritudinum oculorum. Nam ille qui
vult sanitate eius in obtalmia opor-
tet quod ponat de aqua rosacea bo-
na in una pabside deinde ponat
tuthia lavata sicut dictum est in pan-
no lini subtili et lavet eam fricam-
do cum aqua rosacea quousque to-
ta egrediatur tuthia de panno lini
et post hoc ponat sub sole et coope-
riat cum panno mundo ne cadat in ea
pilus vel aliud et dimittat sic do-
nec siccetur. Deinde infundat eam cum
aqua rosacea 2o et 3o. Ultimo
vero terat eam subtilissime et terat
cum ea subtilissime aliquantulum campho-
re et utatur ea in egritudinibus obtal-
mie calide. Et ille qui vult unam
mentum eius cum in ruboree palpe-
brarum et in grossitie carum que ara-
bice dicitur sulach et in scabie oti
ut conficiat eam cum aqua mirabola-
norum citrinorum loco aque rosacee.
Et qui vult ea uti in egritudinibus
oculorum frigidis oportet quod conficiat ea
cum bono vino veteri odorife-
rore et quod imbibat eam aqua
maiorane recente semel aut
aut bis et terat eam cum aliquantulo
spice et nardi et aromatizet eam
cum modico musco et utitur ea in
lacrimis oculorum et humiditatibus
descendentibus ad oculum et in venis
rubeis oculorum que sunt super tercia
et in quarta que notatur sebel et
fluxum palpebrarum et sic con-
ficiant eam cum aqua feni ad aquam
descendentem ad oculum aut cum aqua
sumach. Et ille qui vult quod sit vir-
tutis abstergentis et ardentis oportet
quod conficiat eam in aqua acori et
horum consimilium

Modus assationis eius

Assatio vero eius est quod accipi-
as eam et teras bene aut quod
accipias de lavatura et conficias
eam cum aqua et facias trociscos
et ponas super testam novam et
ponas super prunas et volue tro-
ciscos cum assiduatione donec sic-
centur et fiant rubei et tunc
repone eos necessitati

Modus combustionis eius

Sed modus combustionis eius
est quod accipias de tuthia
lota sicut dixi superius et conficie eam
cum bono melle ita ut fiat ad mo-
dum paste et pone in olla terrea que
habeat strictum orificium et coope-
ri cum opertorio quiescente orificio
eius et claude orificium olle li-
niendo cum argilla et fac fora-
men in medio coopertorii et pone
in fornace calidus et dimitte
donec aduratur et quando est ad-
usta cuius signum est quod non egredi-
etur a foramine fumus auffer
ab igne et extingwe eam cali-
dam in rob et sicca et repone

**Capitulum 3 de modo combustio-
nis marchasite et ablutionis
eius et electionis ipsius**

Marchasite due sunt species
aurea videlicet et argen-
tea et illa que ponderosior est ex ea
est melior. Et modus adustionis ei-
us est quod accipias eam et rores
ipsam melle et ponas super pru-
nas paucas et sufflas in eam cum
assiduatione donec rubescat deinde
inde auffer ab igne. Et ablu-
cio eius est quod accipias de marcha-
sita aurea et teras et cribres
et ponas iterum in mortario et
proicias super eam de aqua pluviali et
pone super terre et sicca et iterum pone super
eam parum musci et tere et ute-
re ea in oleo quod confert humidi-
tati eius et cicatricibus ulcerum
et albedini eius **Capitulum h de prepara-
tione antimonii scilicet de modo ablutio-
nis et adustionis eius**

Ablucō antimonij ē sic ablu
cio marchasite et tenuie
et adustio eius ē ut ponat sup
prunas et exsuffletur cū flabel
lo donec inflamet et aufferat
pquā ē inflamatū statī ab
igne qr si dimittet nimis ig
ne quaeret ī vtute plumbi

Cam̄ i demō faciendi viridē eris et aduredi ipm et eligendi qd bonū est

Operacō faciedi viriar s
quod fit ī mīs ptibus
s hyspanie ē in huc mō acci
pe vas fictile magnū cui ori
ficiū sit latius fūdo eius et
pone ipm ī domo plena stcori
bus ouiū et sepeli ipm illic ī
mō quē dixi tibi ī faciendo
cerusam n' qr lamine quibus
fit viriar debet eē exere
rubeo et latitudo cuiuslꝫ lam
me sit sm mēsurā dimidij
palmi ē longitudo cuiuslꝫ sit
sm duas ptes vnīꝫ palmi et
longitudo earꝫ spissitudo sit di
midij digiti et nō ē curadū vtrꝫ
vna q apponit in vase sit nig
vel alba aut si ponas aceti
forte solū sine vinis opi ḡo
vas post ordinacōꝫ lammarꝫ
et stinge os eius et opila et
reuertere ad vas x trāsactis
diebus et auffer lamas et rade
viriar delamīs paulatī et re
pone eas iterū in vase et di
mitte tottidē diebus et iterū ab
rade et fac sic donc lāine ꝯ
sumāt et pq̄ꝫ ꝯsupte fuerit
pone alias lamas et fac vt
prius fecisti donec hēas viriar
quantū vis

Modus alius faciendi viriar

Inqt dyascorides viriar fit
in huc mō pone acetum
forte ī aliquo vase fictili + coopi
vas cū coopertorio facto exere cūo
ut plano sino ī uas cuiū aliqº
foramīe ne vapor aceti exalet
ex̄ et ī quīze vl deciō die et
rade coopertorio viriar et collige
et s̄ua ¶ Val accipe lamas ereas
et suspēde eas ī vase vbi fit
acetū forte et sit suspēsio lama
rū ita ut nō tangat acetū et
ī quolibet decīō die requiē et
rade qd inueit inlamīs eximar
¶ Et dixi qr fit etiā sm huc modū
et ē ut accipias frustū vnū eris
fusi vt pta frusta et sepeli ea ī
acinacō uua qn̄ recēsūt et sicꝫ
qn̄ aliqd orit' sup frusta deciui
ar collige et s̄ua ¶ Et dixi iterū
qr fit extimatura eris et exla
mis ptibꝫ extensis subtilibus
pice ergo sup lamas deaceto for
ti ter aut quater ī die et moue
vl die semel et fac ita donc via
tur incolorē viridē ¶ Et sit ex
aurifcibus qui faciūt viriar sm
mō dicitū abiscꝫ et ē qr ipi te
rūt vrina infantiū ī mortario
exere cū bruscō cū pistello exeo
et agitat dū quo vsꝫ color eiꝫ
viatur in colore viridē et cū
isto clarificat aurū ¶ Et dixit dya
scorides aliū mō fiendi viriar
quē vocauit vermiculare vl ver
miculosū et fit ut accipias mor
tariū et pistellū excupro et pice
ī eo deaceto forti albo et tere a
gitādo cū pistello donc acetū in
grosset ¶ Deīn iterꝫ adde acetū
et de alumīe rotūdo et sale ge
ma clara lucida et de sale nitri
albo et de sale nitro aā ʒ ij et
tere agitando diuinus insole e
stiuo quo vsꝫ gūtat' incolorem
viriar et ī grosset ¶ Deīn coque
ipm et h̄ spēs viriar ē pulchri
colorꝫ et fortꝫ operacōe ¶ Et aliꝫ
faciūt in huc mō addentes cū
vnī pti aceti duas ptes vrine
vetuste et de menis pdictꝫ eas
dam porcōnes ¶ Et sūt q adulte.

rant cinnar cum ere usto et gummi
arabico mistetes faciunt i modum
sicut dicti vermiculosi

Modus alius faciendi cinnar

Accipe partem sal et partem farine
ordei et terre vitri que cum aceto
et limi cum oleo olla erea apte i
teriori aut et dimitte diebus ali
quot quousque incipiat cinnar sic
cinnar sic amar nouum et rade et
repone

Modus comburendi cinnar

Accipe cinnar et pone i patella
terrea super ignem et misce quousque
videas colorem eius inmutari quousque
vertat i colorem tuchie et postea auffer
ab igne et dimitte tepescere et colli
ge et sua et verra et habeas
cinnar quod generatur in mineris in
insula cipri quod apparet super quasdam
lapides inquibus est es et est quod sal
lat asfalticum et id quod exeo appa
ret super lapides est pars Verum
id quod inuenitur i mineris est maio
ris quantitatis et pulchri coloris sed no
est bonum propter nimia quantitate quam ad
miscetur ei ex lapidibus Et sunt qui
adulterant ipsum cum multis rebus cum
pomice et cum marmore et psimitis
et sunt quidam qui miscent cum calcanto
Et qui vult cognoscere id quod adulteratum
cum pomice ut cum marmore made
faciat manum suam i aqua et ponat
super ipsum quod statim dissoluetur et sunt
qui masticant eo cum dentibus et sic
percipiunt lapides et distinguunt id
quod est adulteratum cum vitreolo po
nendo ipsum i lamina ferrea super ig
nem et si continet aliquid vitrioli quando
fiet combustum fiet rubeum Et id quod
non est adulteratum remanet i colore
suo et figura sua Et melius ex eo
i terris partibus est quod existit magis
viride fortioris odoris et ad
urens gustum fortiter operatur

Capitulum de modo adurendi et albi

ficandi et sublimandi et combu rendi auripigmentum et conuertendi citrinum i rubeum

Modus comburendi arsenicum
est ut accipias ipsum et po
nas in vase fictili nouo et pones
super carbones incensos et agita
ipsum satis sine intermissione et quando
erit valde calidum et color erit
inmutatus oportet quod remoueas
ipsum ab igne et dimitte i frigidari
et tere et repone et virtus eius
est quod ipsum putrefacit et purgit
magnifice et auffert carnam
superfluam abulabus et abradit
pilos

Sublimatio arsenici

Sume de arsenico citrino id
quod ex eo est lucidius et la
minosum sed quod est sicut lamis auri
et tere ipsum cum tertia sal coris
et pone inter duas patellas ter
reas vitreatas et luta eas cum
terra vitrariorum et pone super ig
nem et dimitte ipsum donec dis
soluatur et ascendat fumus eius
et adhereat acerrimum superius patelle
deinde auffer ab igne et dimitte
tepescere et tunc aperi vasa et ra
de id quod inuenies adherens tecto
superiori patelle et misce ipsum cum
eo quod remansit i patella superiori
et tere totum simul et pone item inter
patellas sicut prius fecisti et pone
super ignem ad sublimandum iterum
et fac hoc tertio et quarto et tota
cens quod id quod ascendit fiat albi
sic cerusa quod quidem collige et
sua necessitati

Modus conuertendi arsenicum citrinum in rubeum

Sed qui vult facere de arsen
ico citrino rubeum oportet
quod frangat ipsum infrusta medi
ocria et ponat i olla fictili
et opilet os olle et ponat i
furno panis et dimittat illic
spacio v horarum deinde deiciat

et aufferat q̄ tūc sucet az
semai rubeū pulchri coloris

Capitulū a· a· de mō albificā di argentū viuū p sublimatōz

Accipe de argento viuo bono
et purificato ablūto et oīa
alia sorde et tere ipm̄ cū pode
eius de calcato bono et pice sup
ipm acetū et assidua pistacōz
vsq̄ quo tō argentū viuū coa
guletᷓ et nil de eo appareat
in calcato tūc g° exsicca ipm
modicū abhumidatē aceti ⁊ po
ne inter duas patellas ⁊ luta
cū argilla et pone sup ignem
et fac ignē subeo tanto spacio
tpis quātū faceres si velles decoq
re carnes Deīn remone ab ig
ne et dimitte patellas ifrigi
dari et apī eas et tūc īuenies
ex argento adherē summitatī pa
telle supioris cuiꝰ argentī viui
ps erit viua et cuiꝰ argenti
viui ps erit mortua tūc ergo
collige tō et adhibe sit teres
fortiꝰ plus et rora sp ip cum
aceto et iterū pone ip inᵉ pa
tellas et luta labia patellarū
cū argilla et pone sup ignē sic
prius fecisti et hoc tō fac septies
aut plus aut mīꝰ quousq̄ fiat
albū qd collige et sūa

Cam a·b· de mō sublimādi me dianā actā q̄ lingwa paris noiatᷓ adhichbardich

Sume arsenicū citrini puluī
zati calce viue alkali cum
az aā lb s· argentī viui lb i sal'
armoniaci ʒ iii terat ᷓ oīa cum
aqua pmō donͤ moiatᷓ argentū
viuū deinde desicca et tere sicco
et pone in alutel ad sublimadū
⁊ forma alutel ē q̄ accipias ol
lam nouā et patella vnā terē
am et facias ipatella foramē
ad magnitudinē orificij olle et
coniūgas orificiū olle sup fora
mē qd fecisti ipatella et luta ea
simul cū argilla sapienter Deīnde
facias furnū puū et poē patella
sup furnū et luta bn̄ ab oībꝫ pti
bus eius Deinde pone medicinā
molla et coopi olla cū pabside
vitreata et luta orificiū olle bn̄
cū labys pabsidis vndiq̄ p9 hoc
accende ignē sub olla vi horis
q̄ medicina sublimabitᷓ et ascen
det sup patella et adhebit pab
sidi Cū g° infrigidata sūt apī
vasa et abrade medicina a pabsi
de et repone et vtere Illud
aūt qd remāsit in fundo olle
sūa et vtere eo proposito tuo
et q̄ vult medicinā fortꝰ eo
optet q̄ addat id qd remansit
in fūdo olle cū eo qd sublima
tum ē et terat tō sit et ponat
iterū alutel et accēdat ignē
desubtꝰ donec sublimetᷓ Alt
naq̄ totiꝰ sal qd sublimatᷓ
et qui ponet ipm ad sublimadū
iterū tertio erit meliꝰ

Cam a·c· de mō faciēdi re gisiᷓ et ē cinabriū

Accipe argentī viui et sulphu
ris citrini aā Verūtn̄ sūt
quidā q̄ ponūt de sulphure nimis
miste q̄ ea sit et poē ipa iva
se vitreato dextra qd possit su
stinere ignē et iple tertiā ptē
eius ex medicina et duas eius p
tes relinq̄ vacuas Deīn coopi
vas cū pabside vitreata et lu
ta sapienter cū tra et pilo con
fectis simul Deīn edifica sibi fur
nū quadratū et pone vas in
medioᵒ furni tali mō q̄ due ptes
vasis q̄ sūt vacue sup medicinā
sint supantes ex furnū et fū
dus vasis sit distās a solio for
nacl mensura duarū pnū vnꝰ
palmi Deinde accēde ignē sb
eo duodecī horꝭ Deīn pmitte
furnū frigescē et frange vas
q̄ īuenies regisiᷓ

Cap^m a. d. de modo faciendi calcem
et abluendi eam que est necessaria
combustioni ignis et siccitatis a-
tivis et de modo faciendi quoddam ferreum
mene quod fit ex calce ad depi-
landos pilos aquo locum voluere

Sit calx in partibus nostris primum
ex lapidibus notis in minere
corporum et sunt ex hominibus quidam qui
faciunt calcem ex petris marmoris
albi et fit ex corticibus ovorum et ex
testis ostreatorum vincentum in mari
Dicimus melior calx ad opus mene
est illa que fit ex corticibus ovorum
et post eam melior est que fit ex mar-
more Sed modus faciendi eam ex
corticibus ovorum est quod accipiatur
de corticibus ovorum quantitas et po-
natur in olla nova et cooperiatur ol-
la et ponatur in fornace figuli sicut
quando vasa sunt in fornace Deinde
detege ollam et si videris quod sint
sic calx bene et si non remitte tamen
in fornace et fac sic tamdiu quod
fiant cortices albi ad modum calcis
albissime et si furnus figuli non
est tibi paratus accende ignem subtus
et ueta cum flabello donec fiant
sic dixi et posito modo oportet quod sit
ut ex marmore et ex lapidibus
aliis quando intencio nostra non est nisi
ut teridantur et adurantur donec
fiant calx et fiat alba

De modo abluendi calcem que neces-
saria est combustioni ignis

Accipe de calce viva id quod
de ea est album et mundum et
tere et cribella et pone in pal-
side munda et proice super eam de
aqua dulci quantitatem qua coo-
periatur et dimitte per horam unam
et postea misce et dimitte donec
descendat ad fundum vasis et proice
aquam et fac ita octo vicibus aut
.x. et post hoc proice aquam que super est
et repone quod confert ad alkarm
i. ad uborem et velud combusti-
omnibus ignis in aqua dissoluta cum
oleo rosaceo

De modo conficiendi mene depilate
vel capillos una hora

Accipe de calce lapidum vel
marmoreis aut de calce
ovorum vel de calce ostreatorum partes
duas et de auri pigmento citrino
partem .i. et pone in mortario sicco
ex plumbo et proice desuper aquam or-
dei et tere donec fiat unguentum
et post hoc oportet quod calefiat in ig-
ne et quod lineas in eo in balneo
quoniam ista mena facit corpus lene
et subtiliat pilos nascituros

De modo psilotri noti

Accipe calcis partem .i. h. au-
ripigmenti citrini partem .i.
tere et cribra et coque in vase
ereo cum tanta quantitate aque qua
cooperiantur et coque quousque pluma
intromissa in mena depilletur
facile probe

Cap^m a. e. de modo comburendi salem

Accipe de sale et tere et
pone in vase terreo et coope-
ri cooptorio aliquo et luta
cum cooptorio simul
labia vasis cum cooptorio simul
cum argilla et sepeli vas inter
prunas et dimitte donec combura-
tur Et sunt qui ponunt salem in pa-
sta et sepeliunt in prunis donec
pasta sit combusta Et sunt qui ablu-
unt salem in aqua et dimittunt
desiccari et postea ponunt eum in
olla et cooperiunt ollam et accendunt
ignem sub olla et ponunt circa ollam
prunas quod sal non quiescit crepida-
re donec sit combustum et quando quiescit
ere a crepitacione erit combustum
Et ego terebam bene salem et pone-
bam eum in olla super ignem et exsuf-
flabam donec erat combustum

Cap^m a. f. de forti combustionis cal-
cantii et specierum que sunt atramenti
et vitriolum

Accipe calcatum et pone sup testa noua et pone testa sup prunas et ure et sit qntitas adustionis eius si fuit calcatum non mitte humiditatem qm non apparebunt ampulle et erit de citrato de sitatoe forti et si fuerit amplior humiditate oportz q dimittatur sup prunas quousq mutatur color eius in rubea et qntitate ad similitudinem magre. Si in opidis oportebit q aufferas ab igne et purges. Et sunt q ponunt sup prunas et exsufflant de sr donec declinat ad citrinitatem aut ponunt sup testam et ponunt sup prunas et misceat donec color eius mutatur

Cam a g de modo adurendi alumen et eligendi

Species aluminis sunt sm melius alumen est id qd finditur et est album et nouum et qd est accidit stipticum sm lapidem et postea qd est in bonitate est humidum clarum cuius partes sunt equales humide sm lapide

Cam a h de modo combustionis coralli Rx

Oportet q terat et ponat terrea et postea ponatur in furno et dimittatur p noctem et si bn comburit bn et si non ponat iterum donec comburatur et sunt q ponunt in crusibulo et exsufflant q obruitur sic vis

Cam a i de combustione spume maris Rx

Done spuma maris in olla terrea et opi et luta cum argilla et pone in furno quousq aduratur. Deinde accipe et pone et qdam ponunt sr prunas et comburunt ex sufflado et ablucoe eius sic alkimie

Cam a k de adustione vitri

Vitrum sic aduritur teritur et ponitur in crusibulo et sufflatur fortiter donec aduritur et si non aduritur bn ponitur vitreum et exsufflatur donec aduritur quantum oportet

Cam b a de adustione salis nitri Rx

Sal nitri comburitur sic sal. f ut ponatur in testa super prunas et exsuffletur donec aduratur

Cam b b de combustione boli armeni et ingibar et almagra et terre hispanice et corporum lapidum

Frange quodlibet horum vis in frusta ad qntitatem fabe et pone sup testam ut sup lamina ferream et misce prout tibi erit voluntas adurendi ut assandi

Cam b c de modo faciendi crocum ferri

Accipe de limatura ferri quantum vis et pone in lamina ferrea et sufflam cum flabello quousq lamina calefiat et limatura et pone in mortario ferreo ita calida et tere bn et iterum repone in lamina et pone sup ignem et exsuffla scdo donec calefiat sic fecisti prius et tere et fac ita decies ut plus eo q quantum plus feceris tanto melius qm ergo quesitum fuit in colore croci si adhebit alicui rei color eius non separabitur et iuuamentum eius est q q depilauit pilum superfluum vel malegnatum in palpebris et posuerit sup locum aquo euulsus est de limatura ista sic preparata sepe prohibebit ortum pili. Et sunt quidam q ponunt in ungentis qm volunt exsiccatione forte corporum et sunt q utuntur ea sola et ponunt ea sup ulcus humidum cuius sanatio est difficilis exsiccat

Cam b d de modo putrifaciendi limaturam ferri et de combustione et ablucoe eius

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Oportet q eligat limatura
ferri pura cu aq no sit ad
mixtio alicuius alius metalli Na
si ess ibi admixtio alicuius sit ex
aut plum aut meri et daretur
alicui i potu occidet Ponat g
de ea qntu vis i vase mudo et p
mat sup ea paru aceti et po
nat sub sextorio mudo et pot
tea sup ipm sextoriu corium ali
qd et dimittat xxx diebus et
admius vij diebus et p9 exhe
q mucies colore eius cimat
Deinde desicca ea et tere et sit
qui abluunt ea cu aqua dulci ab
aceto et colat p panu et dimit
tut sub sextorio tam diu donec
putrescat et p9ea abluunt 4 re
ponut et vtus ei9 e q 9fert
eis quorp color facici e croceus
et facit i pinguare corpus

Modus assandi scoria ferri

Oportet q scoria ferri ablu
atur an aqua asset et p9
ecia abluat sic dixi9 i climia et
marchasita

Cam b' t demo limature auri et argeti necem i memis cordis sit ipalithe et diamusco

Accipe de auro bono puro
frustu et habeas tota te
pabside cu aqua pura muda dulci
et heas cote asseam muda cui9
vnu caput teneas i vn tua man
aliud sit antsu fundo pabside
i aq tuc frica auru i cote se ma
defricando cote cu aqua q lima
tura auri descedet adsudu va
sis subtilis fac q° ita tam diu q
limet de auro illo qntu volueri
dem dimitte p hora et ptc aq
cu facilitate et ablue ter 4 sicca
et srua eo mo fac d'argeto et
sut q' limat cu lima subtili et sic
utut

Cam a sedi tractat9 de mo faciendi aloes abluendi et adurendi

Aloes e succus cuiusda h'be
q nascit i scitre ut sco
ta fm qd audiuus et mag opa
tionis eius e q terat herba i
et exprimat succus ei9 4 9gat
succus donc exsiccat et rpo
nitur et melius meri ett alo
es e q cito frangit et ht odo
re bonu et colore eius e sic co
lor epatis Accipe de aloe se
cutrino bono qd cito frangit

Mod9 ablucois aloes seu ppa racois ei9 ad expellenda malicia et ei9 acuitate

Accipe de aloe secutrino bo
no qd cito frangit et qd
ht colore epatis et adore bon
.lb. j. tere bn et cribra dem
accipe cassie lignee spice asari
squinanti carpob silob cinamo
xiloaloes croci masticis latte
an ʒ. iij qtunde ea et coque
i sex lb aq donec 9sumpta sit
medietas aq et cola et exp
me et repoe i vase vitreo t
tota aloes exista aq donec
to imbibat et poe sup v as mar
morl aut metri et tere bn ipsa
le et pone i pabside mu da et
coopi pano grosso et dimitte
siccari ab illa aq et cu fuerit
desiccatu redue ipm iterepe
aqua adtritura et i bibe q
iteru ex aq illa et dimitte sic
cari sic plus et iterato fac hoc
donec aq penetret oms ptes
eius et donec aq tota sit 9sup
ta terendo et i bibedo et desicca
do ut dictu e et cu vltio desicca
tu fuit repone i vase uitreo mudo
et da ex eo solo sn admixtioe al
terius marie podus aurei vnius
et vtere eo i memis laxatis et
februs yere et alys mems in
q b9 aloes mg dr

Mod9 alius ablucois

Et q' vult vti aloe i egri
tudinib9 melancolicis i qb9

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

eget educōne melie ꝑficet ꝗ
ita ꝗ croci spice nardi cinamoi
xilob cassielignee assari ʒ e
squinan sticados arabici an̄ ʒ
v. aq̄ in e lb aq̄ fontis sup le
nem ignē et bulli quousq re
maneat tria pa et cola ea cū co
latorio grosso et exprime Deīn
accipe de aloe citrino lb ij et tere
et ī bibe ex aq̄ ista sup lapidem
marmoreū et assidua tritura
eius et ī fusioz et desiccatioz su
p dicta disciplina donec bibat
totā illā aq̄ vltio tere et serua
ī vase stricti orificij ne amittat
virtutē et opila os vasis et ti
mest ut addas et minuas ex
iste menis sm necessitatē eg
tudinis **Forma adurendi aloes**

Oportet q ponas aloes ī
olla munda supra prunas
donec aduratur **Cap b de dīno
decoctōis recepi q̄ ē necessa
ria ut repōt adhoram neces
sariam**

Recipe sticados pulegij an̄
ʒ v. epithi ʒ xx an̄ sen
apij ancti an̄ ʒ iiij cinamoi
ʒ x. agarici ʒ v aduna hec
et quinde et infunde ea ī e lb
aq̄ calide et dimitte ī estiuo tpe
ī sole ī uase stricti orificij et coo
pi et dimitte viij diebꝫ et noctibꝫ
Deīn extrahe a vase et cola cū ex
pressione et itm̄ mitte ī uase et
pone ibi de yera q̄ descripsimg
pondus ʒ x. et luta os vasis
cū argilla et pilo et dimitte et
dimitte ī sole xiiij diebꝫ et post
repone uas et da ex ea in potu
q̄ntitate vnīg libre ī egritudibꝫ
melie et ī egritudibꝫ da oī die
pq̄ q̄ misiueris vas et misce cū
ea ʒ.j olei rectie de tercua
et assidua h̄ viij diebꝫ q̄tinuis
q̄ ē nobilissima et ꝑficiens m̄ltū

et eo ̄ r̄ meotatus sū opatorē eius
ī libro morꝫ yere
**Cam c de forma extrahendi lac
scamonee**

Radix h' latitiny de quo extrahit
scamonea ē crassa sic chor me
scub de et color eius exterioz ē ci
nericius et ī tus ē alba graui o
doris plena humiditate et illi qui
colligunt lac eius ī fine mensis
februarij faciūt fouea circū radicē
arboris et radūt exuersus radicē
quantitatē duorꝫ digitorꝫ et ponūt
et ponūt circa radicē eius nux louii ī
cisionis duas coclear aut tres sm
q de lacte eius egredit et dimit
tūt qgelari et h' ē scamonea Et dix
it dyascorides q sūt q̄ fodiunt
circā radicē eius ī fouea folia nu
cis pq̄ q̄ ī ise fuerit vene eiḡt
sic recipiūt sup ipa folia nuc hu
miditatē manātē ex radice .s.
lac eius et dimittūt siccari et ser
uant Et melior scamonea ē illa q̄
ē clara leuis spōgiosa q̄ h't colo
rē sic color glutinis coriorꝫ bo
ni Verū apud nos ē melior ia
q̄ ē celeste colore q̄ apportat
de anthiochia Et scamoneaz adul
terat cū sarcocolla et lacte titi
mali et cognoscit scamonea que
ē bona non adulterata q̄ non
pungit neq̄ mordicat linguā
forti mordicatione Ratio ē q̄ no h't
admixtū lac titimali et peior
speciez scamonee ē q̄ defert de
carnaham et palastiā et iste due
spēs sūt grues et grosse sūt ad
ulterate cū lacte titimali et fari
na siliginis .i. kerseme
**Cam d de modo coquendi scamone
am et ꝑparandi eā ad repssioz
malitie eius**

Dixit melgicar expudentia
alioꝫ medicoꝫ Ille q̄ vult
ꝑparare scamoneā opꝫ q accipi
at dematū dulcibus et diuidat ea

ī duas ptes et extēdat illas
medietate ī fūdo vnī9 olle et sūt
quidā qui terūt mala et extēdūt
ea in fūdo olle q̄ntitate grossitu
dinis vnī9 digiti et pont scamo
neā sup frusta maloꝝ ul super
ipsa terrene maloꝝ si magl uis
illud quod faciūt et fac solū vnū
ex scamonea et solū aliud ex mal
et sic facies gradati quo usqꝫ olla
sit semiplena ℞ dein̄ pparā terꝫ
ollā aliā sīm eand̄ formā cū ma
lis et scamonea et ita tres aut q̄
tuor ollas et plus sīm voluntate
tuā et poe ollam sup ollā et lu
ta orificiū olle cū fundo alti9 cū
pasta et coopi ollā supiorē cū co
optorio et o pila bn̄ etiā cū pasta
et pone ī me° furni ea rīdi 4 dimit
te nocte vna usqꝫ ī mane et api
ollas et ℞ extrahe scamonea et exsic
ca et gbusta tūc vtēdū ē sca
monea ālr vo nō ℞ Et quidā sūnt
medicorū q̄ miscēt scamonea in
aniso ut cū semine api aut dauco
aut q̄fiunt eā cū oleo amigd̄
dulci aut assāt eā ī malo muda
to agrestis aut ī citonio 4 utunt̄
ea et tal' pparacō phibet potantē
eam a nausea et a torcionibꝰ ve
tris et a doloribus stomachi et
intestinorū

Cam e desor̄ extrahēdi succum titimali

Titimali multe sūt spēs et mo
dus extrahēdi lac a titimalo
ē iste q̄ incidant̄ sūmitas titima
li de mēse aꝑlis et sūmi
tate incisa inclinet̄ sūmitas ei9
sup vas aliqd̄ mūdū et exp̄mat̄
ramuli singulari donec lac ei9
egrediatur totū et fac hoc ex pluri
bus ramis et plibꝫ plāt' do
nec hēas de lacte q̄ntū volu
eris et desicca ipm̄ ī sole 4 ue
re eo ī purgādo meliꝫ 4 fla
et ad vomitū ꝓuocādū ℞t sūt
qui ꝯ fiunt lac cū farina siliginis
et faciūt pillas ad magnitudine
ciceris et siccāt ℞ sūt q̄ fiunt
lac ipm̄ distillādo sup ficus s̄ s̄z
vnaquaqꝫ ficū iii aut iiii guttas
lactē titimali et exsiccāt ficus
et sruat et qui vult ꝓuocāre se
cessū comedat ex eis tres ficu9
et ducet mltm̄ ī vnū tn̄ lac titi
mali ex assat gutt' et fert ran
cedinē voc' et ꝓp hoc q̄ vult eo
uti oz ut pillas qs̄ diximꝰ ex eo
īvoluat ī melle dispumato et sic
utat̄ eis

Cam f d'sor̄ extrahēdi succuz a tapsia

Tapsia ē plāta q̄ nascitur
ī terā ftis ī sigilmessa q̄ as
simlat̄ plāte balah ī figura sua
et lacrimū eius extrahit̄ ī huc
mō fodiat̄ terra circa radicem
eius ita q̄ radix detegat̄ a
terra et fouea sit rotūda circa
radicē dein̄ sindat̄ cortex ei9
et coopiat̄ fouea usqꝫ mane q̄
colliget̄ sup radicē lacrimam
clarā mūdū qd̄ collige et sicca
4 sūa et lacrimū illud notat̄
tapsia ℞ ꝫ q̄ q̄ vult extrahē succū
tapsia radicis eius fodiat et extrahat
radicē et pīget eā et terat et
exp̄mat eā cū torno et extrahat
succū et exsiccet ip' ī sole ī vase
fictili grosso vitreato et seruet
℞ sūt quidā q̄ terūt folia cum
radice sīl et exp̄mūt succū sed
iste succus ē debilis vituł et
dīcā coꝝ ē q̄ succꝫ extradus sua
sola ē pinguis et spissꝫ et succꝫ
foliorū et radice sīl ē humidus
et succus radicis qn̄ hēt admix
tū succū foliorū deficiat ꝑt viu
te ulcerativa q̄ ē ideo ℞ oportet
q̄ ille q̄ extrahit lacrimū ei9 uō ex
trahat ipm̄ ī die ventoso et caue
at si' abodād vapore ei9 4 q̄
nō tangat cū in aliquo membro
nudo via ipe totus inflaretur
et fieret vesicatū to id qd ex
membris eius effl decerpū ꝑter

fumositate eius et limat in hoc
matera sua nuda ex cerebro toto liq
do vt in oleo roseo et vng ros
tum radicum capsie et vng fum
eius et lacum ... est laxatiua Et
narrauit mi quidam amicus meus
fidel quod ex sarracenis sunt qui vo
lunt cauterizare aliquam partem corpo
ris aut mundare aliquid superfluum
a membro aliquo ponunt super illud
membrum de hac placenta vera ipsa
urit velud ignis et facit operacionem
cauterii

Capitulum g de forma extrahendi succum a cucumere asinino

Accipe de cucumeribus illos qui
sunt bene maturi et dimitte eos
sic collectos die vna et nocte de
inde accipe vas et pone super vas
cribrum et pone super cribrum cultel
lum resupinatum Ita quod acies cul
telli sit versus partem superiorem
et sit opposita versus cribrum et
diuide cucumeres per medium singu
larum super cribrum et exprime bene
illud quod est in eis de humiditate sed
cribrum donec descendat in vas sup
positum et quod cadet de carnositate
eorum super cribrum exprime donec
descendat tota substancia eius per cribrum
in vas Deinde pone super id totum quod
collectum fuit ex eis aquam dulcem
et quidam ponunt aquam marinam
et laua bene et proice aquam et sunt
qui iterum colant cum aqua prima que est
egressa a cucumeribus substanciamque
remansit super cribrum et miscent
bene et cooperiunt cum panno et expec
tant donec descendat grossities
ad fundum vasis et separetur subti
litas et aqueitas que est magis supra
et in hoc faciens aufferet aquo-
sitatem eius ex proice leuiter ex
et si remanet iterum aliquid desuper
de subtili aquoso collige cum spo
gia uel coto et pone grossiciem eius
in vase lapideo et tere ipsum ...

die continue quousque inspissetur
et sit aptum ad trociscos forman-
dos et fac trociscos et sicca eos
in vmbra et si miscueris cum eo
aliquantulum gummi arabici aut
dragagantum trocisci erunt magis
adherentes in partibus suis et substan-
cia eorum erit sicut vitrum et sustinebu-
ntur per amplius tempus

Forma alia secundum dyascoride

Dixit dyascorides sunt aliqui
qui accipiunt cinerem cribratum
et extendunt super terram et faciunt
in medio eius foueam et ponunt pannum
triplicatum super cinerem et proiciunt
succum in toto quod est in eo ex aqua
super pannum quoniam cinis sugget quod
est in eo de aquositate cito et quando
fuerit exsiccata terunt grossiciem
secundum disciplinam quam dixi prius Et quod
ex elaterio habet colorem sicut suc
cus porri vt sic cimar et habet in
se turbulenciam et grossiciem et fim
tate est malum et non est laudabile
Et melius ex eo est quod habet viridita
tem paucam declinantem albedini
parum et quod est simile colori ambre
et in hoc est leuis ponderis et le
nis tactus et est calidum et appli
quat igni inflamatur et comburitur
cito Et quod non est magis vetus . f.
x annorum f. vsque ad duodecim et
virtus eius est forcior et melior quam
volunt vti eo in vomitu et laxa
tione ventris Et dosis eius est ex
placenta quarta partis ʒ vnius et proprietas
eius est attrahere humores flaucos
et melicos per vomitum et per secessum
et adulteratur cum admixtione eius
de succo cucumeris domestici eius
aut cum amulo aut assimiletur bono
claro albo leui

Capitulum h de modo extrahendi succum absinthii

Accipe absinthium quando erit in fine
sue teneritatis et bonitatis
et contere ipsum in mane antequam oriatur
sol quia tunc succus eius exibit melius

et facilius Deinde frange ipsum itor
no aut pone ipsm i panno grosso et
forti et preme in trabe lignea sic
premunt artifices acsora tartarum
et expone sucum soli donec extra p
pe desiccetur et fac exeo trociscos
et serua Et q̄ sucum eius ponunt super
igne et coquunt eum donec coagu
letur et ponunt cum eo modicum gu
marabici ut partes eius sint melius
adherentes et faciunt trociscos et ser
uant Et quidam adulterant eum cum
amurca olei et propter hoc oportet quod
non accipiatur nisi a fideli viro Et
modus clarificatur purus ex eo est
fortis odoris et fortis amaritudinis
Et virtus suci eius est virtute absin
thy Et secundum hanc disciplinam exhibetur
sucus et secundum stertarag .i. fumo terre
nisi quod aquositas eius est amplior
aquositate absinthy quod omnes quod in
gredientur ad exsiccandum ipsum aplica
in sole i betonice super igne

Cam j de modo extrahendi sucum
gasid

Sucus gasid oportet quod extrahatur i me
se may et oportet quod colligatur i
mane herba eius que est molli tereti
que nascitur i montibus accipe ergo ex
ramis suis teneris et tunc a
vero et sole terre ergo ipsm antequam
sol oriatur et exprime sucum eius
et coque in gumi arabici pauco quo
usque coaguletur Et si potes facere
ex eo trociscos bene sin aut serua
sic est et sic que eum cum sucis aliis
quare non oportet quod accipiatur
nisi a fideli viro Et sic que ex
ponunt sucum soli et dimittunt
donec siccetur ut possit ex eo fa
cere trociscos et sic faciunt

Cam k de modo extrahendi sucum
ex tribulis marinis

Sucus hasech .i. tribuli ma
rini exprimitur sicut ex
gasid Cam aa de forma colli
gendi euforbium

Euforbium nascitur intra quandam
sigelmessa et fex et modus

colligendi euforbium est quod accipiunt
veteres pecudum et lauantur bene
et ligantur ad circus arboris deinde
accipiunt homines lanceas et stantes
alonge arboris figunt summitate
ferri quod est i lancea i truncum ar
boris quando exinde egreditur gumi
copiose i ventre pecudis ac si ex
iret ex aliquo vase et aliquando ma
nat ex eo super faciem terre propter vio
lentiam sui caloris et eleganciis
euforbium est id quod est clarum et
urens fortiter et quod quidem est
grauis saporis valde propter ni
miam acuitate

Cam ab de modo faciendi opium

Opium et lac papaueris nigri
et dixit dyascorides quod
modus extractionis eius est secundum
modum extractionis eius est quod velias ad pa
hanc formam et est quod velias adpa
pauera que sunt complete matura
propterea sunt de siccata arore quem ...
dit super ea i mane et sandatur
ante corium partum cum facilitate ne
transfigatur quando lac submittet
intra concauitatem papaueris et
non posset propterea colligi Deinde
rade papauer circumquaque ex
omni parte eius et incipe ma de
rasioris summitate capitis papaue
ris et trahe usque ad finem fissu
re qua tu fecisti directe et ca
ueat rasor ne radat deorsum
eius cum lacte et collige lac cum
digito et pone i cocclea uel i va
sculo vitreo Deinde exspecta pa
tempus aliquod et reuertere tunc
adpapauera prima quando inuenies
per fissuras quas fecisti tunc lac
egressum quod colliges ut dixi et
hoc facies quam diu aliquid de lac
te egreditur et si vides aliquid
egredi secunda die et tercia collige
etiam Deinde quinge totum sit quod
collectum est et tere i loco mundo
donec coaguletur adeo quod possis
ex eo componere trociscos et fac
et usum mene resina

Cam a c de for exhedi succu ex papauerib ex quo fit opiu

Accipe capita papauerū et
folia eorū et tere bn̄ et ex-
he succū abeis cū strictorio q alio
quo meli9 potes et tere succū illu
i sole assidue donec coaguletur
tale q̄ m possit i fori trocisci
et fac eos et s̄rua usui me ne
et vtus eius ē debilior vtute
opy Et melior species opy est
pingue graue et qn frangitur
ē in loco fracture leue et clarū
declinans rubori et qn funditur
sup ipm liqr cito dissoluitur et q̄
approximatur ip candele icendet
et emittet flama no obscura
et odor eius ē qn extinctu fuer
remanebit s̄m dispone suam
p̄ma no imutatur Et adulterantur
cū succo lactuce erratice + succus
huius lactuce h̄t vtute silem vtu-
ti papaueris nigri s̄z ē satis de-
bilior r̄m i colore et odore mitem
assimilatur sibi Et sut aly q adul
terat ipm cū succo menithe fac-
to qn dissoluitur magis ē color
vel odor croci et id quod ē ad
ulteratū cū g̃mi arabico ē cla
rū et pauce vtutis

Cam a d de for colligedi lac celidonie exhedi succū ei9

Hac hec herbe ē croci colo
ris valde et amari saporis
qui ergo volt ip collige i ādat
sumitates ramorū ei9 qn sunt
cōplete maturitatis et ia icepint
apparere eius semia et iclinet
ramos eius sup vas mudū ex
vitro vl alio ita q lacrimū ei9
cadat i vase qd exponat soli
donec siccet et faciat trociscos
et s̄uet Et q volūt succū ei9
exp̄me colligat h̄ba et terat
et exp̄mat succū ei9 et d̄siccet
cū a d̄coqt p̄mo donec ispisset
et p̄ea ponat i sole donec siccet
dixit dyascorides tere hanc h̄-
bam et exp̄me succū et misce cū
melle mudo et coq̄ i vase ereo
puro et repone i vase mudo +
res̄ua qm ē magne vtut i cla
rificādo visu qn posueris ex
hoc medicamie i oculo Et dixit
p̄m ortus celidonie ē qn p̄mo
yrūdines icipiunt appe + qn
desinūt apparere desiccat h̄ba
et no apparet Et io dr herba
yrūdinū s yrūdina

Cam a e de for exhedi succū a cortice radicū madragore

Accipe cortices radicis ma
dragore du sut tenere
recetes et gnde fortit et ex
prime sub aq̄ re s̄iui et colli
ge succū exp̄ssu et tere tā diu
donec ingrosset et s̄ua necessi
tati Et sut qui coquūt radices
ipas i mo usq ad gsumpcoz tne
ptis et colat et s̄uat et sunt
qui colligūt lacrimū eius gfici
entes fora i radice + colligūt
id qd emanat exea dehumidita
te vtm succus eius fortior
lacrimo + lacrimū no reptt vbiq

Cam a f de mo exhedi succū ex suchatam

Tere fructu eius cū folys et
exhe succū et poe i sole
et recte cū anno suo et no plus
quia cito corrūpitur Et sut q re
rūt semē eius siccū + pciant
aqua sup ip et exp̄mūt succū
eius + iste ē melior succo folioꝝ
ei9 i sedando dolores et sut qui
terūt planta eius et miscet
cū farina frumēti et faciūt
trociscos s̄uat

Cam a g de mo exp̄mēdi suc cū ex menutte

Inquit dyascorides menutte
multa h̄t aquositate et
color ei9 ē silis colori citrin opti
g° q terat cū ramis suis dū ē

recens et tenera et exprimatur et
ponatur in sole in vase cooperto et
dimittatur donec ingrossetur et fiat
sic lutum. Deinde fiant ex eo sief
quibus utitur in alcofol et in unguentis
super apostemata et in egritudinibus
podagre calide et aliis. Et ego
accepi menuthe et tritum et ex-
traxi succum eius sicut dixit dya-
scorides et non exivit succus
eius glauci coloris quemadmodum
dixit et feci trociscos ex eo et
declinavit color trociscorum viri-
ditati. Donec declinavit nig-
redini et eos qui sunt a mercatoribus
qui veniunt ab oriente et dixerunt
michi quod accipiunt succum eius et terunt
cum amilo et faciunt inde sief et
forsan sic dixerunt et declinavit
color eius glaucedini secundum non tantum
sic illi qui apportantur ab oriente.
Et dixerunt michi alii quod conficiunt
subaz eius cum aqua fluminis et fa-
ciunt sief et hii sunt illi qui defe-
runt ad nos ab oriente et cum
hoc toto ignoto veritate.

Capitulum a h de modo extrahendi succum
prunorum silvestrium ex quo fit aca-tia

Acatia fit in ymmislam
et est succus prunorum silve-
strium et modus extractionis eius est
quod tu colligas plantam hanc cum
cum fructu eius et ponas super
eam aquam paucam in vase et di-
mitte sic diebus. Deinde coque
ea super ignem tam diu quod folia
et fructus dissolvatur et cola
aquam illam et iterum pone super
ignem colaturam illam et coque
quousque coaguletur. Deinde po-
ne in vasis fictilibus coctis et di-
mitte siccari. Et succus hic fortis
quem dicunt acatia quando fit ex fructu
maturo perfecta maturacione. Ita
quod iam acquisivit dulcedinem. Sed
quando fit ex fructu non complete ma-
turo color eius est declinior
rubedini plus et stipticitas eius

est maior et elegantior omnibus
est acatia que talis est sicut nunc dixi
et haec est magis odorifera aliis

De modo ablucionis acacie

Frange eam cum aqua dulci se-
mel et proice aquam que supernatat
et fac hoc donec videas aquam
claram et fac ex ea trociscos et
sicca. Et sunt qui lavant eam cum aqua
rosacea quando volunt stipticitatem eius
ampliorem et sedacionem doloris
magis. Cuius usus in assacionis eius
est quod ponatur super prunas et
assetur quantum est necessarium

Capitulum a i de modo faciendi licium

Sunt qui faciunt licium ex radi-
ce arboris que dicitur aucea et
species huius licii nominatur rahal-
chulen et est quedam quod affertur
ex hahemen. Et sunt qui faciunt li-
cium in hunc modum et est quod ipsi terunt
folia ex arbore sicut sunt et exp-
rimunt sic succum aut mollificant ea
infundentes aliquot diebus in aqua
et coquunt et exprimunt et iterum
ponunt super ignem aquam illam et
coquunt et exprimunt et iterum
ponunt super ignem aquam illam et
coquunt donec ingrossatur sicut
mel. Et sunt qui adulterant id cum
amurca olei et miscent cum corpe-
re quo coquunt ipsum aut cum succo ab-
sinthii aut cum felle bovino. Et
melius licium est illud quod fit spu-
ma et habet colorem siten sangui-
nis quando ipsum inflamatur in igne et
extinguitur mag et color eius
exterior est niger interius declinat
nigredini que ceterum non habet in se
pinguedinem et habet stipticitatem
cum amaritudine et color eius est sic
color licii indici quod fit secundum hunc
modum quem dixi. Et sunt ceteri qui
faciunt ex murca olei similitudinem
licii accipiunt ceterum amurcam veteris
que non habet terram neque arenam et de-
coquunt in vase eris donec ingrossatur

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

et ponit id sup detes doletes
na facit cessare dolore et qd
decoxit ipm cu aq sa quousq
fiat sic mel et ponet ex eo sr
detes corrosos et radicit eos
ut ppat eos ad similiore era-
dicatez **Cam a b. de mo ex-**
hendi sucu ypoquistidos et
est carachit

Accipe barba yrcina q na-
scit iuxta rosa canina in
fine mesis may et tere et exp-
me succu eius et coq donec ingro-
ssetur et dimitte siccari et sunt
qui appont mediu gumi arabici
ut ptes eius magis coheant
Cam a. b. de mo exhendi sucu
ex balaustia

Dixit dyascorides q si q e
hnt ex balaustia silvestri
sic extrahit ex ypoquistidos
et e stipticus et virtus ei a sic
virtus ypoquistidos **Cam. b. b.**
de s ex hendi sucu galbani

Accipe bauciam silvestre se-
rente cu sumitatibus suis
et scinde ea i frusta longitudis
digitorum iiij et hoc facies qn e ut
glauci colore i fine mensis Julij
et poe i vase ereo et pice sup
ipaz herba aqua q cooperiat
et plus et bulim igne magno
quousq dissolvat rami et lig-
na s. stipites eius Deinde auffer
ab igne et cola cu colatorio ex
pilo i ex setis et pice ligna de-
inde pice sup ipaz aq colata me-
dietatz eius de terbentina et e
helkalmbar et coq cu pauco ig-
ne donec aqua consumat et re-
maneat gumi et no oportz q
cooperias illud qn coquis ipm
et pq hoc i poe ipm i marsu-
pio ut ictibus et serua et utere
et si desiceret plus q oportet
qn coquit pone in eo parum

olei de keyrua aut paru adipe
anatis et signu in hoc e q ac-
cipias ex eo paru du coquitur
et poe sup marmore et si in-
e duru adde de oleo et si e
satis molle nichil addas **Et** sunt
qui adulterat id cu rasina pi-
ni et cu farina fabaru **Et** me-
lior species eius e q hz odore
sue herbe
Cam b. e. de mo faciendi sucu
liquiricie

Accipe de radice liquiricie qn
e magis humida et plena
succo s. i mense et contunde ipsa
et pice sup ea ex aq donec co-
operiat aut plus et poe i vase
sup igne donec mel ei egre-
diatur et cole et pice ligna et
poe iteru aq sup igne et co-
que quousq coaguletur Deinde
expone soli donec siccet et
utere q iste e succus liquiricie
Cam b d de mo exhendi sucu
uve acerbe

Sunt q exprimunt succu ab u-
vis acerbissimis in fine acre-
dinis et alij faciunt ex principi-
bus aliquantulu dulcedinis **Sed**
prior e frigidior et stipticior et
secds e minus stipticus et minus
frigidus et modus eius e q ac-
cipias ex uvis i mamzis et pi-
sta et exprime et poe i vase
ereo rubeo sup igne et co-
q donec appiquet coagulacioni
Deinde pone i vase extenso et ex-
pone soli donec siccetur et serua
Et quida pont ad siccandu i sole
absq decoccione aliq si adest
sol calide et sunt q miscent cu eo
paru gumi arabici **D**einde sunt
e melior **E**t melior ex eo e cro-
cei coloris q declinat ad colorem fa-
cile frangibilis et forte stipticus
et pinguans lingwa **E**t sunt
qui coquunt eu cu melle a'ui
vino et utitur eo in tumoribus

neruorum colli et cutis et guttur
et faucium et pallati et ad alteula

**Cam b e de modo extrahendi suc
cum centauree**

Accipe de centaurea dum est re
cens et tenera et tere eam
ante ortum sol et si succus egreditur
bene Cum autem eo quod ponas eam terra
in vase et pictas et super ipsa aquam
qua cooperiat Deinde coque eam et ex
prime succum eius sic exprimitur tricto
res hassor et pone succum super
ignem et coque donec ingrosset et serua
et quum vult quod pices eius magis ad
hereat ponat in eo parum gum
arab cum sint melior est serua ipm
et vtere

**Cam b f de modo extrahendi suc
cum exberberis**

Accipe de berberis bene maturis
et grane eos et misce cum aqua
et frica manibus et cola et pone aquam
colatam super ignem et bulli donec coa
guletur et exsiccat et serua

Cam b g de modo exprimendi solat

Accipe plata solat cum solis
suis et granis et tere et ex
prime succum et coque super ignem ut de
terra exponit soli quo vsque coagu
letur et exsiccetur et serua

**Cam b h de modo extrahendi
succum hanfig**

Oportet quod colligantur folia eius
donec sint humida et terantur an
ortum sol sicut diximus et exprimatur
succus eorum et coquatur super ignem
vel desiccetur a sole et sic seruetur
et iste est modus extrahendi succum pla
taginis et lactuce et semperuiue
et portulace et rostri porcini et
scariole et apii et feniculi et cete
rarum herbarum herbarum a quibus potest extra
hi succus

**Cam h i de modo preparandi squilla
in omnibus modis preparationis eius et
est cepe muris Et primo de
modo assandi squilla**

Oportet quod eligantur squille
que declinant albedinem co
lore suo et sint mediocres inter
magnas et paruas in quo oriuntur
in loco grossa stant et quod sint dure
pauce humiditatis et quod euaserint
a corruptione causa non a cepe quod
est unum solum scilicet quod nam est in terra
vbi non sunt alie squille Unde non
debes accipere nisi illas squillas que
habent totum se cepe mitia quod squilla
que nascitur sola est scelerata morta
lis Accipe ergo de hiis quas diximus
et excoria eas a corticibus suis
exterioribus et abscinde extremi
riori parte foliorum eius id quod
est desiccatum et abscinde radices
eius et purga eam bene tota deinde
inuolue eam in pasta facta ex farina
ordei ut albius aut in massa facta
ex argilla rubea dulci aut nigra
et sit inuolucrum eius quo inuolui
eam circa grossitudinem unius digiti
et pone eam sic inuolutam in furno
panis aut in caminorum vbi sint
prunia incensa et dimitte ibi to
ta nocte ut plus donec assetur
pasta et compleatur decoctio eius et
color eius fiat rubeus Deinde autem
fer ab igne et dimitte in frigidari
et remoue pastam qua inuoluisti
et remoue pastam qua inuoluisti
squillam et considera si videtur tibi
bene assata ita videlicet quod sit molis
tractabilis signum ergo complemento ignis
opus suum bene Cum autem tunc coque
ipsam cum eam inuoluta in pasta
ut argilla quo vsque sit equaliter
per totum assata Unde nisi assetur bene
remanet in ea acuitas mala que
nocet stomaco et ventri valde et fit
vomitum et nausea

For de siccandi squilla

Accipe cepe crudum et remoue
corticem exteriorem eius et scin
de in duas partes per longitudinem
cum cultello facto ex ligno primum de
inde separa tunicas eius ad inuicem
et constringe eas filo lineo et im
ple filum extensum eius distantes
ita quod scissa non coniungantur se inuicem
et suspende in umbra in loco ven

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

toso et dimitte donec siccet a
vento absque sole

Forma castrandi squillam

Accipe squillam antequam incipiat
germinare folia eius et stipes
et cauterisa eam cum ferro ex ferro
candenti et urere bene in loco illo
ubi stipes et folia eius oriri de-
bebat. Sic ergo id antequam germinat
stipes. Vnde quando natus est stipes eius
non est amplius ingenium in castra-
do eam nisi quod incidat totum id quod na-
tum est et cauterizetur et urantur
bene locus ubi oriebatur. Ita quod am-
plius non germinet ideo aliquid

Modus conficiendi aceti squillitini

Accipe cor squille cum tunicis
suis molioribus quae circa se
sunt cor eius et incide in duobus
vel tribus frustis cum cultello ligneo
et non ferreo et imple fila de lino
facta cum ipsis frustis. Deinde accipe
pabsidem terream et lini eam intus
totam pice et erige in medio pabsi-
dis lignum admodum columpne sed
lignum huius et extende fila ipsa
eque distanter trahendo ipsa per
labia pabsidis. Deinde plateam
eius donec ipsa adnectatur omnia
pedi pabsidis et stat sic tecto-
rium super pabsidem et tunc iam perpende
quod lignum debet esse tante longitu-
dinis quod super emineat labio pab-
sidis. Deinde pone in pabside
de aceto bono forti quantitatem
qua due partes pabsidis imple-
antur. Deinde ordire circulari-
ter filum in quo fixisti frusta
cepe super fila illa que stant sic
tentorium tali modo quod frusta sit
suspensa super faciem aceti. Ita
quod non tangat acetum. Deinde
cooperi pabsidem cum coopertorio
habente culmen si vides esse neces-
sarium adopus ut cum eam pabsi-
de capi in inferiori in latitudine
et sit coopertorium linitum pice ex-
terius. Deinde oppila bene luta-
do orificia vasorum cum argilla

et pone in sole xl diebus in mense
Julii et augusti. Cum ergo complebuntur
dies oportet quod coles acetum in
vase vitreo et reponatur necces-
sitati et dicit Albnegizar Ishak
expositor et filius macellarii
quod quidam ex philosophis gentilium
seu in minusorum ponunt pro qualibet libra
cepe libras vi aceti et iubet suspen-
di frusta longe ab aceto quatuor
digitis cum pondere duarum unciarum
ex nimbis recentibus et tantundem
ex pullegio regali et suspendunt
cum frustis cepe sic et ipsa suspen-
sa sunt et post xl dies colat ace-
tum in vase mundo suffumigando
prius ex ligno aloes. Et sunt ex
medicis qui dicunt quod in tribus li-
bris aceti ponat una libra squille.
Sed primus modus est apud me me-
lior et omne quod per plus steterit in
sole in mense Julii et augusti sic
dici vii diebus quod aufferatur
argilla qua pabsides sunt lutate
et aperte pabsidibus piciantur
cepe macerato et pro qualibet iii
libris aceti accipiatur apii et bal-
samite. Siue sisimbrium et pullegii
recentis ana ℥ i. herba ana et
feni amborum recentium manipulum
i. Dehis omnibus fac fasticu-
los et suspende super faciem aceti
sic suspendisti squillas et expone
soli duabus septimanis in estivo
tempore. Deinde auffer ista et proice
et accipe spice nardi cinamomi
ana amigdalarum amararum ana ℥ i. gariofili
℥ s. et pone in pabside cum cepe
et luta et dimitte vii diebus
et post auffer argillam et aperi
vasa et cola acetum in vase vitreo
quod tali modo preparato utebantur reges
gentilium

Operacio aceti squillitini secundum Diascoride

Sed Dyascorides faciebat
acetum squillitinum in hunc mo-
dum quem narro. Accipe de cepe squille

albis et i'ade ea i'scusa et i'sp
ea filo et sepa inter fenestri et fen
stri ita q se no' cingat et desiccat
ur i' umbra et loco ventoso versus
orientem ut occidente xl diebus
integris Deinde accipe de hoc
ita sicco lb' duas et pone sup ea
lb' viii aceti et albi dt' lb e et
coopi vas cu' argilla et pone i
sole xl diebus et p'ea cola ace
tu' et exprime squillas et pone ac
tu' sub'ta'm et f'ua necessitati Et
dixit alteru' q' sunt q' accipiunt ex
squille lb ij et ponunt ea sit tercia
sine exsiccatione i' q'ntitate aceti q'
dixit et dimittunt sex mensibus et
colant acetu' et utunt' eo Et dicit
q' acetu' squillitum f'ctum i' hu'c mo
incidit humores grossos fortiter
plus qua' f'ctm aliquo a'o mo' et
dixit q' e' optimu' omnibus egritudi
nibus corporis p'ter h'ntibus scabie
vt ulcera seu excoriationes i'
intestinis et oportet q' q'n incipi
emus ipm' dare i' potu aliqui qd
denq' i' p'nis q'ntitate modicam
et p'q hoc addat' q'ntitate eius
paulati' donec p'ueniat ad vncia'
vna' et dimidiam

Modus alius brevis operis aceti squilitici p'hys q' volt q' fiat cito p' i' sua' n'titate

Accipe ʒ. j. aceti et podus ʒ. j. ex cepe squille et po
ne totu' sup igne' et bulliat du
abus ebulicionibus Deinde remo
ue ab igne et cola et vte Et
ex inuamentis aceti squilitici sunt
q' ip' i'grossat trachea arteria
et fortificat carne' eius et clari
ficat voce' et q'fert c' dolori sto'
et male digest'm et valet opila
tonibus et p'focationi matris &
fortificat corpus debile et red
dit sanitate' et clarificat colore'
et acuit visu' et frangit lapide'
et incidit humores grossos et
apit vias et canales o'es et q'
fert apoplexie & universaliter q'fert

omnibus egritudinibus frigidis vna
mento magno

Modus distillandi aq' ex squilla q' occidit mures et que pont' i' me'ms et ex q' fit syr' acetos

Accipe denomis cepe rad'
bus ex coria arctiore supi
ori et p'ice eu' et incide residuu'
cu' cultello Deinde accipe olla'
et p'fora ea' in fu'do eius foram'
bus p'uis et imple olla' ex illis ce
pe minis Deinde fac fovea' rotunda
i' t'ra et sepeli i' olla' alia' i' ea fo
uea vitreata et pone olla' cum
cepe oribus ex'ibus i' olla p'o
vita' sup olla' vacua q' e' i' fo
uea sepulta Ita q' ip' fundu' supe
rioris olle p'forate intret ios
inferioris olle Deinde luta ollas
ad invice' vbi se q'iungu't et coopi
olla' superiore' ydoneo cooptorio
et luta etia' dein' coopi cu' q'
exte'a ita q' q'n incenderis igne
cuit' ignis non attingat infer
iorem olla' et olla superior stet i'
me'o ignis Deinde accede igne'
cir'a olla' superiore' et sup olla' ex
steriore a'alem ut ex alio & fac
igne' to' vna nocte In mane v'o
api olla' q' tu i'uenies aq' distil
lata' i' olla inferiori que cola & sua
Et q' volt ut illa aq' occide' mures
q'ficiat in ea farina' ut pane et
ponat i' loco in quo mures habi
tant et invidat q' ipi morient'
q' ex hoc comederit cito et q'
misi fuerunt in eo parum ex l'itargi
ro trito erit velocius ad occidend'u
mures

Cap' b'r' de mo' albis radi acetu' ex quo fit syr' ace tos' et ca'

Conserue actanorem site illi
quo distillat' aqua rosacea
et suppone ei vas distillatoriu'
de vitro vel ex terra vitreata
et imple tres p'tes ex bono ace
to et quarta p's vasis sit supi'
vacua ne cu' acetu' bullierit et
effudat' e' Dein coopori vas

cu vase alio supiori hnte nasu
sic e illud quo distillat aq rosa
cea sic sus Deīn accēde ignem
lenem sub vase nō fortem nam
si esset forte non fieret accetu albu
tante albedinis et e necessit̄e
q̄ accetu qd distillat sit ex vinis
albis et sit clarū et acre in fine
acredinis q̄ tūc distillabit albu
et puru repone g° ip̄ et s̄ua
cu opus fuit necessitati et sm hac
viam pt distillari vinu q̄ vult ip̄
distillatum Cam c a de mō fa-
ciendi aq̄ camphore

Accipe vas ex vas aq̄ ro-
sacee qd dr batm et im-
ple ip̄ ex ligmis pini q̄ ht mag
folia Deīn coopi vas cu suo coo-
ptorio hnte nasu fistullatū et
pone vetre ī vas eneū plenum
aqua et pone sup igne et accēde
ignem sub eo bn quo usq̄ incipiat
aqua bulire Vnā distillabit oleū
subtile boni odoris qd appellat
aqua camphore aut si vis distil
la ī furno aq̄ rosacee sm disci-
plina aq̄ rosacee et s̄ua ē potiu
qd ex eo e distillati et vetere

Cam c b de mō pparandi collo-
quitida adusu potionu

Colloquintida ex virtute sua pur
gat flegma viscosu et hu-
mores grossos et mūdificat cerebru
Oz ipsa īducit dolores et torciones
t punctiones ī intestinis et tenas-
mu et malicia seu nocumētū t recti-
ficacō eius ad cōprimeda malicia
sua e ut terat et cribret et ad
dat ei qntū e qrta ps pulueris eius
d qrta de dragag̃ et fac in troscos
et s̄ua necīti Et sut q̄ pone loco
dragag̃ gumi arabicu q̄ ambo
cōprimūt equalit̄ malicia eius n̄ q̄
gumi arabicu ht aliq̄ vultu stipti
citate et dragag̃ iuuat ad laxan
du et q̄ wlt coloq̄tida miscere
cu dragag̃ oz q̄ terat dragag̃
t dissoluat ipm in aqua et colet

et q̄ fricat coloq̄tida cu eo t misce-
at bn ī mortario q̄ usq̄ fiat vnu
corpus et fac troriscos et oz ut re-
vatur mltm q̄ adhereat intestis
et excoriet ea Et oz q̄ eligat
coloqntida q̄ ht colore subcitrinu
ī cute et ht sup ficie lene sine
vlla asp̄itate et ī intus e albu
declinās citrinitati paruū leuis
ponderis spōgiosa q̄ ista sut
signa q̄ fuit collata materia qn-
tu optet et oz ut nō utare ex
ea n̄ pulpa eius et abicias et
grana et corticē Et dosis eius est
solius e podus octaue vnc au
rei usq̄ ad qrta aurei

Cam c c d' mō ppacōe turbith

Turbith purgat ex virtute sua
flegma et inducit sincopis
et torciones et eius ppacō est
q̄ terat et roret oleo amigda
lino dulci q̄ phibet ptē sue ma-
licie et si non hes oleu amigda
linu accipe oleu sisaminu ut pu
tidu aut oliu que qdaiq̄ melius
hes pani et turbit melius est
qd e mltm albu et ht cortice le-
nem et lignu intus subtile sn
asp̄itate et nō e corosu et ht
gumi sup capita sua Et dosis
eius qd est nouu e podus ʒ.i. usq̄
ad ʒ.ij. et hoc e cu custodia mag
na ex eius q̄ pl' et nō det solu
et oportet q̄ sumat pq̄ recep
cōz eius uis pinguedo et ex p̄g
medicinibus subtilibus

Cam c d de mō pparadi eufobiu

Eusorbiu purgat ex virtute
sua fca viscosu qd e ī lūbe
et ī intestīs Oz ip̄ facit tristiciaz
et debilitate et siccitate et rcti
ficacō eius est q̄ nō terat mltm
et misceat cu eo bdelliū aut
succus liquiricie d' ex speb9 aliq
b9 sic sut spica et cinamomū et
cassialignea et alia horū silia
et optet q̄ aligat eusorbium
clarū nouū citrinū amarū fortē
odorē cui sup īsuit ang vnus

vsq ad tres Et dosis eius e a sex
gmis usq ad qntum x ij Cam c e
de mo pparadi ellebor albu

Elles albus pgat virtute sua
p vomitu et mod accepcionis
ell' albi e q comedat an' recep
coz eius cibus aliqs levis et pq
accipiat ellb albq qtinus bn in
ptisana facta ex farina frumeti a'
ordei et melior ex ellb albo e
ille q' e pungitiui saporis et adu
rans lingua extensus albq longq
nta fragibilis et qn frag'l ip ui
des interiq site texture thele a
ranee subtilis Et dos eiq e po
dus 3 et s vsq ad 3 ij et s

mod pparadi elli nigri
Sed nig' ellb pgat d'virtute
sua fla et melia et opacio
eiq e fortior opone elli' albi Et
melior ex ellb nigro e cuiq ra
mi sut plei pingwes subtiles et
qn frag'l ip iuenis i eo site are
ne subtilis et ht acutu sapore
Et ellb nig' e melior q' nascitur
in terra petrosa sicca alta Et do
sis elli' nigri e a 3 s usq ad ij
3 Et tps colligedi utriusq elli' e
mes Julij q' in hoc tpe sut ambo
i fine bonitat eoru

Cam c f de forma exhibendi
polipodii
Polipodiu pgat d'virtute sua
fla et melias sn molestia
et gfuedie et eius pparaco e q'nle
ip fo sume e q decoqt ip i aq
ordei aut i aq fide a' i decocti
one inumeris a' i aq cocta mel
lis Et q'vlt eo vti i pocoibq a'
i ifusionibus no optz q pparet
alio mo nisi q bn radat et te
rat et misceat cu meis Et
melius polipodiu e recens et sa
por eius e ppinquus sapori galla
ru cu dulcedine et grossu sicut
dirigit' inior Et dosis eiq e in
decoctione i fusione e a 3 ij usq
ad iii v et si det' sn decoctione

vt i fusione dosis eius sit a 3 i
vsq ad 3 ij et istud podq sm
qd dixit phus Johana i telligit'
da sico Primi qn e rectis dosis eiq
solius e podq 3 vniq usq ad dn
as 3 a' tres et i pocoibq d'coc
tis 3 i Et oz q colligat' in vere
et sut q' colligut polipodiu i au
tumpno Et 3 id qd collectu e i ve
e melius

Cam c g de mo exhibendis
et pparacois granor mil et est
indiciis

Granu mil de virtute sua p'
gat fla et modq pparacois
granor mil e q ipa terant'
et infundat' in oleo amigd' dul
ciu et buliat i aqua usq ad con
supcoz aq et remaneat oleu
et dent' sola aut gfundant' cu
cis alie materie sm volutate
recipiet Et dosis eorq e a 3 iii
vsq ad 3 v Et meliq mil est
cuiq folia sut grossa sicut folys
olivaru n' q' sut minora et sut
calidi saporis et faciut rame
dine vocis

Cam c h de alkam et de mo
pparandi esula

Herne amaru appellat' ap'
Arabes alkam et i hoc
allaborauere multu expositores
Ita quida exeis dixert q' est
collo qntida Et aly dixert q'
erat aliud Et 3 adultimu no est
verificatu apud eos q' sit Et
illud qd p'gat de virtute sua e
aq citina absq eo q ledit stom
et in hoc est p'gat fla et mod
exhibicoris eius e q det' ipo
lu cu melle cocto aut in rob Et
melior ex ea e longa q' assimilat'
cucumeri minori sat magne
amaritudinis q' inuenit' in terra
humida et oz cauei ab ea q' reperit'
in terra sicca et petrosa et q re
pit' i montibq ppt fortitudine
sue virtut' Et dos eiq e ab octo
granis i pode vsq ad x

De modo preparandi febra et est sila
Febream de proprietate sua nocet
epati et ipsum purgat aquam
citrina et quantitas dosis eius est quan
titas dosis exmenium et preparacio
eius est quod ipsa ponatur in lacte ho
ris xxiiii et postea desiccetur et
sunt qui ponunt eam in aceto xxiiii
horis et pont in illa quartam po
deris eius ex rosis et dragagantis
et dant in potu in aqua mell cum
succo vue aut cum aqua ubi cocte sunt
lentes aut sicla Et dosis eius est
pondus granorum vi aut vii

Capitulum s i de modo preparandi yreos

Yreos ex virtute sua purgat
aqua citrina et humores grossos
et viscosos et mitigat et aperit
opilaciones epatis que inducunt ydro
pisiam vel palliditatem et bonum
est quod admisceatur aliis medicinis ad
reprimendum earum maliciam Et prepa
racio eius est quod detur in potu cum
aqua et melle cocta sit Et eliga
tur ex eo aquosum mitium in mundis
partes lacrimatur et brevis statura
et cuius partes sunt equales et color
eius declinat citrinitati boni odo
ris Et dosis eius est pondus duorum
aureorum usque ad tres aut iiii aut po
test dari ex eo pondus ʒ i usque ad
ʒ ii cum melle cocto

Capitulum c k de modo preparandi acorum

Virtus acori est prima vir
tuti yreos Et dosis eius
est sicut dosis yreos

Capitulum d a de modo preparandi cen
tauream

Centaurea virtute sua purgat
flegma viscosum et coleram si
milem feci et humores qui sunt in
iuncturis et lateribus ut anchis quando bi
bitur aqua eius ut clistrizatur
cum ea quicumque vult ea uti eligat
subtilem que reperitur in montibus et que
est amaritudinis magne Rursus
vero reperitur in vallibus debilis est opera

cionis Et pocio aque eius ʒ ii et in
clistere ʒ iii cum oleo sisamino

Capitulum d b de forma exhibendi fumi
terre

Fumus terre sua virtute et
confert scabiei et pruritui
et bothor preterea purgat coleram ad
ustam et mundificat sanguinem
et provocat urinam et qui vult eo
uti oportet quod eligat ex eo recentem
et amarum fortis amaritudinis
et viridis color Pocio eius in
decoctione est pondus ʒ i usque ad
ʒ ii et s et pocio eius ut dosis
eius sine decoctione ʒ iii usque
ad ʒ vii cum tamen de mirobola
nis citrinis Et qui vult bibere de
succo suo non oportet quod decoquatur ipsum
et quantitas pocionis eius est aqua
tuor ʒ usque ad ʒ viii cum pondere
ʒ iii vel vii mirobalanorum citrinorum
et qui vult eo uti imponat sero die
una in attraccione eius

Capitulum d c de modo assumpcionis
absinthii

Absinthium sua virtute purgat co
leram leniter a stomacho et intesti
nis et aperit opilaciones et pro
vocat urinam et fortificat epar
et non habet efficaciam in purgando
flegma et qui vult eo uti in decoctione
vel infusione petet ex eo pondus
ʒ v aut vii et qui vult ipsum sumere
absque infusione vel decoccione ac
cipiat pondus aurei i usque ad
ʒ ii Capitulum d d de modo exhibi
cionis cuscute R

Cuscute virtute sua purgat co
leram et confert stomacho et aperit
opilaciones venarum et confert fe
bribus longis et fortitudo opera
cionis eius est amplior et melior
operacione absinthii Et pocio aque
eius et quantitas lb s bulite et
colate et si quis vult bibere de aqua
sua sine decoccione oportet quod apponat
cum eo de bono zucaro ʒ x

Capitulum d e de forma preparan
di infusus

Purgat virtute sua coleram et
modus acceptionis eius est
ut accipias ex aqua sua sive ebuli
one podus tunc pt viii lib. vs
q addas ptes viiii lb cu z e
zuccari boni ut pendior

Cam d f. de mo pparacionis ca
chile

Canchile pgat sua virtute aqq
citrina cu mag lenitate et
sine labore et q' vult uti ea acci
piat de aqua eius sive decoccione
aliqua quantitate tunc pt lb viiii
usque ad ptes duas libre

Cam d g de mo acceptionis
capillus veneris

Capillus veneris de sua vir
tute pgat colera a sto et
abintestinis Et dos eius est a z iii
usque ad z vii. Cam d h demo
do acceptionis Sene

Sene pgat virtute sua humo
res grossos et gfert dolo
ri sple et lubor et oz q i stillas
sene i oleo amigd' dulcium et bu
tiro Et doss eius est a z iii usque
ad z vii Cam de mo pparacionis
abalgar .i. bacce lauri

Bacce lauri purgat extru
te earum aqua citrina et
virtus earu est sic virtus esule
i corrupendo virtute corpis et pur
gat fortiter coleram Et doss earum
est a quinque granis mundatis usque
ad vii receptis cu aq et melle
cocto q lapat laxacoe forti

Cam r k demo pparacionis
granorum tartarii

Grana tartarii pgat vir
tute sua flam et hoc facimt
grana eius mundata a cortice Et
doss ex granis mundatis est podg
z xx Et oz q pinas sup ea lb
s aq calide et frici manibus
et cola et pone cu eis expem
dys albis z x. et potent

Cam a e demo acceptionis
lingwe bovis

Buglossa virtute sua pgat co
leram et gfert pulsacioni cordis
gingeti a colera cu bolo armeno
Et dosis eius sine est a z iii vs
q ad z v cu zucco bono a'cu
bolo armeno Cam e b. d'mo
pparacionis mirabolanorum citrinorum

Mirabolani citri virtute corpis
purgat coleram et innant
stom et qui vult eis eligat ex
eis citrinos sive viriditate gra
ves poderosos plenos et non
siccos Et dos corp est si fuerint
infusi ut decocti a z x usque ad
z xx Et doss corp sine infusi
one ut decoccione z iii usque ad
z vii. de mo exhibicionis mi
rabolanorum indorum

Mirabolani indi pgat virtute
sua meliam et gfortat stom
Et doss corp i fusor ut decocto
zu est a quinque z usque ad xx et
de non infusis vel decoctis z
ii aut v. de mo exhibicionis
mirobol' kebul'

Mirabolani kebuli pgant
virtute sua melancolia lapa
tone debili et iuvat orificio am
et qui vult uti eis eligat ex eis il
los qui declinant rubori et nig
dini parum et qui sunt poderosi
Et dosis corp i fusor ut decocto
zu est a z v usque ad z xii Et
no i fusorum ut decoctorum a z i
usque ad z v. Cam e c de mo
exhibicionis violarum

Viole pgat sua virtute cole
ram que est in sto et i inte
stinis et gferunt fuositatibus
resolute ab eis et squinantie q
accidit pueris qn ipe accipiu
tur cu aqua Et dos earum est a z
iii. usque ad vii de siccis Et si fu
erint recentes accipiantur i fusi
ut decocte pondere z x.

Cam e d de forma exhibicio
nis prunorum et tamarindo
rum

Citrina et tamarindi purgant
corpus virtute colera et reprimunt
acuitatem eius et prohibet vomi
tum et fluxum eius quiescere et con
ferunt pruritum et qui vult eis uti
eligat recentia et ea que sunt multum
acria. Et dosis aque corporis purgantis que erit
decocta est pondus lb. s. Et mirobalani
tamarindi sunt fortiores ad la
xandum et acriores quare dosis tama
rindorum debet esse minor dosis prunorum

Capitulum ce de modo exhibitionis manne

Manna mollificat virtute sua
intestina et lenit ea et le
nit pectus pauca lenitate et qui
vult ea uti eligat ex ea albam
recentem. Et dosis eius est ab aureo
x usque ad aureos xx. **Capitulum cf.**
de modo exhibitionis cassie fistule

Cassia fistula purgat virtute
sua coleram adustam et puri
ficat sanguinem et clarificat eum
removendo grossitiem eius. Et
dosis eius est a ℨ iii usque ad ℨ x.
et eligat illa que est in canna sua
et color carnis eius est niger et lu
cidus et ipsa ponderosa

Capitulum cg de modo exhibitionis
granatorum acrium et dulcium

Granata expressa cum corpore pul
pa interiori purgat coleram
et confortat stomachum superfluitate corporis.
Et dosis aque corporis est lb. s. cum ℨ x.
boni zuccari. **Capitulum ch de modo**
acceptionis tunicarum dulcium do
mesticorum

Aqua tunicarum dulcium do
mesticorum purgat virtute sua
coleram que est in stomacho et in intestinis
et extinguit eius acuitatem et le
nit pectus et dosis eius a ter
tia lb. unius usque ad duas tertias
lb. 1. cum ℨ x. boni zuccari

Capitulum de forma preparationis armoniaci

Armoniacum iuvat in dolore
vene sciatice et qui vult ac
cipere ex eo accipiat id quod est ste

olibanum et odor eius vergit ad
odorem castorei parum pingue
habens parum in acuitate primum sua
rum mundum a lignis amari sapo
ris. Et dosis eius solius aut cum
aliis medicinis est pondus aurei 1 usque
ad aureos 9 infusi in rob. **Capitulum c k.**
de modo preparationis opoponacis

Opoponacum iuvamentum est
sicut iuvamentum armoniaci
et qui vult ipsum sumere eligat id cuius
superficies est citrina et interius
est album amari saporis pingue
non fragibile fortis odoris
et tamen tibi a nigro. Et dosis eius
est a ℨ s. usque ad aureum 1 in
fusi in rob. **Capitulum cl de forma**
exhibitionis bdellii

Bdellium iuvat virtute sua in
tenasmon et in excoriatione
intestinorum que fit ex assumptione
medicinarum acutarum et confert emo
roidibus et collectionibus interiori
bus quando bibitur et confert collecti
onibus interioribus quando fit ex eo
emplastrum cum rob dulci et qui miscu
erit cum medicinis acutis purgantibus
flegma prohibet ne acuitate earum ex
corient intestina nec noceat eis
et qui vult eo uti eligat id quod habet
amarum saporem clarum vissi leve
non fragibile et quod habet bonum odo
rem et quando ponitur super ignem odor
eius assimilatur odori blatte bizancie

Capitulum cm de forma exhibitio
nis serapini

Serapinum virtute sua iuvat
in dolore colice et in ventositate
intestinorum et in dolore ossium cum
de et coxarum et similia et ipsum purgat
flegma viscosum et qui vult eo uti so
lo oportet quod accipiat ex eo pondus ℨ
1 usque ad aureum 1 infuso in rob
aut in oleo amigdalarum dulcium aut cum mel
le et qui vult ipsum miscere cum medicinis
aliis infundat ipsum sicut dixi. Et
dosis eius sit a ℨ s. usque ad ℨ 1.
Et eligat ex eo id cuius color inter

vicinus e rubori et color ei9 ex
terior declinat albedinem et e cla
ru forte odoris et pungitivi sapor
Cam f c de mo exhibitoe sar
Sarcocolla pgat flia tocolle
virtute viscosu fla et incar
nat ulcera et vestit ea corio et
abstrahit viscositate carnis q e nu
trimentu carnis et q° fit granos
carnis i ulce et incarnato et phi
bet humores nocivos descendentes
ad oculos Et q vult ea uti oz q
eligat illa cui9 color e sitis colo
ri olibani qz color ei9 declinat a
ri olbam qz color ei9 declinat a
frutati et q e amari sapore cito
frangibil Dosis ei9 e cu alys me
dicinis · 3 · s · usq ad 3 · i · i fusai
Sol decocta et oz q nuq accipia
t sola h misceat se cu alys me
dicis

Sed sagummi q hic nominavi sicut
armoniaci bdellium oppopo
nacu serapinu qn dnt alicui ec
hiberi et ipe abhorret acceptiog
corp i pillul' sicut excis sol' et di
ligit plus acceptioez corp cu sol
tue oz q tu i fundas ea i aq bu
lienti donec dissolvatur et cola et
i funde sup ea oleu amigdal dul
ciu et da i potu cu sol
**Cam f d de mo pparatoe salin
et d' spetatibq corp i pgado et
de aqua salsa**
Omes spes salis pgat fla
et mundificat stom et dis
solvunt humores grossos et d' vir
tute salis e q facit descendere
virtute medicinaru laxativaru
a stom cito et id qd coagulatur i
stom ex lacte qn sumitur i potu
cu mellicrato et melior spes sa
lis e illa q repit i minera Et
ille q vult potare aqua sal eligat
sale indi qz melior e omibus
spebus salis et pgat fla et me
lancolia et humores grossos Et
dosis eius solius e pondus 3 ii
usq ad 3 · v · cu aq frigida quia

purgat fla et si tardat minq
laxatio eius potest pq ipa aqua
frigida qz ipa tunc laxabit et q'
potaverit aqua calida pq ipm
stringet ventr eius et oz q ac
cipiat pq pgatioez aqua galline
ad frangedu acuitate puctionis
eius Et amne ipius adprohiba
du nocumentu eius animus stoi
et i testinoru Oz aqua maris oz
q potest sola sit sal de quo dixi
et sut qui potat ea cu oximel
le mixto cu bono vino dulci et
potat pq pgatioez eius elixatura
galline Et dosis eius e a qrta
lb unius usq ad lb · s
**Cam f e de fo aqs turbidas
ut clare fiat**
Accipe olla magna et iple
olla aqua illa et qstrue sr
orificiu olle duo ligna dimidia
se se i mo crucis et poe sup ca
ligna vellus lane mdm abla
tu mitones multa lanatoe et ac
cende igne lene sub olla et oma
quod imbibetur i vellere expmapo
re qui elevetur ab aqua expri
me et serva et fac hoc qz dim
aliqd ascendit ab aq et sut q
distillat ea sic distillatur aq rosa
cea et sut qui clarificat aq pone
do sup ea aliquantulu aceti a' ami
li aut farine qm ista descedet et
attrahe secu ad fundu vasis gros
sicie aq et ita clarificatur aqua
Cam f f de mo faciedi almuri
Almuri pgat fla viscosu et
icidit ip et auiat icolici qn
immiscetur menamaie chistoyis cu
alys quientibq medicinis Et sumi
alys quientibq ma mis Et sumi
tur i cibo p dolore sic q fit a
flate et e subtilius qua sal et
q sal mi et q aq vis salito
ru veteru et vig eoz q qstit
debilior virtute eius Et opatio ei9
e i hunc mo accipe de farina or
dei ptes duas et de sale pte i
et qsto cu aq et fac farinas azi
mas et pone i furno et dimitte

ibi tm diu donec gbutat min et ex
Ram ex he de furno et divide v
naquaq earu i tres a iiii ptes
et pone eas i olla mag noua
nida et coopi cu aqua et pone
cu eo de nsfliombg palmaz ple
na manu et poe olla in furno
panis a pri noctis usq mane et
sut q decoquit pane cu aq sz
ignem et decoquit usq ad me
dietate q supior spius aq 4 colat
et ponit i aqua exmelle sm vo
lutate eoru ad frangedu salsedi
ne almuri et fruat et hoc e cap
almuri Et q vult face almuri sm
mg podus optet q pot sup re
siduu panis medietate qntitate
aque sio posita fuit et ponat i
olla et mittat i furnu 4 dimittat
usq ad q supior duatu pan aq
4 colet et fruet et sut qda qui
miscet hoc almuri sm qd primo
4 fruat nutti ad qmededa aut
ad ponedu i enematibg et i al
muri sut opacones longe alie
ab hac opacone qua dixi q sut
ydonee comestionibg regu et
oz nos eas rememorari nunc q
sufficit d'mo isto cpitui ad opus
mene Cam f g de mo farien
di olm siptuu et fuadi ipm
sm doctina dyascoride ad faci
endu olm Ros

Modus distilladi olm ad faci
endu rosaceu e q accipi
as squinati lb v 4 vnc viii
et olei oliuaz lb xx 4 ʒ v
et tere squinantu et gfice cu aq
et adde de aqua tantu q squi
nantu coopiat et coq cu oleo
et misce i tpe coctois et auf
fer ab igne et pmitte i frigi
dari et cola et fua et fac ex
isto olm xx et eo narrami opa
toz oli i libro oleoz
Cam f h d'fo' siptitadi ole
um ad faciedu oleu de lilio

Accipe olei lb viiii 4 ʒ v ca
lidi aromatici lb v 4 ʒ v
mirre ante v tere calamu aro
maticu cu bono vino et bulli eo
i oleo pg ea cola sup lb iii 4 S
ceterazu silvestri uel agsti 4 cor
dumei qd pmo tribuisti et i fu
disti in aqua pluuie et dimittet
quo usq bn inbibat oleo 4 expe
me et cola et fua ad faciend
oleu de lilio
Cam f i de fo' siptitadi ole
um ad faciend olm d'narcisto
Accipe olei lb viiii et ʒ v
dasisaan lb vi 4 ʒ ii tc
re dasisaan et i funde i tanta aq
qntu e oleu et accipe calidi a
romatici lb v 4 ʒ viii et

Vrustu vinu et tere et cribra
et qn sunt dagoctiu cu eis dimit
te in frigidari et cola et fua
cu opg sunt ad faciedu oleu
de narcisto
Cam g h d'mo siptitadi olm
ad faciedu olm de mil
Accipe olei abluti ptz vna
aque pluuiat ptez S pice
ptam aq sup oleu et i alia isti
de spes quibg vis siptitade olm
Accipe g° darsisaa lb v 4 S ca
lidi aroma lb vi 4 S mirre lb
ii ceredumei lb iii 4 S ʒ viii
oli lb v et ʒ v tere dasisaa
et infunde in aqua et pice sup
oleu et bulli sit et i funde mir
ram in bono vino boni odoris
et tere calamu arotica et poe
sup mirra et gfice et auffer
darsisaa ab oleo et poe calamu
aroticu gfectu mirra i oleo et
bulli sit et pg sufficiente ebulicoz
cola ab hys et pice de s'catui
agreste oleu colatu calidu pg
qua triuisti catui et gfecisti et
misce sp donec infrigidet et co
la totu et fua necessitati ad fa
ciend olm de mil

Cam g a de for albificandi olm adfaciendu oia ola et nominat oleum apositu

Ergo etia dixi albificacoz eius ab hbo operacoe olorp et mog eius e q tu accipias d'olo bono boni odore et boi sapore et pone i olla et misce cu aqua calida quo usq albescat Dem poe in sole quo sepet olm ab aq pqea col lige oleu desup fane aq cu ca na ut coclear et repoe et si fuit albu una vice bn est Si vo no pone itera oleu cu aq sic pq et misce vo et ttio donc oleu fiat albu Et sut qda q albifi cat oleu i huc mo accipiates vas vitreatu intus et ex et ha ventes forame pvu in fudo va sis quantitate similitate flebotoi et ponetes de oleo et aq calida usq ad medietate vasi a' vsq usq ad duas ptes Dem pont digitu sup forame et polica sup os va sis et agitat vas cu oleo et aq agitacone forti et dimittut sic p hora .5. quo usq sepet olm ab aqua et natet oleu sup aq et tuc remouet digitu a forame vasis quo usq exeat aqua tota a vase et incipiat egdi oleu et tuc tuc claudut forame et pont aqua alia calida i vase cu oleo et agitat sic an et faciut ita quo usq albescat oleu sm vo luntate eorp

Cam g b de forma lauadi o leum sisaminuz

Oportet q pricias aq dulce sup ipm aut q bulias po una bulicone cu igne leni et co la et tuc pice sup oleu aq dul cem donec euellat pingwed ines et fina necessitati qn pig wedo eius fuerit ablata

Cam g c de mo faciendi olm delateribus

Ergo narraui olei incamentu olei delatibus i lio d'oleis hic aut narro mo conpositome eius e ut accipias lates nouos rube os quos no tetigit aq pq extrac tos sorp a fornace pqq fuerit cocti et frage eos in frusta mi nuta sm pondus . z . unc et po ne p'duta frusta i igne et dimit te ibi donec i flamet ultra in flamacoe et fiant candida dm exhe singularit pse ab igne unu quodq frustu subito sub merge in oleo vetustissio d'oli uis quod ia pam posuisti incta te i vase et cu extinctu fuerit extrahe ab oleo et cu hoc fecis de oibq frustis accipe et tere ea grossa et pone ia i vase vitreo ul terreo vitreato quod possit igne sustinere ut i ptibq si hes vasa apparata Et sunt ista vasa ydonee scta cu coop torio et noiat ista vasa ven tres quia sut ~~extensa~~ rotūda in pte inferiori et sut extēsa ad supiora qmadmo nouerūt illi qui occupant marte alchi mie et cposuer i eis delate ribus tritis sic dixi usq addu as ptes vasi vl plus claude vasa cu suo coopertorio hntēa sum sic e ille cu quo sic aqua rosa et luta bn vasa adinuice cum argilla et pilo Dem edi fica fornacē sapient ita q pos sint in ea ordinari tria ul m vasa et cu edificatu fuit luti quo lutasti vasa poe ea i furno vl in fornace sm q ordinat vasa aq rosacee misique int vasa ista et igne nullu dct esse mediu Dem accende igne sub vasis lene apno et post augmēta igne paulati sm qd videb calefieri vasa Et no gno dicq hoc n q vasa saluat a crepacoe Sca timedu e ne vasa frāgat qn nimia subi ta q accessione ignis si fieret apno mo forte et cu videbis

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

gefördert durch

Baden-Württemberg

MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

aqua exire p nasu vasis collige
eā si mis pse et tunc auge ignē do
nec videas oleū rubeū egredi
quod accipias ī vase mudo et caue
ne ignis siue flama appropinquet
illi oleo q cito accendatur et nō
cito extingwetur et qn nil d'oleo
emanabit auffer ignē a furno
et dimitte infrigidari et api vasa
et extrahe ferrū a vasis et si vasa
fuerit sana pone iterū de lanibꝫ
alijs ī vasis et si nō fuerit sana
accipe alia vasa noua et redi
ad opus tuū sic pluss quo vsqꝫ ha
beas de oleo quātū volueris et
repone oleū ī vase vitreo stricti
orificij et oplda bn os vasis cum
cera et terra Nā si hoc oleum
hēat respiraculū euanescet
et egredietur eo ex vase ppt̄ sue
sube subtilitate et sana ip̄ et uti
eo ī egritudinibus frīs sic epilēa
et apoplīa et paralisi et gutta audi
tus et arthetica frigida et ego
quidem ia narraui iuuamēta illīꝫ
ī lībo d'oleis et ē desc̄ipt̄ mēris
phorꝫ

Cam f. h. de fōr opis mēne q̄ uti poteris qn non hēs tuchiam

Accipe folia oliue siluestris et
pone ea gradati ī vase t'reo
et coopi orificiū vasis cū argilla
et pilo et pone ī furno figuli
et dimitte ibi a pn̄o decoctionis
vasorū quo vsqꝫ vasa figuli sic
cocta et pone olla ī loco q° erat
ignis fortior et qn ī frigidabitur
fumus extrahe olla et accipe qd
ē ī olla de cinē et si īuenerit
cinerē patrificatū ita q sint
frusta oꝫ q teras et abluas cū
aqua in sole calido sepe et acci
pe subtile ex eo et sana et vte
ī mēris oculorꝫ qr ista mēna
nō hē pluū cū appet ip̄ sua in
uamēta qr plus iuuat qm oīns
spēs tuchie ī remouēdo albugi

nem et panū oculi et hoc ē de
magnis mēris secretis

Cam f. i. de mō faciēdi amilū ex frumēto

Accipe de frumēto bono nouo
et purga ipm a terra et ab oī
bus rebus extraneis et elige ex
frumēto id quod ē rubeū et gra
ue cuiꝫ color ē sic color cere et
tere ip̄ tritura grossa s' frāga
ipm solū et poē in vase t'reo
vitreato mudo et poē sup ipm
aqua ita q cooperiatur et sup emi
neat duobus digitis aut tribꝫ
et dimitte aqua in olla q°usqꝫ
descendat amilū in fūdo olle
et aqua sup natet et tūc eice
illā aqua suauit ita q nichil
ex ea remaneat et exsicca cū
modico coto et optet q facias
hoc ī tpe estiuo et fac cito sic
cari ne acetosat et destruatur
et coopi illā cū panno subtili
ita q nil cadat intus et qn erit
sicca ita q nil remaneat ī vase
stricti orificij et claude os vasis
ne aliqs puluis intret illuc
vel aliqs aliud et si fiat ī yeme
optet magis cauere ne acetosat
qr oꝫ q fiat ingeniū q cito sic
cetur ad solē aut ad uētū vel
ppe ignē et sm hunc mō fit amī
lū ex rizi

Fōr faciendi amilū ex ordo. g. f.

Oportet q eligas ordeū
melius qd ē quia leue vi
tiuū siue messis et fac ex eo sic
docui te facere ex frumēto eq̄li
disciplina n'qr optet q coletur
cū grossiori colatorio qr multum hr
de furfure et ppt̄ sua grossitie

Mōs faciendi amilū ex orobo

Accipe d'orobo hnte ping
uia gna ppiqua sue collec
tōni ex campo illud qd euasit
a pforacōne et tere ip̄ grosse
s' frāgēdo et remoue ab eo cor
ticem ita q nō remaneat n' sibi
cuis minor et sup id pone aqua

et dimitte sex horis et proice illam
aquam et pone aliam ter vel quater
quousque clarificet aqua et rema-
neat corpus eius medium sine cavumine
et sine furfure et tunc dimitte in alia
aqua qua cooperiatur una nocte In
mane vero malaxa quantum cum manu quo-
usque dissolvatur et exeo lac eius et
dimitte lac in vase quousque aqua sup-
natet et tunc proice aquam illam suaviter
et pone in sole donec siccetur et serva

**Modus faciendi farinam seu similam
ex orobo g. b.**

Recipe de orobo bono sicut dixi
et pone ipsum in aqua et dimitte
ibi longo tempore et post proice illam aquam
et dimitte quousque sit consumpta aqua
que est cum eo absque eo quod siccetur gra-
na et separentur a cortice eius et
tere trinica grossa et removeat ab
eo cortice et serva

Modus faciendi penidios cum p̄ k

Penidie sunt ex melle canne
et ex pulvere zuccari et fiunt
et ex bono zuccaro et meliores
penidie sunt que fiunt ex zuccaro bo-
no forti sicco albo et modus facien-
di eius est quod accipias ex zuccaro
lb. i. vel lb. ii. vel in ad plus quia
non potest bene fieri in multa quantitate
et pone in vase ereo in tinus vitre-
ato cuius os latum sit et vas ere-
um est satis melius et dissolve
zuccarum liquefaciendo cum tanta aqua
dulci qua cooperiatur et si zuccara
est forte pone cum eo per libras libra
zuccari ʒ i. mellis albi secundum quan-
titatem qua sustinebit et distilla
super ipsum de oleo amigdalino dulci
si habes et si non habes oleum amig-
dalinum loco eius pone aliquid de
oleo et pone vas super ignem ex
prunis sine fumo et misce semper
equaliter et coque quousque sit tempe-
consumptor aqua et experire proiecta
una gutta super marmor et quando
inveneris quod fiant fila inter digitos
sine adherentia oris cito remove

ab igne et proice extendendo super la-
pide marmoris postquam unxisti
lapidem oleo amigdalino dulci
aut oleo sisamino et collige partes
zuccari undique cum suo calore in
tanto calore in quanto possit susti-
nere manus operantis postea trahe
et extende zuccarum inter manus
sicut trahitur electuaria calida et
in fixo clavo ferreo rotato ipsa
riate ad superiora proice eo tepi-
do aliquantulum super dictum clavum
et trahe continuo sicut sine intermissi-
one et proice super clavum sicut tra-
hendo et extendendo sicut trahitur
dulcia quousque de albetur in fine
sue albedinis et appone iuxta ignem
quando extraxeris ut calefiat
et fiat obedientior extensioni et
iterum appone clavo et trahe donec
nec albescat quantum minus et postea
deinde incidi cum forficibus ad
voluntatem tuam et si volueris facere
formas rotundas vel oblongas
aut alias diversas ab istis accipe
de amilo albo et tere et pone
super marmor et extende super
ipsum de pasta alia penidiorum
et plicam et volve et incide et
fac quascumque formas volueris
hoc tamen vide quod cito facias ne
infrigidetur inter manus tuas Item
inde pone penidios super cribrum
et pone eos iuxta prunas per
parvam horam et aufer et di-
mitte donec infrigidentur et serva
Et qui vult facere penidios ex pul-
vere zuccari dissolvatur pulve-
rem cum aqua clara dulci sicut
dixi prius deinde liquefacto eo
bulliendo coletur ab area per se
amegria et ab aliis sordibus
et colato coquatur et fiant sicut
dictum est Et qui facit penidios ex
melle canne caveat ne sit ine-
forte quod si est ponat in eo de zuc-
caro albo quantitatem duarum par-
tium eius et parum aque et colet

et coquet et faciat secundum disciplinam
supra scripta et si mel est subtile oportet
quod ponat medietatem eius de zucca
ro et sunt qui ponunt ex mellis du
as tercias et ex zuccaro terciam
et coquunt et faciunt ut dixi Et sunt
etiam quidam et faciunt pernidios
secundum alias formas diversas ab istis
stilis ponentes super eos aquam rosa
ceam et modicum caphore ad equan
dam virtutem eorum

Capitulum 9 de modo faciendi aquam
rosaceam R

Aque rosacee operacio fit iam
apud multas gentes Et
ego proposui narrare eius operacionem
in libro isto secundum duas causas una causa
est quia quesivit tractatum huius libri
ad hoc ut sit completa scientia ma
nerio et secunda causa est ut ostendam operacionem
aque rosacee ei qui eam ignorat et ei
qui vult eam facere et operacio eius
est secundum quatuor modos Unus corum
est qui fit cum aqua et ignis eius est
ex lignis et modus eius est qui fit
etiam cum aqua et ignis eius est
ex lignis Et tertius modus fit sine
aqua et ignis eius est ex carbo
nibus Et aqua quidem rosacea que
fit cum aqua et cum igne ex lignis
et hec est illa quia fit secundum plurimum
et que est magis quam quos plures homines
faciunt in partibus nostris et est minoris
doloris quam illa que fit cum igne car
bonum Et aqua quidem rosacea
que fit sine aqua cum igne carbonum
est semper maioris doloris quam illa que
fit cum aqua et igne lignorum
Et aqua rosacea que fit sine aqua et cum
igne lignorum est melioris odoris
quam ea que fit cum aqua et cum igne
lignorum Et ego primo declarabo
modum operationis aque rosacee que fit cum
aqua et igne lignorum secundum formam
quam faciunt reges abaracharum et
hic est modus illius Fac brichile primum

in domo ampla cuius fundus et late
ra sint ex pluribus ad distinctionem soli
data simul ita quod aqua non possit e
gredi ab erchili et fac similiter coop
torium ex vitro sagarius ut extra
vitreata et fac in eo foramina
secundum formam vasorum distillandi
t. a[2] tc. secundum quantitatem magni
tudinis berchilis vel parvitate
eius et secundum voluntatem tuam fa
ciendi multam vel paucam aquam
rosaceam Deinde pone ollam mag
nam erere ut tarabum per pie
tem intus quem posuisti brachile
secundum formam olle balnei nec plus
nec minus et statue eam super fur
num et brichile sit constitutum super
furnum inferius ab olla ita quod ap
plicat de calore ignis brichil
ad ollam et fac caminum cum fora
minibus per que sit egressus fumi extra
domum Ita quod totus fumus egre
diatur a domo et non noceat
aque rosacee Deinde imple ollam
ex aqua que fit in puteo facto
iuxta ollam sicut est puteus bal
nei et accende ignem subtus quo
usque bulliat bene aqua Deinde
dimitte aquam venire per canale
quod fecisti cum discretione ad
brichile Deinde pone aliam aquam
frigidam in olla ex puteo sicut
fit in olla balnei et statue in
brichili canale per quod egrediatur aqua
quando fuerit plenum et sit eius exi
tus extra domum Deinde pone cu
curbitas sive vetres et sunt vasa
distillatoria in foraminibus brichili
et constringe cum panno lini discrete
ita quod bene sedeat in foraminibus
suis et vapor aque non egrediatur
et sitz aut et capita corporum
ventrium stringens cum panno lini
et ista vasa sint ex vitro et si
non saltem sint extra vitriata
Deinde pone rosas intus et coopi

cu coopertorijs suis et suppone
vnicuique naso stalla sua ad reci
piendum id quod distillabitur ex aqua
rosacea et sic quando finietur distil
lacio aque rosacee proice rosas primas
et appone rosas alias
recentes quousque compleatur opus
tuum. Et scitur est quod aqua rosacea que
fit ex rosis siluestribus que oriuntur
per se sine irrigacione aque est melio
ris odoris quam ea que fit ex rosis do
mesticis que oriuntur in locis cultis
et irrigatis aqua. Hec operacio aque
rosarum que fit in terra terrea est levior et
brevior quam illa quam dixi. Et sic fit
hoc modo: accipe ollam eream sic
est olla tinctorum et pone eam post
pariete et pone super ollam coopto
rium factum distrete cum foraminibus
in quibus ponantur vitrees saga
vitrei et post hoc imple ollam aqua
et attende ignem sub olla cum lig
nis vitis vel similium et fac distil
lare et quando mediabitur distilla
cio oportet quod cooperias os firmiter donec
totus distillacio impleatur et in vice
loco lignorum pone carbones
erit aqua odorifera magis. Hec
operacio aque rosacee sine aqua et cum
igne carbonum est quod facias furnum
quadratum aut rotundum et habeat
coopertorium superius quod stet ver
tres extra vitreata ut possit
sustinere ignem et attendet car
bones et aqua rosacea incipiet
distillari claude os firmiter et di
mitte foramina apta per quae fumus
egrediatur et dimitte sic donec
tota aqua rosarum sit distillata de
inde proice primas rosas pone a
lias rosas recentes

Modus alius qui vult aquam rosarum distillare paucam

Accipe ollam eream et imple
eam aqua et pone ollam
super larem ignis et pone super os
olle coopertorium per foramina fora
minibus per duobus aut tribus vel
pluribus aut paucioribus vitribus secundum
quod possit capere orificium olle coop
torium et sint vitrees ex vitro
facti et attende ignem ex sar
mentis vitis vel ex carbonibus sub
olla donec bulliat aqua quia tunc
distillabitur aqua rosarum in una vice
vel in duabus quantum volueris

Capitulum ha de modo faciendi aquam rosaceam cum musto et croco et gariofili et camphora

Accipe de aqua rosacea bona
libras ij et pone in ea de musco
bono trito aureum j et pone in vase
distillacionis de vitro sicut dixi in di
stilla paulatim sic dixi in operacione
quousque totum distilletur et repone eam
in vase vitri et stringe os eius
quia bona est regibus ad odorandum
quia liniunt ex ea pannos suos ut
sint odoriferi

Modus componendi aquam rosarum cum croco

Accipe ℥ s ex croco bono et
libras ij aque rosacee et pone
crocum in aqua rosarum ut infundatur bene
crocum de
in aqua rosarum ut infundatur
tum distilla sic dixi quia ipsa est bona
ad ponendum in medicinis et ad odo
randum in decoracionibus

Modus alius faciendi aquam rosarum cum gariofilis

Accipe gariofilorum ℥ j aque rosacee
libram j et s et pone gariofilos
in aqua illa die et nocte et post ea
distilla sic dixi et serva

Modus faciendi aquam rosarum cum camphora

Accipe camphore ℥ j et pone
in libra j aque rosarum et distilla
et serva et utere ea in medicinis equi
et sic hoc modo fit aqua rosarum cum
sandalis et cum aliis speciebus quas
volueris. Et sunt quidam qui distil
lant hec omnia simul loco aque rosacee

Capitulum hb de modo faciendi aquam rosarum cum rosis siccis

Accipe de rosis siccis et pone
super eas aquam que infundatur
solum et non plus deinde imple
et distilla paula-
excis ventres et distilla paula-

tim cu discretione q̃ ẽe͠t quei
ens i me͠ris et i decoctionib9
Et dixit m̃ q̃da q̃ posuit in
lb. i. rosaru͠ sicatu͠ lb. ẽ aq̃
et feci distillari et fuit aqua
rosacea bona s̃ no͠ sicut ysa
n̄ i ma͠ctuib9 q̃n aq̃ no͠ recip̃it
Tam h. c. dr̃o fac̃e di zamich
*A*ccipe de passul͠t bonis zu
beis lb. iij et poe͠ sup eis
de aqua q̃ntu͠ ẽ pondus passu
laru͠ + poe͠ sup igne͠ quo us
q̃ coquat̃ passule Dem̃ cole
eas cu͠ expssione et pice sub
sta͠tia Dem̃ accipe lb. ij mel
lis optimi + misce ip̃z cu͠ aqua
passularu͠ + lb. 1/2 olei sisami
a᷒ olei sabazim + fac oi͠a sit
bulire quo us͠q sint p̃pe͠a coa
gulacoi͠ et caue ne desiccet͠
q̃ si i͠cipiat desiccari adde ali
q̃ntulu͠ aq̃ ne aduzat͠ Dem̃
accipe cassie lignee ros͠ cina
momi an̄ ӡ iiij gallarũ lb. 1/2
tere et cribra cu͠ subtili cribro
et q̃ sicc cu͠ aq̃ passularu͠ et mel
le i olla et pone olla͠ sup igne͠
suauissimu͠ et dimitte quo us͠q
q̃ueziat͠ ad mo͠ pult͠ fc̃e ex
farina Dem̃ extende hanc
medicina͠ sup textoriu͠ ad sole
et dimitte quo us͠q accipiat
desiccacoi͠ et q̃ sit ydoneu͠
opacoi͠ Dem̃ pone ip̃ super
marmor i͠ucti͠ ex ol᷒o de keiri
vl desambac et vnge man9
tuas cu͠ eo᷒ ol᷒ et fac trocistos
si vis so͠ fac͠e zamich Et si vis
fac͠e trociscos alios s̃ trociscos
de such x gallie Accipe d᷒ musco
bono q̃ntu͠ vis et tere b͠n et
misce cu͠ eo malaxado b͠n sic
malaxat͠ pasta dura ex q̃ fit
panis + fac trociscos magnos
aut p͠uos et extede sup cribru͠
ex sete + dimitte duob9 ul͠ trib9

diebus donec sint rubei Dem̃
pfora eos et poe͠ i eis filu͠ et
mitpoe͠ i me͠o ipor͠ frustula
ligni sitit͠ pforata ne trocisti
se se q̃tingat͠ et suspende eos
i loco i quo no͠ tangat͠ a ro
re uel ab alia q̃ui͠q re nociua
et q̃n t͠nsierit sup eos annus
erit gallia bona et q̃nto am
plius habuerit tp͠s gallia erit
melior Et sp̃es gallie sc͠ iiij
sc͠z gallia ex musco et gallia
ex ue͠tribus + gallia ex corio
et gallia ex aqua Et opacio
gallie ex musco ẽ illa͠ q̃ nara
ui et e᷒ rememorabor opacoi͠
illi9 b͠uit͠ q̃n zamich erit fac
tu͠ et ẽ q̃ accipias ex musco
et teras ip̃ solu͠ singl͠r p̃se
et teras zamich p̃se + cribra
cu͠ cribro mediocri et pice sz
ip̃m musti + malaxa i vase
q̃d arabice dr͠ salaya cum
ol᷒o de keiri a᷒ zambach + fac
trociscos et pone eos sup cri
bru͠ donec siccet͠ et pfora
eos et intromitte filu͠ pfo
ramia eor͠ et suspende + sicca
ut dixi Et opacio gallie ex
ventrib9 ẽ q̃ accipias ven
triculos ex quib9 extractu͠ ẽ
musci et incide minutissime
eos cu͠ forficibus vltra i͠c͠isio
ne q̃ poteris et fac sic feci
sti de musco cu͠ zamich et hc͠
ẽ gallia ex uẽtrib9 Et opacio
gallie ex corio ẽ q̃ accipias co
riu͠ pilosu͠ q̃d ẽ sup marsupiu͠
a quo extractu͠ ẽ musci et incide
pilos eius cu͠ forficibus b͠n et p̃g
rade cu͠ cultello acuto ul͠ cu͠ vitro
et q̃re b͠n radices pilor͠ ita q̃
nil de illis remaneat s̃ fiat sic
coriu͠ Deinde incide cu͠ forficib9
subtilissi͠e et tere et cribra
cu͠ subtili cribro et fac tota͠ opa
coi͠ sic fecisti in gallia cu͠ musco
+ i gallia ue͠triu͠ Et opacio gallie

ex aqua e q accipias de ugestini musti q̄d narrami tu toto corio pilo so et incide in pilo suo p9 qua erunt vacui et pone i vase vitri siti urinali et pite sup vnaq̄q; bursola ut vatriculu lb. ii. aq et pone i sole xv diebus et co la aquā. Dem teze bn̄ ramich et cribra et consic̄ cu aq̄ ven trinulorp et fac trocistos sic fe cisti de gallia muscata et alijs et suspende p annu in lag9 ita q no tangat manu q tunc recedat fetor eorū et rēma nebit bonitas. Et tpus fiendi gallias oms e tpus veris et oz q no fiat tpe yemis qr re manet i eis humiditas et destru eret et ipa no recipet odor speciru nisi fitiaret qr oz te h9 cognoscere

Cam h d demō cōburēdi ra mulos arborp et radices et folia quiq eorū eget cōbustion

Et de ipis e modus cōbusti omis sarmētorp vitl que quide oz cōburi in de nono sut amputa et hnt adhuc satl de sua humiditate accipe g9 ea et mdi fica illa diligent arra et laua ea bn̄ in aq̄ donec nil remaneat i eis de terra d exalia pu. Ddme Dem imple ex eis olla magna q̄ntū oz et claude ea cu cooptorio p forato vt fumg eorū egdiat ex eis. Dem po ne olla i furno panis a furno us q adma e et tunc ex he olla q videb sarmenta facta sic carbo nes tūc g9 oz q teras eos bn̄ et ponas i olla mīori p ma et pone hac olla iterp in furno et facias hoc sepe . p donc in uenias cinere albu bonu leue i tactu q req̄ritur necitati. Et sim cuda mo cōburūt ligna ficus et lentisci v dami et tebinti et radices came et oia folia et cortices et radices et colices

auellanarū et castanearp et glandiu qn voluezis ex eis fa ce. et qui vult ea cōburere cum maiori artificio et maiori labore oz q faciat sic̄ humidi re cuiq cōbustio e necessaria i ope mets

Cam h e d' for assadi mi abo lanos citinos et kebulos et indos et bellircos et emblicos p̄ill q' admittunt sanguine et hnt emorroydas et dissin teria et tenasmon

Oportet q imbibas mira bolanos in aqua citoniorp aut gnatorp acetosorū d' i suc co vue acerbe vel i acetosita te citri aut in aq̄ in qua cotte sūt lentes aut vbi coctū est lappaciū acutū v aulech. Dem sicca bn̄ eos et madefac in olo rosaz aut in oleo de lentisco et est dary aut in oleo mastici no aut in butiro aut in oleo oliue. Dem assa eos sup patella ferrea uel terrea qua tu primo calefecisti et abstulisti ab igne et caue ne adurat et destru atur v'tus eorū

Cam h f demō assandi semia q admiscitur i medicinis fluxg ventris et i nucleate sic sūt semina portulace nasturcij al semia thee platagīs psilly et gnia mirtilli et tarui et anisum et ciminu albū et gnia gnia torp et semē lini et semen mazubij et similz

Accipe patella ferrea d' erea aut terrea aut lebete in lato orificio et calefac bn̄ d'm auffer ab igne et stati sup pone semina dū sartago e calida an q i frigidet et cōmisce ea semp donec videas assacōz eorp cōple ta ad voluntate tua. Et si no fu erit cōpleta assacō vna vice pone iterū patella super igne sine seminibus donec calefiat et pone

semina desup cu removeris ea ab
igne et fac sic per et caue ne
comburatur et oz q no apponas ad
assandu omnia semina ut plura
sit h apponere unaquaque specie p se
qua sunt q semina q sunt minora alijs
et q sunt grossiora et sunt q que
non hnt multa viscositatis 4 q pau
ca et sunt exeis q dnt amplius assa
ri sic psilium et sunt exeis q dnt
amplius assari sic carui et anisu
4 cuminu albu et sic d alijs sem
q oz unicuiq spei

Cam h q de for assandi dragag
ti et gumi arabicu 4 omia
alia gumi

Qui vult assare gumi arabicu
oportz q frangat id i frusta
ad magnitudine orobi Deinde acci
piat sartagine et calefaciat eam
et aufferat ea ab igne et pot
sup eam gumi arabicu 4 misceat
bn sine intermissione donec albescat
et si non albescit pma vice ca
lefaciat adhuc sartagine 4 fa
ciat ut prius donec sit albu eo
mo fiat ex dragaganto et ex gumi
amigdalarum

Cam h h de mo assadi karabe
et comburedi

Oportet q frangatur karabe sic
dixi de dragaganto fracturis p
uis et assetur una vice q duabus
et fiunt. Combustio karabe fi
at in hunc mo accipe olla fictile
et pone karabe intus et claude
os olle cu luto et poe i igne
atanoru una nocte deinde ex
trahe et tere et utere

Cam h i de for assadi gal
las ei qui vult uti ill in tinc
tura capillorum

Frange unaquaque galla
in quatuor ul v ptes
et infunde eas i oleo oliuaru
hora una deinde assa eas scdm
disciplina mirabolanorum 4 aufferas

eas cito cu distinctione ne comburantur
Et q vult frangere stipticitate earu
i fundat eas i butiro aut oleo sisa
mo et terat et fiunt eas sn assa
tone Et q vult addere i stipticitate
earu oz q i fundat eas in aqua
citoniorum aut cu aliq aquaru stipti
caru quas dixi aut cu vino ex sua
stiptice et fiunt eas

Cam h k de for comburedi feces
vini et aceti

Accipe feces vini mundas et
desiccata et eas i vase testeo
nouo sup igne magnu et dimit
te donec comburatur et signu combusti
onis earu e qn mutat color ea
ru i albedine et qn applicatur lig
ue pungit lingua cu inflatione
Et combustio feris aceti fit eo modo
et virtus ulius adustarum e q de
siccat multu et sunt abstersiue multu
et aufferet carne sup flua abul
ceribus 4 sunt stiptice 4 putrefaciat
forti putrefactione

Cam i a de for conficiendi sar
cocolla cu lacte

Accipe de sarcocolla bona al
ba grossa et poe ea i vase
vitreo largi orificij et mulge sr
ea lac asine i pauca quantitate fne
infundatur i lacte ut liq fiat sed
remaneat sarcocolla q fuit et
pone ea subito sic sole ut desic
cet cito et qn sarcocolla est sic
ca oz q mulgeas iterum sup quintus
q narrani et caue ne acescat
lac anq desiccetur 4 desiccatur
et fac ita quater q quinquies et cu fe
ceris sic fuit bn et bona 4 si non
heas lac asine pani fac cu lacte
mulieris q e melius Et sunt qda
q confitiunt sarcocolla cu lacte eque
et capre 4 cu alijs speciebus lactis
Sed lac mulieris e melius omnibus
et preciosius

Cam i b d for conficiendi carui
cu lacte ad fluxu ventris

Accipe dectrum et pone in vase mundo et pone vas super ignem una hora donec sit ferre calidum. Deinde funde super ferrum lac capre quantitate qua cooperiatur et dimitte duabus horis et extrahe sicca et serua

Cap. i. c. de forma conficiendi mirobolanos emblicos in lacte

Accipe mirabolanos emblicos ex melioribus et pone super eos lac caprinum et dimitte sic die ac nocte et quando lac desiccatur pone iterum aliud lac donec sit bibitum in fine adulcorata tua

Cap. i. d. de forma infundendi carduncti et cinnami in aceto ad ponendum in confectionibus

Accipe de cardumei quod dicitur cinnamo nouo albo et pulueriza ipsam cum aligni et apulue et pone in olla lapidea et cooperi cum aceto forti cuius quantitas sit quod bibatur tota a cinnamo et nil remaneat. Deinde extende ipsum super sextorium in umbra donec sit ex toto exsiccatum. Deinde assa ipsum super patella ferrea secundum disciplinam qua narraui tibi in assatione seminum

Cap. i. e. de modo assandi coladi et purificandi gummi arabicum et dragagantum ad ponendum in alcofol

Accipe de gummi arabico et tere bene ipsum tritura grossa vel terat cum eo ligna eius et pone in olla uitrea et cooperi cum aqua munda clara uel cum aqua rosacea uel aqua aque et dimitte per noctem et in mane custodi si est nota aqua aque et si est adde et si non oportet quod misceas bene cum manu donec totum liquefiat et pone super cribrum mundissimum et duc cum manu hinc inde donec descendat de cribro totum colatum et sunt quidam qui desiccant et seruant desiccatum et sunt quidam qui utuntur sic. Cap. i. f. de modo preparandi opium quod administratur in collerijs

Accipe laminam eream uel ferream planam in qua ponuntur res que pensantur et pone eam super prunas donec calefiat bene et auffer ab igne et pone ibi subito de opio mundo et quando uidebis ipsum liquefactum auffer ab igne ne desiccetur et ne fiat frangibile et refrigere et utere

Cap. i. g. de forma preparandi dragaganti quando volueris ipsum administrare in lochoc

Oportet quod liquefiat dragagantum in aqua et melle die ac nocte et si in mane erit nondum quod addat de aqua fiat et si non misce cum manu et cola et fac sic similiter de gummi arabico et utere

Cap. i. h. de forma comburendi olibanum et accipiendi fumum eius

Accipe de olibano bono et claro et accende ipsum cum lumine candele et pone in olla terream da uitreatam quousque comburatur olibanum. Deinde cooperi olla subito et colligatur olibanum postquam consumptione bustionem eius quia si non oppillares olla subito quieteretur in cinerem. Et sunt qui in hora combustionis aperiunt cooperiunt olla cooptorio ereo habente culmen ad colligendum fumum eius

Forma colligendi fumum olibani qui ponitur in alcofol

Uerum forma collectionis eius est quod comburatur frustum olibani cum toto suo cortice cum forpicibus et appone flamam ut accendat et pone in vase puro terreo quod habeat cooptorium exterius delicate factum. Et non oportet quod tu attendas quoniam fumum aqua extinguat fumum. Et oportet quod cooptorium sit situatum super os vasis quod agnoscatur qualiter et quantum colligitur ex suo cooperculo et est quod imponas lapillum inter labium vasis et cooptorium tante grossitudinis ut per illa distantia videre possis collectionem

fumi et terrea .4.a hora s[ecundu]m q[uod] cop[er]
culu[m] cu[m] spongia et pena made
facta i[n] aq[ua] frigida ne coop[er]toriu[m]
nimis calefiat et migret unus
fumus cu[m] alio. Na[m] si hoc no[n] fieret
fumus p[ro]p[ter] calore[m] coop[er]culi q[ui]et[er]et
admisceret[ur] et misceret[ur] cu[m] fuligine
a[n]te olibani et colligeret[ur] ex eo
tu[n]c. Et virtus fu[m]i huius e[st] q[uod] ipse
sedat odi q[uo]d d[icitu]r sartay

**Mod[us] colligendi fumu[m] mirre et
stor[acis] et gallie et om[n]i[um] sp[eci]er[um] gu[m]mi**

Modus collectionis fumi om[n]i[um]
harum e[st] sic[ut] mod[us] colligendi
fumi olibani. **Forma accipiendi
fumu[m] picis**

Accipe crusibulu[m] seu lucerna[m]
ferrea[m] vel terrea[m] et pone
i[n] eo licinium et parum picis et ac
cende licinium. Deinde coop[er]i s[upe]r
flamma[m] luminis eius coop[er]torio
terreo vitreato intus ut sit for[ma]
eius similis fulimlo hntc cubme
nis sublimatis tedat tacitum
et sit stricta i[n]fimitas ei[us] habeat
forame[n] aranor et dimitte sic
flamma[m] sub coop[er]torio. Na[m] fulig[o]
eius adherebit parietibus coop[er]cu
li. Et qu[an]do pix minuet[ur] adde pice[m]
alia[m] et facias hoc ta[m] diu q[uo]d colli
gat[ur] et ex fumo q[uan]tu[m] volueris.
Et caue ne nimis calefiat coo
p[er]toriu[m] et fulig[o] no[n] adhereat fumo
s[ed] et guttat[ur] adi flora q[ue]re os
p[er]cucies cu[m] flabello hora p[ost]
hora[m]. Et virtus huius fumi e[st] cali
da et stiptica et usus ei[us] e[st] uti
lis valde i[n] alcohol cu[m] me[dicamen]tis q[ue] v[alent]
oculor[um] et nos utimur eo cu[m] emplis
i[n] debilitate oculor[um] et lacrimis et bo
thor. **Forma accipiendi fumu[m] ex
butiro modus coquendi alkitran
q[uo]d admisceat[ur] i[n] defistru[m]**

Sume vas terreu[m] oblongu[m]
et luta ip[su]m cu[m] argilla et
pilo et pone usq[ue] ad duas p[ar]tes
eius de alkitra[n] et pone sup[er] pru
nas et coq[ue] donec remaneat me-
dietas eius. Deinde i[n] ligno lign[um]
seu ani ferrea i[n] eo et extrahe
ad aere[m]. Na[m] si desiccabit[ur] stri
as q[uod] e[st] tactu et tu[n]c aufer ab
igne et desicca et utere.

**Mod[us] abradendi sandalu[m] q[uo]d ad
misceat[ur] i[n] me[dicamen]tis ap[ostem]atu[m] cu[m] om-**

Sandalor[um] quodda[m] e[st] coloru[m]
rubeu[m] et e[st] sci[licet] alijs et
aliud e[st] citrinu[m] et aliud e[st] albu[m] et
id q[uod] mag[is] utit[ur] medici ad inf
rigidandu[m] est rubeu[m] et utit[ur] eo
i[n] me[dicamen]tis podagr[e] et i[n] me[dicamen]tis fe
brium calidar[um]. Modus ei[us] e[st] q[uod]
accipias ex eo frustu[m] q[uod] sua q[ua]
sicie repleat manu[m] tua[m] ut plu[s]
et frica ip[su]m sup[er] f[er]ru[m] dathili i[n]
azazu vel sup[er] petra[m] dura[m] ne
aliq[ui]d de petra admisceat[ur] cu[m]
sandalo in fricatione et si a[ute]m
io ta fuit q[uod] solu[m] aliq[ui]d ut fricet[ur]
sup[er] cotem eodem q[uod] si a[liqui]d ex
eo dissoluat[ur] cu[m] sandalo non
nocet ymo auget i[n] fricatore ei[us] et
iuuamentu[m] ei[us] q[ui]a na[tura] illi[us] co
tis e[st] frigida de similitudine. Et oportet
q[uod] distillet[ur] sup[er] ip[su]m s[em]p[er] i[n] t[em]p[o]re fri
cationis aq[ua] frigida paulati[m] ut aq[ua]
ros[arum] a[ut] unus ex succis herbar[um] frigi
dar[um] sic[ut] succus solatri et mirthe
et s[em]p[er]vive et lactuce seu planta
ginis aut alicui[us] similis hor[um] succo
ru[m] frigidoru[m] et cu[m] i[n]dig[er]e cura
te sup[er] aqua[m] facias fricatione[m]
i[n] qua descendat aq[ua] ut succus cum
fricatione sandali et q[uo]d descendit
a sandalo sit q[uan]tu[m] volueris. Cu[m] hu[ius]
modi sint ut aqua seu succus ei[us]
t[un]c dimitte descende[re] sandalu[m]
i[n] fundo vasis et proice sup[er]fluu[m]
q[uo]d sup[er] natauerit clarum ex aq[ua]
vel succo et residuu[m] collige et utere
eo q[uo]d oportet solo ut ap[osi]to cu[m] emplis
q[ue] diximus sup[ra] i[n]flabit dol[orem] cal[idum] cu[m]
auxilio dei. Et q[ui]da[m] ex medicis q[ui]
fuerunt i[n] t[em]p[or]ibus n[ost]ris fricabant san
dalu[m] cu[m] testa terrea alba noua

et dura et uocabat i fuructis 4 clauis et dicebat q̄ i cesta alba cāt spetas gfundi fuructis et erant q̄ fruabat cu mola fabrorū q̄ acuūt gladij et cū fruunt egipcij s̄ 4 sandalu citrinu 4 sādalu al bū fruūt ca disciplina sic do cuiq̄ fricare rubeu

Modq extractionis musillagl ex semībq sic s̄ musillago psil lij et fenugl et semalue 4 ra dicl eius et s̄ althe 4 radicl eiq et s̄ citoiorū et s̄ maru bij et cetorū hoi

m[odus] **M**odus eiq ē q̄ accipias de bono psillio qntu vis 4 mūda a terra et abeo qd ei admiscet² ex alijs semibus cu alio et poe i olla mūda et poe sup ip̄ d' aq̄ ca lb iiij ad vnā q̄q lb psillij aut plus s̄ q̄tu volueris pinguē ēē musill ul subtile et dimitte sit p nocte unā vo calefacias parū sup ignē **D**ein pice eam i marsupiu factu de tela lini for ti et noua ac grossa et stringe os marsupij cu ligameto forti ne aliqd ex psillio lubricet et d'inde suspede ip̄ sup orificiu olle vi treate et preme marsupiu ab oi pte eius cu vga lignea ul ferrea q̄ ferrea subtili et qd egredit² de musill trahe mulgedo ad i de musill cū vga donc descēdā mu feriora cu vga donc descēdā mu sill i olla et fac donc nil egdi at² a marsupio **D**ein dissolue os eius et liga illud mg̃ i sīh alo co i q° ligasti pius et preme ite rū virga q̄usq; egdiat² tō mu sillago nā psillu egdiet tō sic ex mar. i hoc artificio s̄ fm hac disciplina fiut oēs aē musill **S**ut at q̄ ponit sup se aq̄ cali da et miscet bn̄ et ponit i pano vl cribro et pmut donc egdi et² tō musill s̄ pmq̄ mōq aprd me ē melior

Moq extrhēdi mel exanacard

Accipe d' anacardis i qd ad hēt ramo et auffer prdimi lū corp et poe i olla mūda cu aqua et buli quo usq; sup ficie aque videas natare sic mel qd colligas cu coclear paulati q̄usq; d'eo nil rmaneat sup aq̄ qd re pone et sua nēcitati

For exthēdi cor sū medullas sci sic cor cartai et s̄ cucur melonis et cūs

Accipe de cartamo 4 purga a sup fluitatibq eiq et si ht aliqua humiditatē oz q̄ desiccet² i sole **D**ein poe i mortario et frage leuit radices eiq et frica manibus quo usq; cortex sepet a corde eius **D**ein cribra paula tim cu cribro adht facto q̄ cor eius descēdet et cortex eiq re manebit sup cribru et ita oz fied d' alijs semibq et sut q̄ auffert medulla eius cu manu sigillati et collige cor eius cu forcipibq pmis uel cu vnguibq s̄ id opge magl laboriosu et no pt si ex eis n' modicu accipe pmo 4 pmq mōq ē melior fact et a modi quo usi sunt nos et ipi

For excoriandi gūma alkeru ha et ē cucapucia maior sū peirradatillus

Quādo accipiūt a sua arbor exeret sūt a cortice suo dno difficult sepacionis et q̄ volt ex co riare ea sn̄ labore oz q̄ ex tendat ea i sole et dimittat ea tō die et moueat hoā pq hora q̄ sol calefacit gūma facit sepa cortice illā ab oi pte eius et fat egdi gūma eiq colligas g° q̄ egs sa sut et si rmanet exeis alia **A** cortice separa gūma q̄ no sūt oz q̄ fricet² cu mau ul cu pano asspo quo usq; gūma tincta egre diant² separa ul mūdata q̄si rmaserint adhuc a'a gūma q°s cortex adhuc no cpueit ponat

iterum in sole donec recipiet et fa
nias ut prius dictum est si reges excoria
tione corporis in hieme in ipsa oportet quod ponas
patellam super ignem donec sit supra
calefactionem et aufferas ab igne
et ponas in ea granam et misce et oportet
quod calor patelle sit aliquantulum fortior
cum calore solis scindutur ergo cortices
et aliqui dicunt granam Primo ad aufferen
dum corticem eius sed est labor mag
nus et propter hoc melius est habere alium modum
absque quod aufferat corticem non habent
ingenium aliquod ne mundando grana si
glarietur Primo per aquam calidam ca
lescunt sic dixi de grano tritici et ca
brei Primo tamen quamquam adherent fortiter
et conglobantur supra corporis humiditate
quare oportet quod teratur paulatim cum leni
tate et ingenio et secundum hanc formam ca
dem oportet quod mundetur grana ab alga
quod sit supra figura horum

Modus excoriandi granam sisami

Accipe de sisamo et purga ab ea
quod est in eo et aliis superflui
tatibus et pone in vase vitreo et pone
super ipsum de aqua frigida et dimitte per
noctem et in mane cola ab aqua et di
mitte siccari parum ab aqua seu humi
ditate aque et pone in pecia lini forti
et liga os eius et percute sisamum cum
ligno ex omni parte eius donec excorietur
totus et pone in vase et percute super
ipsum aquam frigidam et misce bene
cum manu Nam tu videbis corticem eius
natare super faciem aque quam percute cum
aqua et fac ita quousque nihil de cortice
remaneat Deinde sicca ab aqua et humi
ditate et utere quando vis

Modus excoriandi amigdalas et pinee
as et reponendi eas

Omnia ista excoriantur in aqua
calida et hoc est notum apud
omnes gentes et sunt qui ponunt in aqua
sicca per noctem et mane excoriant
et sunt qui ponunt cum furfure in patel
la super igne primum quousque excorietur
et sunt qui sepeliunt quando recentes colli
guntur in palea frumenti et tunc cadit
cortex corporis superior ab eis

De reponendis siccandis rosis

Accipe de rosis cum fuerit in me
dietate sue operationis non ad huc
egressa sunt folia earum a cammula
sua et expone eas soli cum tota ca
mula sua in fine mensis aprilis
et expone eas soli ea die qua col
lecte fuerint Nam si reservantur usque
in mane et mane conservantur unde
minuetur multum de suo odore et rubo
re et cum desiccans moveas semel in
die et quando maturescunt et fuerint
supra desiccationem auffer folia earum
a cammulis seu capitibus suis et
sua folia earum reponita Et ita si
tum est apud nos quoniam quando siccantur
ea die qua colliguntur sunt melioris
facte et rubor earum remanet in
eis et odor et si non potest expo
soli ea die qua colliguntur oportet quod po
nantur in loco vetusto in quo non sit
humiditas et die sequenti ponantur
in sole donec compleatur earum desicca
tio Et non quod desiccatio earum in umbra
est melior nisi quia est maiori labore
et prolixiori etiam est ne destruatur
odor et color earum propter humiditatem
que est in destructione earum quia multus
remanet in eis quam propter si volueris de
siccationem earum in umbra oportet quod ponas
eas extensas in loco calido prope
ab humiditate et misces sepe ac
assidue sed in pluribus est quod evadat ava
re ereo de destructione quando desic
cantur in umbra et oportet quod reponantur
tunc quando complebitur desiccationes ea
rum in vase terreo aereo et quod stringa
tur os eius quod odor et color remane
at in eis magis et scitum est quod quando
siccaverit libras x rosarum modo ut humi
ditas quantitas ad libras i quando fuerit
sicce et si rose fuerint ex montibus
plus est quod remaneat plus odor earum
a rose montium sunt fortioris odoris
quam que sunt ex ortulanis et ita est de
omnibus herbis et de omnibus floribus quia odor
et virtus eorum que nascuntur fortior est
quam que nascuntur in ortis et in locis
depressis

Forma desiccandi violas

Viole colligu(n)t(ur) i(n) mense aprili
et o(portet) q(uod) flores viol(arum) colligat(ur)
q(ua)n(do) sunt i(n) fine bonitat(is) ut manutati
et extendant(ur) i(n) sole die qua colli
gunt(ur) sic(ut) dixi(mus) de ros(is) n(e)c plu(s) n(e)c
mi(nus) q(ui)a vult colore(m) earu(m) et odo
re(m) s(er)uare sic(ut) sup(ra). Et viole mo(n)ta
ne meliores ortola(n)is. Et (?) x
decemb(ri)s q(ua)rtu(m) ad i. q(ua)n(do) sicca
te fuerint

Fo(rm)a desiccandi om(n)es radices h(er)

barum (?) ap(ii) plantaginis buglosse
et cortices rad(icum) mori et esule
et simi(lium)

Modus desiccationis earu(m) est
ut abluas eas b(e)n(e) illa die q(ua)
colliges a t(er)ra cu(m) luto et abscinde
folia ab eis et pice ab eis et ex
toria medullas earu(m) ab eis et
modus i(ste) h(ic) e(st) ut accipias una(m) q(ue)
q(ue) radice(m) p(er) se et casses ea(m) cu(m) mal
leolo p(ro)(?) ex(tremo) q(ue) (?) mo(do) (?)
et melius separabit(ur) cortex arbor
de q(uo) a(li)o mo(do) De(in)de expo(ne) sol(i)
ea(m) die et no(n) o(portet) q(uod) (?) n(on)
una die q(uod) destruent(ur) et max
ime in t(em)p(or)e (?) Et o(portet) q(uod) sic
tas q(uod) (?) revoluas eas i(n) sole
et i(n) nocte po(n)e eas i(n) loco (?)
so p(er) (?) ab humiditate et i(n) die (?)
pones i(n) sole do(ne)c sicce(n)t(ur) et s(er)ua
et si dies sunt nebulosa sic(ut) a(ppa)ri
tone (?) o(portet) q(uod) extendas eas i(n) cri
bra expalec(?) a(?) sup(er) craticula cu(m)
pa(n)nis subtilib(us) et sup(er) igne (?) q(uod)
calor ignis ascendat eas desiccet.
Et i(ste) qui vult desiccatio(n)e(m) earu(m) subi
to et i(n) (?) o(portet) q(uod) ac
cipias patella(m) t(er)rea(m) lata(m) et cale
faciat ea(m) sup(er) igne(m) De(in)de auffe
rat ab igne et extendat sup(er) ea(m)
radices aut aliud q(uo)d (?) volu(er)it
desiccare et revoluat sepe cu(m)
manu et q(ua)n(do) patella refrigabit(ur)
removeat radices a patella et
ite(rum) calefaciat ea(m) Et cu(m) sunt (?)
lefacta remone ab igne et iteru(m)

subpone radices et facias hoc
quo usq(ue) siccet(ur) et caueas ne co(m)
burat(ur). Et h(ic) e(st) mo(dus) desiccan(di)
om(ne)s earu(m) in hora (?) mag
ne et i(n) dieb(us) pluuiis et nubi(lis)
et humiditatu(m)

Mo(dus) accipiendi cortices citri et citoniorum et p(er)ioru(m) odorife rorum et eorum desiccatio

Ille q(ui) vult uti cortiub(us) et
pomor(um) citri i(n) co(n)fectionib(us)
eligat illa q(ue) sunt maior(is) (?)
tositat(is) i(n) (?) q(uod) cortices
hor(um) sunt mag(is) odorifici et o(portet)
q(uod) excorientur die i(ll)a q(ua) collecta
sunt ab arbore abstergat(ur) igit(ur)
cu(m) manib(us) a(ut) cu(m) pa(n)no mundo et
excorient(ur) cu(m) cultello acute
(?) paulati(m) leuit(er) ne (?)
cipiat(ur) cu(m) carne exorticie et
eo mo(do) o(portet) sic(ut) (?) citoniis et
aliis pomis De(in)de desiccet(ur)
cu(m) cautela sic(ut) dixi i(n) (?)
necessitati

For(ma) siccandi coll(?) q(uo)d ut non noceat puluer ei(us)

Oportet q(uod) i(n) t(em)p(or)e sue pista
tionis uel (?) distil
les sup(er) ea(m) ex ol(e)o ro(sarum) pa(rum) aut
amigd(alarum) dulciu(m) aut gu(m)mi a(rabici) (?)
mo(do) aut aliquo alio q(uo)d p(ro)sto
h(abe)re (?) o(mni)m p(ro)hibet eleuacio(n)e(m)
pulu(er)is eius subit et faciat d(?)
perare pistatore(m) ei(us) Et (?)
hunc mo(dum) et o(portet) fieri i(n) o(mn)i eo cuius
pulueris amari timet(ur) eleua
tio sic(ut) e(st) absinthiu(m) agaricu(m) et
om(ne)s me(dicine) acute sic(ut) laureola
turbith et si(mi)lia

Ingeniu(m) te(n)endi et co(n)s(er)uandi ista species et (?) et si(mi)les

Ille qui vult euade(re) amalicia(m)
sui odoris et custodi(r)e ne
(?) pulueres q(ua)n(do) cri
bat(ur) o(portet) q(uod) accipiat (?)
vnu(m) ex cera(?) cribror(um) et pona(t)
i(n) eo cori(um) ad mo(dum) timpani et co

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

opiat cribru cu cribrat spes
et si amplitudo eius magis pu
silla maior circulo cribri a circulo
illo et qn cribrauit spes portat
illud corium seu carta cu manu ut
descendat i isto puluis q adhesit
ei ad cribru insius et caue i ap
tione eius euolet ex et qn cri
bat spes pone int cribru lapi
dem qui ht pondus tritici alia ex
tit in z ut festinat cribratio
eius quod cribratu e 4 hoc i
genium e valde subtile

Modus i soluendi armoniacum et ob gummas q ponunt i me nis

Accipiatur armoniacum et pona i
aceto et dimittatur p nocte
4 i mane aspice 4 si videris q armo
niacu bibit to acetu et no fuit
bn dissolutu oz q addas itm de
aceto paru et dimitte donec bn
dissoluatur to Deinde sz cribrp
pone ex scutell et fricu cu manu
donec descendat de cribro 4 lig
na eius et alie sordes rema
neat sup cribru et vtere. Et
fm hunc mo separant gume sicut
armoniacu sic sapinu 4 oppo 4
asa fetida et bdellium 4 sarcocol
la 4 opiu et silia

Ad faciendu sigillu quo sigillat trocisci

Accipe frustu ligni ebani aut
buxi a ebore a aliq mius
q vis 4 grossitudo eius mesura
duorum digitorum et latitudo tri
et longitudo vnius palmi 4 sepa
res forma eius bn de in seces
q i longitudine eius i duas e
quales ptes q vniuiq tabule
sit grossitudo digiti vnius de
inde facias ambas facies ei
politas lenes bn inuice coheren
tes et sculpe i ambabus faciebus
tabularu sculpturas rotundas
fm qntitatem troniscorum quos volueris
sigillare sm magnos siue puos
Deinde sculpe i vnaquaque rotulu

no trocisci qd cuiq volueris .s.
ex quo fit sit troc ro. a viol
et silicu et sit scriptura opposito
mo scripta ut qn trocisci fuit
sigillatus reddat lra recta. Et
ille q vult sculpe i vna tabula pla
noia troniscorum oz q sigillis in ea
diuersos troniscos fm noia eorum
vnu quoque troniscu i suo noie. Et q
vult i vna tabula sculpe so nome
vnius trocisci oz q no sigillet
i ea n illa sola spem troniscorum
Et qn volueris sigillare cu ea
troniscos oz q i vngas vnaquaque
tabula cu olo quod conuenit illi trocisco
sic troniscos de ro. 4 trociscos di
arri cu olo viol et sigilla fm vo
luntate tua cito et hec e forma si
gilli breuia fm hac formam accipe
de buxo vl ebano et fac sigilla
rotunda et sculpe i vno quoque sigillo
fouea aut concha rotunda qnti
tate grossitudinis dimidij troc
et sculpe i vna extabul no trisci
4 sculpe sic dimitte plana ut pos
sis ex ea sigillare diuersas spes
troniscorum et sunt qui faciunt in
hunc mo sigilla multa 4 sculpunt
i vno quoque sigillo no alicuius tro
cisci et h e forma ei. Et q vult
q forma reddat trocisci fm cu
pondus oz q faciat troniscu vm
et pondet eu recta fm qntitatem
ponderis qd vult et pg fodeat
i sigillo formam troc ad mesura
illius que ei poda fm podo illius

Forma colandi pocones et decoctiones et figura colatoriorum

Oportet q habeas tria colato
ria ad colandas pociones
et decoctiones syruporum i omni
corum et primum sit vnu quod fm a
pannus eius sit rarior et fm
sit maius primo. Et pannus eius sit
spissior q pannus primus et 3m
sit maius 2o et pannus eius sit
spissior satis et hoc e signum
colatoriorum

For clarificandi syrupum

Et ille qui vult clarificare ali
quam potionem ut syrupum sicut
syrupum de radicibus ut syrupum
de zanse .a. de ysopo & de lap
pacio aut quodcumque alium syrupum
sic oximel et species potionum et
syrupotum omnium quod erit completa
decoctio eorum oportet quod primo co
lentur in cribello ex setis deinde
suspendatur colatoria omnia unum
infra aliud secundum primum inter medium
et medium intra maius deinde po
nat in primo filo tres filionum vel so
lia palmarum bene gruissa apulia
Aut de setis equinis bene ablutis
et impleat ex eis quasi mediatatem
colatorii et sint colatoria distin
cta abinvicem quantitate trium digi
tia abinvicem et suspende colatoria in pie
torum et suspende sub eis vas ad recipi
endum quod colabitur deinde infunde
infra colatorium superius quod est magis
potionem decoctam vel illud quod volue
ris colare et dimitte sic colari
per se sine aliquo contactu magis quam de
scendet de colatorio primo in secundum
et de secundo in infimum et si oportebit
aliquid ex colatoriis agrossicia
de coctionis ita quod non descendat
ex aqua aliquid oportet quod effundas quod
est in eo et abluas ipsum agrossi
cie illa et postea remitte decocti
one in eo et dimitte donec cla
rificetur et fac ita donec decoctio
tota descendat et prope substantia eius
et utere decoctione clarificata
et mundata Et qui volunt facere
syrupum ex ea erit syrupus eius maioris
iuvamenti et facilior ad po
tandum etc.

Operacio sal alkali et est sal nigrum quod in quadam dicitur in mem... ut...

Accipe de herba que arabice
dicitur solda et fac in terra
foveam magnam et imple foveam
ex herba illa dum est recens et
attende ignem in ea et quando erit combu
sta herba illa quam posuisti pone
de alia super ea et fac ita donec
fovea erit plena ex illa herba
et tota herba erit bene combusta et
dimitte extingui ignem et infri
gidari cinerem deinde detege
sub cinere foveae quia tu invenies
sal alkali purificatum vel coagu
latum in magno globo in fundo
foveae quod accipias et frustra
et fina necessitati

For de albandi sale hunc

Si volueris hunc salem de alba
re accipe ex eo ita nigro fru
sta et tere et cribra et pone in
vase et prope super eum in ex aqua
quod cooperiat eum et super duobus
vel tribus digitis et misce et di
mitte descendere feces eius in fundo
vasis et subtile supersit deinde
clarifica in hunc modum accipe frustra
de filtro novo et modo quorum
longitudo sit duarum palmarum vel
amplius et latitudo duorum digi
torum et pone caput unius filtri in
aqua aliud per labium vasis et erat
pondus eius et super pone paropsidem
aliam sub filtro ad recipiendum quod
emanabit ex aqua per filtrum et di
mitte sic donec distillet aqua fo
quam pone in olla nova et pone ea
in furno panis et dimitte per noctem
vel amplius quam quiescet in sale
coagulatum et si non coagulatur
una vice pone pluribus noctibus
donec coaguletur et sunt qui po
nunt aquam illam in patella terrea
nova et accendunt ignem subtus ea
et sic coagulatur et fiunt...

Modus alius ad idem

Accipe de solda et cineris iste
niger conglobatus libram .j. po
ne super eum libras .vj. aque et alii dicunt
libras .iij. et operare secundum operacionem quam dixi
clarificandi distillando et coa
gula et repone in loco humido vel
non appareat sol quod dissolvetur
sic sal et zucarum et alii dicunt
quod non sed oportet quod ponatur in sole et

non tangat abhumiditate que de
struabitur malicia non liquefiet

For' comburendi alkali albificatum

Accipe ipsum et tere et combure secundum
disciplinam quam dixi in comburen
do plumbi et fiunt in pulvere post recta
tionem istius salis

For' desiccandi radices aristol'
lon et affrodillorum et est em
boznach et sperg' lus et est
serpentaria et rad' est ezez
lalem et rad' affezire i. vi
tis nigre et rad' althee et ra
de buglosse et mon' i. mu et
rad' fir i. valiana et satirion
et rad' sezarul et rad' mori
telli et similes hiis

Oportet quod lavetur eadem die qua
effodiuntur ita quod bene munde
tur a terra et luto que adherent eis
deinde scinde in frusta parva et
infige in eis filum et divide inter
utrumque frustum ne se contingat et
expone vento ubi ventus frequen
ter perflat et si est yemps suspen
de ad fumum donec desiccetur et si
na venitati

Ffor' colligendi herbas medicinales
et tempus reponendi

Oportet quod herbe colligantur tempore
sereno et claro non ventoso
et non oportet quod colligantur in fine
bonitatis et maturitatis earum
non quia iam sunt consumpte vetustate
aut propter aliquam infirmitatem earum et
herbe que colliguntur in terris monto
sis et dure sunt fortiores virtute
quam que colliguntur in vallibus et terra
pingui et viridariis et ortis et
oportet quod eligas ex herbis que plus
sunt in montibus et que sunt complete
cum seminibus suis sicut dicunt esse sic
sticados et mezeon et tinsmez et
hasach et tribuli marini et usque
et similia et flores oportet colligi antequam
cadat sicut flos altaune et similia
Et tempus colligendi fructus est quando sunt
bene maturi sicut uva et ficus et
dactili pira et pruna et similia
Et semina oportet colligi quando incipiunt
siccari et cadere et antequam cadat
super ea aqua que illa deserviet Et
tempus colligendi radices ramos
et cortices est quando incipiunt cadere
folia eorum

For' exprimendi succos

Oportet quod succi plantarum ex
foliis et ramis earum expri
mantur dum sunt adhuc tenere sic
et grasie et sempervive et succus ipo
quistidos et absinthii et similium et oportet
quod volueris planta seu arbor quando
volueris accipere lac eius vel lacri
mam donec viget adhuc in terra non post
quam est evulsa sic cum volueris col
ligere opium vel euforbium et similia

Equalitas desiccandi omnes herbas

Generaliter debes scire quod ra
dices et folia et rami non
debent siccari antequam sint abluti a terra
cum aqua et a sordibus earum et
quod desiccentur in loco ubi non est humiditas

Modus repositionis herbarum ad ser
vandum et florum et seminum

Oportet quod reponas flores
herbarum et seminum medicina
lium in cassulis de ligno Et semina stringantur
in sacculis ex corio ut expa
no quia inmittet ea ad meliorem con
servationem et hoc secundum sententiam diasco
ridis et repositio rerum humidarum
sicut sunt succi et gummi liquide et confectio
nes et similia debet esse in vase constricto
de vitro vel terra vel vitreata vel de
argento vel cornu et similibus Et medi
cine molles que sunt contrarie membris
oculi debent reponi in vasis eneis sicut
ungenta in quibus ingreditur piper et
alumen et acetum oportet quod reponas in
vasis eneis Et pinguedines et te
rabella et omne pingue oportet reponi
in vasis factis ex stanno Et omne
quod est ex pulveribus sicut pulvis yere
rap et similia oportet reponi in vase ter
reo strictum orificii et oppiletur os
eius cum cera ne resolvatur et mi
nuatur eius virtus et oportet quod reponatur

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

rob sic vue et aromor[um] a malo
ru et mirti et sitiz ī vase fcco
nono q[ue] trahit ad se humiditate
q[ue] ē ī eis quare mag[is] p[ro]fuer[in]t
ad estructura. Et olea dnt ēpom
ī vasis vitreis et os vasor[um] d[e]z
stringi ne destruat[ur] et de fetear[um]
et oz ēpoi omēs spes zebete a
gallie et os spes aratitas ad
aromatisandu ī vasis aureis a[ut]
ī vasis ex porcellionibus a[ut] equi
tro et omīa acetosu qd dz s[er]uari
optet ēpoi ī vase linito cera ut
pice et oz tepoi ī vase vitriato
oē vinu qd hr sitbaz equale qd
ē signu sup durabi[li]te ei[us] et sē
phibitoz ei[us] corruptio[n]is et oē vinu
cui[us] sitba ē ī eqlis cui[us] signu ē
sup corpoz ei[us] simile q[uo]d no diu
possit s[er]uari oz ēpoi ī vase fcco
vt tra desiccet humiditate ei[us] sup
flua q[ue] ē ca sue corrupcoe

Modus colligendi collo[quin]tid[e] et
siccandi.

Collo[quin]tide sut ī fin mens[is] sep
tembr[is] q[uia] tūc sūt ī fine bo
nitat[is] eoru et maturitat[is] et oz
q[uo]d no colligas ex eis nisi quar[um]
color declinat citrinitati et q[ue]
īcipiut folia eius siccari et atte
nuari et elige ex eis maiores
ī q[uan]titate. Et oz q[uo]d no accipias
illa q[ue] ē sola ta ī sua arbore q[uia]
ipa ē multu mala et p[er]iculosa [et]
mo[dus] desiccatoe earu ē q[uo]d custo
dias eas bn q[uo]d ipe no desiccat[ur]
ī breui tpe. Pone igit[ur] eas ī sole
et verte eas quolibz die sepe et
ī qualibet nocte repoe eas ī lo
co vetoso et remoto ab oi hu
miditate et custodi bn donec siccet[ur]
et q[uo]d no potes eas desiccare in
sole q[uonia]m fortass[e] est nebulosum
tps sine sol[e] apparicoe oz q[uo]d ī ple
at sila ex eis in s[ur]cis et suspedat
sup[er] ignē ad fumu ut siccet[ur] et
cu bn siccate fuerit munda eas
a cortice suo et a semib[us] q[ue] st
ī eis et s[er]ua adipe earu ī vasculo

ex corio s[ic]cato. Incipit tu[n]c tractat[us]
de p[re]paracone mi[n]erar[um] q[ue] sumunt[ur]
ex a[n]i[m]alib[us] for[ma] c[om]burendi om[n]es
spes conchiliu

Oportet q[ue] vult c[om]burere testas co
chiliu q[uo]d terat[ur] et ponant[ur]
ī olla munda et ponat[ur] olla ī furno
figli vna nocte. Deīn extrahat[ur] et si
sint c[om]busta sic [quod] sint albe bn sin
oz q[uo]d ponas 2o ī furno pa[r]is et
ī eo dimitte donec sint alba calcia
ata. Et sut qui ponut conchas sup
prunas et exsufflat et dimittut
donec sint albe et terut et ponut
p[ost]ea sup testa ferrea et ponut
testam sup carbones et exsufflat
donec sint albe ad tua volutate

For[ma] c[om]burendi cortices ouor[um]

Oportet q[uo]d aspicias ad id qd
dixi de conchilib[us] et c[om]bure
tur sic dixi de eis et mo[dus] ē ide
nec plus nec minus

For[ma] c[om]burendi cornu ceruinu

Accipe de cornu sic ē et pone
sup prunas et exsuffla donec
albescat. Et q[ui] vult c[om]burere s[ecundu]m
mo[dum] frangat ip[su]m in frusta et ponat
ī olla sic dixi et fiat sic nara
ui de conchilibus

Modus ablucionis ei[us]

Sed qui vult ip[su]m lauare lauat
s[ecundu]m disciplina qua diximus
ī abluendo storias et ved co ime
diuimis oculoru q[ue] accidut ad eos
humores ad hortor et grossicie
palpebraru et q[uo]d fat ex eo dantisi
cu p[ro]fuit dates a sordib[us] et s[ecundu]m
hac forma p[ro]ficiant[ur] vnguēte omēs et
solec modus eorp ē sic modus
c[om]bustionis conchar[um] nec plus nec
mi[nus]. For[ma] c[om]burendi ossa. Et sūt
q[ui] ponunt sup prunas donec dealbant[ur]
ablucō om[n]i hor[um] Et ablucō co
char[um] adustar[um] et cortic[um] ouor[um]
et cornu ē sic ablucō acerie
nec plus nec mi[nus]. For[ma] c[om]burendi
ferrum q[uo]d ad[m]iscet[ur] ī diyamu:

Accipe de foliis ferri no sto
lui q[uo]d no diu p[er]transiet an
nu sui et api et extrahe vermes

mortuos q̄ sūt ī eis et p̄ga eos
bñ et pone ī fūdo olle none sup
os eius lapidē et poē ollā sr
ignē lenē ut poē eā in fundo
panis et nō oz ut adurat̄ sed
sō asset̄ ita q̄ possit terī ⁊ poē

For̄ cburēdi lanā

Lava eā et pectīne bñ et
pone ī olla fictili et cburē
sic cburit̄ cera et sūt q̄ per
mit̄ p̄o cū sua sordicie ⁊ post
lauāt et faciūt sic dixi

For̄ abluēdi cinere lane aduste

Accipe cinerē lane et pone
ī p̄absyde et fūde sup eā
aquam et misce et exspecta do
nec clarificet̄ aq̄ et cinis de
scēdat et piēe illā aq̄ et iterū
fūde sup eū aliā aq̄ et facita
tā diu q̄ pūgat lingua qui gu
stat̄ et sic supplica gustū De
inde sicca et serva et ponas ī
meīs oculorum

For̄ cburēdi sarcā ī cancros ad dandū ī potu illos q̄s momor dit canis rabidus ⁊ addādū ptisicis et emoptoycis

Accipe cancros fluuiales vi
uos qn̄ sol fuerit ī signo
arietis xiiii die mēsis intelligo
lunare ⁊ poē ī tanoz ut ī fur
no panis quousq̄ cburat̄ et
quidā incēdūt et quidā incen
dūt catanoz cū lignis vitis et
for̄ ē eā et sūt q̄ ptisicis et
emoptoicis abscindūt pedes eorū
et dētes ⁊ c cburūt

For̄ cburēdi scorpiones ad frī gendū lapidē

Accipe x de scorpionib̄ vivis
et pone ī olla noua et luta
eā cū pasta d̄ cū terra et poē in
furno et accēde ī eo ignē cum
lignis vitis quousq̄ calescat et
dimitte ibi ollā die ac nocte
et extrahe et da ex cinerē ho
rū ī potu ī hō dolorū renum
qui fiūt ex lapide cōtra vi cum

syr° de radicibus q̄ frāgit lapi
dem Et sūt qui ponūt ollā ī cata
noz panis et dimittūt vi horis
p̄gaa exhūt et terūt scorpionē
⁊ fiūt

ffor̄ cburēdi tyros et spe tes q̄s fcaro admīstrat̄ ī tiriaca

Accipe species tyros feiabillas
q̄ sūt rubei coloris et hēnt
caput extēsū et venaē eas ī
yeme et ī loc̄ spidis aq̄s et ar
boribus et pone ī olla noua ⁊
luta os eius cū argilla et pilo
et mitte in furno nocte vna dē
q° ī cinē eaz et utere ī altro
sol a° vtē et confice cū ol'o ⁊
fac emptim sup scrophulas q̄z
liq̄fiaet eas ⁊ ī hac forma
oz species alios cburē nisi
q̄z dnt cburi p amplius tpe q̄
ipi sūt maiores corp̄ ⁊ pigui
ores opacō corp̄ ī strophulis
⁊ sic opacō tirior

For̄ cburēdi caput tyri

Accipe decapitibus tyri statim
p̄g eorū abscisiōz absq̄ q̄
salīat̄ et poē ī olla fictili vitre
ata et ī volue eā pasta et poē
sup eā ignē d̄ prunis et non
optet q̄ cburant̄ ita ut fiant
sicut carbones s̄z q̄ rmaneat
ī eis ad humiditatē ita q̄ possit
teri et cribrari s̄o

For̄ cburēdi leporē pillo q̄ ht lapide

Accipe leporē et decolla ⁊ po
ne ī olla noua cū corio suo
aut ī vase aliquo mōdo et cbu
rat̄ quousq̄ fiat cinis Deīn
tere cinerē ipsū et da ex eo
ʒ ii · q̄z ē mirabilis ī frāgēdo
lapidem

For̄ cburēdi yrīcios ⁊ ra mulos Eo cburat̄ sic d̄ lepore
nc plus nc mīq

For̄ cburēdi yrudīes q̄ ad mīstrat̄ ī egritudib̄ gutture

Accipe d̄ pullis yrūdinū ante
quam nascat̄ plume eaz

et dixit [Et] oz q gbutat cu plumis
eazu et q ponat aquilulu sal et
ponat i olla nova et coopiat
olla et liniat et poe sup p̄unas
ut in furno panis donec gburat Et
et fina et ute qn oportuerit Et
dixit q q accepit yrudies cu mor
te aut mat gburet i olla et
miscuerit cinere eozu cu melle
et posuerit i ocul accuit visu et qui
i unxerit cu eo bucas gferret ae
fe et tuozi gutturis et sanat et
tumori vivile

For colligendi cantaridos et reponendi eas

Oportet q venaris eas i tpe
messis et elige ex eis rube
as magnas lenes tactu et caue
a nigris et aspis et oz q ille q
venat eas habeat i manu sua fur
culas ex ferro ut ligno et ponat
eas cu illis furcul i vas stricti
orificij Deinde ponas sup ol'm ve
tus et suspenda i sole plib; dieb;
donec put fiat i vitro su vase et
sunt qui gburut eas eo modo quo
gburunt yrudines nec plus nec
minus Et dixit dyas. q cantaides
que gnant in tritico sunt calide
et oportet q ponat in vase qd
non sit vitreum et coopiat os
vasis cu lenii panno et pforet sup
olle et fum aceti fortis buliat et
dimittat sup fumu illi donec mo
riant cantarides et i fige situ
lin et fina et fortiores cantarides
sunt ille q sut mal' q tn̄ simitant
sic color pavonis colorate d'ses
coloribus et hnt maculas citrinas
et sut magni corpis et longe et
plane Et sut q sut j unius coloris
absq q tn̄ simitet ad colores di
versos et sut debit operaco et
iste e modus oim specie cantaridas

For colligendi stercus qd dat in medicinis gutturis

Oportet qd eligat stercus qd
e albu qm signu e q fuit
ex comestione ossiu et oz q colligas
recens viuis diei ut duorum et
facias ip siccari i sole et fiuans
ressiccatu et ute qn volueris

For colligendi sanguinem testudinis aquatice q administrat i medicinis venenorum

Accipe testudinem aque et poe
eam resupina sup pabsi
dem et abscinde caput subito
sn mora et dimitte egredi sang
winem eius et qn coagulabitur
coopi pabside cu cribro ex sete
ut cu panno lini et expoe soli do
nec siccet et fina Et dosis eius
qn tyrus momordit hoi e ʒ iij
cu ʒ iij aceti et tria die dat
podus ʒ i cu ʒ v aceti q
e cura verissima

For colligendi sanguinem animaliu qui po in medicinis vivatibus venenis sic sim edi et sim ansuu et silium

Oportet q eligat alia hic'
sana et iugulet unu q p
eorum et poe sanguinem ei i va
se vitreo et exsicca i sole et
fina et ute i morb venenos
rum **For accipiendi terebellam que administrat i medicinis corpibus**

Quiculq q terebella sut nova
accipiant cuicumq q inidi
ficant i domibus et oz q venere
eas i autumpno ut i vere et de
colles eas et euellas terebella ip
sazu et poe i vase mdo et pur
ges ea a venin cindalibus ea
et pone cu eis porib; terebell
vitellu oui recentis qd fuit ex
gallina q habuit masculu et gfrica
sit et poe i patella sup cinere
calidu et dimitte usq coaguletur
et desiccet ab humiditate q e in
meu et auffer ab igne et pone
i sole ut desiccet et poe itep
sup igne donec bn desiccetur
et repoe necu et ute i medicinis co
rpus Et sut qui faciunt hoc me
dicame sn vitellis et sut qui utu
htur itu recentibus sic reduat

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

acapitibus p(er)q(ue) decollacio(n)e(m) et sunt
qui coquunt cum vitell(o) Et sunt qui
addunt cerebell(um) et ovis parum
mell(is) et coagulant sup(er) igne(m) et
s(er)vant et utunt(ur)

**For(ma) accipiendi fel a(n)i(m)aliu(m) om(n)i(um)
quadrupediu(m) et volatiliu(m) et
for(ma) repo(s)icio(n)is eor(um)**

Accipe fel du(m) e(st) recens et po
ne et liga os eius i(n) aq(ua)
bulienti et dimitte i(n) tali t(em)p(or)e q(uo)
posses fac(er)e .3. passus et extrahe
statim et desicca i(n) umb(ra) i(n) loco
non humido et s(er)va et ute(re) fel
s(er) fella q(ui)b(us) volu(n)t uti i(n) me(dicin)is
oculor(um) or(um) ligari orificia eor(um)
cu(m) filo lini et po(n)e i(n) vase vitri
i(n) quo positu(m) e(st) aliquantulu(m) mellis
et liget(ur) caput a(d) fili i(n) ore va
sis et sic s(er)vet(ur)

**For(ma) accipiendi coagulu(m) om(n)i(um)
a(n)i(m)aliu(m)**

Accip(e) coagulu(m) om(n)i(um) a(n)i(m)aliu(m) du(m)
sunt recenter mortua s(ed) p(ost)q(uam)
qua(m) ea decollaveris et i(n)volue
ea sale et suspende ad sole(m) et
s(er)va u(tere)

**For(ma) colligendi haalson i(n) u(n)gu
tias a(d) po(n)d(us) i(n) ungentis**

Accip(e) haalson et statim cum acce
pis p(er)fora carne(m) ei(us) cu(m) cul
tello et cu(m) hoc facies q(uod) exibit
ab eo humiditas multa viscosa q(ue)
e(st) utilis ad evellendu(m) pilos pal
pebraru(m) et ute(re) ea i(n) temp(or)ib(us) q(ui)
ponunt(ur) in s(er)ore adhibendu(m) hu
mores venientes ad oculu(m)

**For(ma) accipiendi urinas i(n) fatim
q(ue) ponunt(ur) i(n) me(dicin)is ante**

Oportet q(uod) colligas urinas
cor(um) i(n) vase i(n) plurib(us) dieb(us)
et cu(m) collegeris fece(m) eius resi
dens in fu(n)do vasis p(ar)ice subtile
eius sup(er)natas et s(er)vas ita plu
ribus diebus don(ec) colligat(ur) fac(ere)
et fece illa et ute(re) ea liq(ui)da sic
e(st) ut sicca et repo(n)e q(ue) e(st) anita
sic armoniac(um)

**For(ma) s(er)vandi aq(ua)m marina(m) ita q(uod)
no(n) corrupat(ur)**

Accip(e) ex aq(ua) marina clara et
munda cui nichil admixtu(m)
sit ex aqua dulci et repo(n)e in
vase novo q(uia) pinguedo ei(us) s(er)
met(ur) et d(icit) tu(m) plu(s) q(uod) sunt q(ui)
coquunt ea(m) an(te)q(uam) ipam reponat

**For(ma) faciendi gl(u)tine ex corijs
bou(m) et pecudu(m) q(uo)d po(nitur) i(n) ep(it)lis
estate et hieme**

Accip(e) de extremitatib(us) corior(um)
bovinis aut pecudu(m) s(cilicet) tocia
manuu(m) et pedu(m) et capitu(m) et
ablue be(ne) ab o(mn)i sorde eoru(m) et
arena et i(m)ple ex eis olla(m) mag
na(m) et coop(er)i cu(m) aqua et po(n)e ol
la(m) i(n) furno panis a p(ri)ncipio noctis
usq(ue) ad mane Deinde extrahe et cola
et si aq(ua) coagulat(ur) b(e)n(e) et si no(n)
or(tet) q(uod) tu(n)c ponas i(n) furno 2a vi
ce aut plus don(ec) aqua illa i(n)
grosset(ur) et cu(m) e(st) refrigerata
coagulet(ur) Deinde i(n)cide i(n) frusta
et dimitte siccari i(n) loco ventoso
no(n) humido don(ec) fiat sic vitru(m)

Accip(e) lucerna(m) nova(m) et po(n)e i(n) ea
ex butiro et accende lu(min)ari
um et coop(er)i cu(m) coop(er)torio habe(n)
culina i(n) cui(us) su(m)mitate sit fora
men et dimitte sic don(ec) colliga
tur fumus eius adherens coop(er)to
rio et cu(m) minuet(ur) butiru(m) i(n) la
pade adde alio et fac ita do
nec habeas fumu(m) q(uan)tu(m) vis D(einde)m
rade cu(m) pluma a coop(er)torio et
repo(n)e eo q(uod) ute(re) i(n) me(dicin)is ocu(lorum)
desiccat eni(m) et stiptica(t) stiptici
tate sua p(ar)ua et p(ro)hibet humores
ab oculo et i(n)carnat ulc(er)a cito

Accip(e) de api s(ecundu)m volu(n)tate(m)
tua(m) sic e(st) adeps hirci ut pe
cor(is) et sim(i)l(iu)m et accip(e) de eo q(uod) e(st)
magis pinguius sic adeps re
nu(m) ut ribus velut et po(n)e i(n) vase

et pice sup eu de aqua pluuiali
frigida et frica cu manib bn et
purifica a sag^ne eius et venis
et pellicul et iteru pone aliam
aquam et laua donec mundet
et albescat Deinde poe i olla no
ua cui capacitas sit dx aqn
titate adipis et poe sup eum
d'aq q cooperiat eu et poe vas
sup igne lene piu et misce
donc dissoluat et cu dissolutus
fuit adeps pice i vas qd heat
aqua frigida et laua et absterge
olla sua bn et dimitte sic
stari ab aq et liq fac adipem
fo et pice iteru sup aq feam
et sine i frigidari hc ter fu
as Tertia vo vice dissolue sn
aqua et pice i vas qd fit cale
factu aq ca et collige qd cla
rificabit ex adipe et pice sbtr
si adest ei aliqd et pone nitu
Et i huc mo pparat pinguedo
porci et vituli et aliop aialiu

forma pparandi adipem re nu vaccarum

Acc deca et munda a sua
pellicula et ablue cu aqua
marina et poe i mortario et te
bn et pice sup ea aqua maris
du teris et facias ho sic tande
pone i olla fictili et pice sup
ea aqua marina et cooperiat
et coq tam diu donec consumat
odor eius nalis Deinde poe
ad oms libras iiij adipis ʒ iiij
tere et liq fac sic et cu i frigida
tus fuit Accipe superiore pte ei9
et poe i olla noua et poe q'li
bet die i sole coopitu pano ut
albificet et recedat fetor eius
Et sic q ponit i uase pro sic
fit ex cera qn dealbat Sed
adipe bouis az ppare i hanc
forma ablue pd i aq marina
ut cu aq et sale sm mo pdic
tu Deinde coq cu tato vino bono
qntu e adeps et qn bullierit
duabq ebullicomb9 oz q auffe
ras olla exiiij horis et si re
masit ala olla noua et pparat
i huc mo et no e magne albe
dinis Et sm huc mo oz q p
pares adipe ouis

forma melorandi odore reb3

Si vis meliorare adipis
odore adipis accipe deqo
cuiqz vis et pga apellicul sius
et laua deinde coq cu vino odo
rifero bono sn aliquo sale et
aqua marina et auffer olla ab
igne et dimitte sic tota nocte Et
si vel mutad sepe vinu eius
facias sm volutate tua q
e melius fedm q dt dyas. f
ea cola i alia olla et poe super
vnu q'q lb adipis ʒ ij. spica na
rdi corticu metasi et gariofil an
ʒ j. ex ʒ hyspanie et dassia
et cassialign et cinam et carui
agreste et spice celtice an
ʒ j. s tere me^nas tritura grossa
et pice ex bono vino sup adipe
qntitate q ip cooperiat et poe
sup prunas eu et bull tn ebu
licone q reddas adipe re
pisse virtute odoris specep et
p9 auffer abigne et repone
Et qui volunt coq re adipe cu
vino e melius Et qui volunt me
liorare odore eius cu folys
mirti et stibus a^ll eximit oio
adipis et cebella omi aialiu

forma pparandi adipis anserum

Acc adipes corp qn recet
fuit occisi et pga bn apel
licul suis et poe i olla noua ter
rea cui9 capacitas sit dupla
qntitatis adipis et coopi vas
et poe i sole calidissio et auffer
id quod dissolutu ex adipe et
poe i alio vase et fac ita assidue
ad clarificadu qd egdiet ex
eo donec nil remaeat ex eo
Deinde accipe qd clarificatu fuit
et poe i loco frigido et utere
i necessitate et ic q vole face opus

cu[m] p[ar]atone oz q[uod] dissolvat cu[m]
i olla du[pli] s[ecundu]m hanc for[ma]m acc[ipe]
olla[m] nova[m] et po[n]e i[n] ea adipe[m]
et illa[m] olla[m] po[n]e int[er] alia[m] ple
na[m] aqua et po[n]e ambas sup[er]
igne[m] et o[mn]e q[uo]d dissolvet[ur] ex
adipe clarificat[ur] i[n] vase alio q[uo]
usq[ue] totus dissolvat[ur] et repo[n]e
i[n] loco frigido et s[er]va. Et sunt qui
p[ro]iciunt sup[er] eu[m] q[uan]n[do] r[e]ponit modicu[m]
salis q[uod] c[on]fert latitudini q[uo]n[iam] in
ficit cu[m] me[n]sib[us] inu[n]ctib[us] ad hoc
et q[uo]d e[st] de eo s[i]n[e] sale c[on]fert do
loribus m[a]t[ri]c[is] et po[n]it[ur] i[n] emplas[tris]
et po[n]it[ur] sup[er] o[mn]em et fissuras labior[um]
et dolores m[a]t[ri]c[is] et aut auxium
et meliorat colore[m]

**forma meliorandi odore[m] ho
rum adipum**

Odor hor[um] rectificat[ur] sicut
dixi i[n] h[i]is adipib[us] et
clarificat[ur] et r[e]ponit[ur] s[ecundu]m illu[m]
mo[dum]. Et quida[m] sunt q[ui] miscent cu[m]
eis extera q[uon]i[am] oz q[uod] lo[n]gi
ori t[em]p[or]e s[er]vat[ur]. Et q[ui] vult s[er]vare
adipe[m] anatis et galline et t[er]zi
et c[on]similiu[m] s[ecundu]m c[om]plect mo[dum] simu[m]
ad p[re]s[er]vandu[m] sic dixi a[u]t[em] ut p[ro]po
ne oz q[uod] accipiat[ur] de q[uo]l[ibet] adipe
hor[um] q[uan]tu[m] vis d[ein]de e[st] retenis
et lava sepe et cola i[n] ombra
p[er] t[r]abra et q[ua]n[do] fuit sicans po[n]e
i[n] pano lini et suspende i[n] ombra
et dimitte diebus mult[is]. Vel po[n]e
i[n] papiro et s[er]va i[n] ombra. Et sunt
qui po[n]unt i[n] melle et po[n]unt ut no[n]
corrupat[ur] si durat p[er] t[em]p[u]s aliq[uod]

**for[ma] p[re]parandi medullas c[a]tiuz
et reponendi**

Hec medullas sic sunt recte
et sehe ab ossib[us] suis et p[ur]ga
fricando cu[m] ma[n]u et po[n]e i[n] aq[ua] fri
gida et lava b[e]n[e] et cola cu[m] pa
no et repo[n]e. Et sunt q[ui] lavant
sic ut ponat[ur] i[n] olla du[pli] et po[n]it
olla[m] sup[er] igne[m] et dimittit do[ne]c
liq[ue]fiat medulla et colat[ur] i[n] a[li]o
vase. Deinde colatu[m] claru[m] repo[n]it

i[n] vase t[er]reo novo. Et q[ui] vult repo
ne[re] s[i]n[e] q[uod] faciat q[uo]d d[ic]e[n]s fac[iu]nt
[illegible] sic debet fac[er]e d[e] adipibus
gallinar[um] et anser[um]

**for[ma] faciendi zukeracha i[d est] ysop[um]
p[ro]p[ri]u[m] humidu[m]**

Mitte d[e] lana sucida sic coq[ua]t[ur]
et lava i[n] vase aliq[uo] q[uo]usq[ue] col
ligat[ur] d[e] pi[n]guedi[n]e sup[er] natante
i[n] aquis fact[a]. Deinde cola aqua[m] ab
ea et po[n]e pi[n]guedi[n]em illa[m] i[n] vase
eneo et po[n]e sup[er] ea[m] aq[uam] bullien
te[m] parvo igne. Et accipe pi[n]gue[dine]m
illa[m] colata[m] et po[n]e i[n] p[ro]babside et
lava cu[m] frigida aqua sepe. Et
mod[us] abluendi e[st] q[uod] misceas fort[iter]
cu[m] ma[n]u q[uo]usq[ue] ascendat spuma
eius. Deinde accipe paru[m] aque
marine et p[ro]ice sup[er] illa[m] spuma[m]
ut q[ui]escat illa ebulitio et collige
illa[m] pi[n]guedine[m] munda[m]. Deinde
adde sup[er] ea[m] aq[uam] alia[m] et misce
do[ne]c iteru[m] ascendat spuma ei[us]
et p[ro]ice sup[er] ea[m] parum aq[ue] marine
et q[ua]n[do] quiescit spuma ei[us] collige
pi[n]guedinem illa[m] q[ue] sup[er] aqua
natat et frica cu[m] ma[n]u donec
no[n] videris aliq[uid] ex sorde eius
i[n] ea b[e]n[e]. Oz si acc[i]d[er]it it[er]u[m] lava
s[ecundu]m disciplina[m] et e[st] d[ict]a. Et oz q[uod]
deinceps sup[er] ea[m] aqua[m] alia[m] et
muta aqua[m] cu[m] sepe do[ne]c albe
scat et hoc op[us] fiat e[st] i[n] sole ca
lido. Et sunt q[ui] accipiunt d[e] ea pi[n]g
uedi[n]e i[n] vase q[uo]d sit calefactu[m] cu[m]
aqua calida et po[n]it sup[er] pannu[m]
lini grossi et expo[n]it soli q[uo]usq[ue]
albedo b[e]n[e] i[n]grediat[ur]. Et ysopus
munda q[ue] no[n] h[abe]t odore[m]. Et sunt qui
i[n] concha cu[m] aqua frigida agitant
et no[n] recipit[ur] i[n] ea aliq[ua] asp[er]itas n[e]c
aliq[uid] coagulat[ur] sic i[n]venit[ur] i[n] illa
q[ue] est adulterata cu[m] cera liquida cu[m]
pice vel cu[m] sepo. Et virt[us] eius e[st]
calida et mollit apostemata dura
et mag[is] apta dura sto[mach]i et po
nit[ur] i[n] mlt[is] ungu[en]t[is] et emplas[tris]
et adustio ei[us] e[st] q[uod] ponat[ur] i[n] olla
nova sup[er] igne[m] et dimittat[ur] ibi do[nec]

ut fiat tenuis et ingrosset pin-
guedo eius Et sunt qui colligunt fu-
mum eius et ponunt in membris ordorum

**Modus colligendi stercus infirmam
quod administratur in membris egritudinum
oris sit Et in libro alme veri-
tatem sermonum antiquorum**

Faciebat vomere pueros ad
comestionem suam et faciebat
eos comedere panem et lupinos
et his pluribus cibus corpus accipiebat
stercus corporis et sic utebatur in cu-
ratione corporis scilicet apparatum oris et
gutturis et in apparatibus eius sicut
dulcedinis Vera ungebat extra de
stercore illo mixto melle et iuva
bit iuvamento magno Et dixit in
libro quem composuit de membris simpli
cibus quod quidam usus fuit in ho
stercore et sepe habuit iuvamen-
tum magnum et non dabat pueris
comedere lupinos nisi ut stercus non
haberet tantum fetorem et dabat pueris
comedere carnes galliarum et pul-
lorum et columbarum et stercus corporis fa-
ciebat eandem operationem non plus nec
minus

**Modus auferendi spumam mellis
et purificandi ipsum**

Accipe de melle et pone in ollam
novam extra aquam postquam fecisti
bulire aquam et proiecisti eam a me
vase eneo stagnato et os vasis
sit latum sicut fundus est et accende
ignem subtus et pone in manu opam
tis caciam ferream stagnatam perfo-
ratam et pone iuxta eum prope absidem
cum aqua frigida dulci et quando incipiet
mel bulire proice super ipsum parum aque
frigide et fac bulire donec liquefiat
cera que est in melle et quando videas sor-
dicien natantem super faciem mellis
Deinde auffer spumam eius cum ca-
cia perforata et non submergas ma-
num tuam ne accipias de melle in
spumatione et tene manum tuam ita
ut appodias manubrium cacie la-
bro vasis donec descendat mel quod

est admixtum spume per foramina
cacie et pone tunc spumam eius in
alia olla et fac hoc quousque nichil
remaneat de spuma eius et cave
ne ignis sit nimis fortis quia mel
per nimiam inundationem ebulitionis effun-
ditur extra ollam quod si contingat proice
parum aque frigide super mel et auf-
fert subito ignem de sub olla et
mitte mel sine intromissione et quando fer-
vere ceperit ebulitio pone iterum ignem
paulatim et auffer residuum spume
eius quousque remaneat mel mun-
dum Deinde auffer ab igne et repo-
ne in vitrum Et qui voluerit sincere
huiusmodi artificio buliat mel quousque
elevetur cera et sordes eius super
faciem mellis et liquefiat bene totum
Deinde aufferat ab igne et misce
at totum donec infrigidetur Deinde
dimittat quiescere parum et tunc
poterit colligere omnem spumam eius quia
ipsa eligitur super faciem mellis
Deinde reponat mel quod remane
bit mundum sicut aurum

**Forma coquendi mel cum aqua
dulci ad faciendum sirupos**

Accipe de melle albo unius anni
quod habeat parum ardorem a
odore et sit fortis dulcedinis
et quod numquam tetigit ignis et pone
in olla ferrea lati orificii que assiletur
alicasse et pone in qualibet mellis
x mensuras clare aque et facias
signum in latere olle usque ad quem
locum pervenit mel sine aqua deinde
accende ignem suaviter sub olla et
quando mel bulierit munda a sorde sua
cum cacia sicut fecisti id donec re
maneat mundum et clarum et misce
continue cum paucis igne et cave ne
comburatur et desiccetur et quando mel
descenderit per signum sue quantitatis
quod fecisti in olla omnem quod proicias super
ipsum v mensuras aque et continua
coctionem eius et misce sine aliqua inter
missione donec iterum appropinquet suo
signo mensura unius digiti Et se
quitur apponitur iterum alia aqua ad eo-

quedam amplius et colat et re
ponat in vase vitreo et oz sic
dixit. Et oz coquatur in die claro
sereno quanto ab omni vapo in tima
a curia domus et sub celo no
propre parietem ut non cadat in eo ali
quid de filigine ut de aliqua sorde
et destruatur mel et caueatur toto
posse ne reflectatur aliquis ex
fumo lignorum in mel et destruat
et nigrescat et oz quod ligna sic
sicca valde et ex sarmentis
vitis et gestum

**Modus dealbandi alia terra hic
scilla di terra**

Accipe de terra quam accepisti
de alneari cuius color de
clinat ad albedinem si potes
accipe de terra munda meliori et
pone in noua olla cum medietate
quantitatis eius ex aqua clara munda
et pone super ignem donec liquefiat
tota et ulcus super fumum aq. De
in accipe per vas vitri cuius pes ex
terior sit lenis et madefiat ipsum
in aqua frigide et submerge vitrum
medietatem eius in terra liquefacta
et extrahe cum terra quae sibi adheserit
et dimitte in frigidari et sepa
terra illa a vase quod ipsa est huius
figura parabside et facias sic
donec terra tibi sufficerit mo
Deinde fortis istas pone in sole
pluribus diebus et uerte eas sic
ab omni parte donec albescat et fiat
terra alba sic cerusa et sunt qui
dealbant in tribus diebus in iulio
quando sol est in maiori calore et dix
it dyascorides quod secundum hanc formam possumus
dealbare gummi arabicum quando decoqui
tur in aqua marina donec albe
scat. Et ego sum expertus id et non
fuit verum

Modus de albandi terra

Accipe de terra et coque in aqua et proice
aquam illam et pone aliam et fac
ita sepe donec fiat alba et colli
ge terram et sua **Modus faciendi
gummi ex marmore**

Accipe de marmore albo et tere
trituratura grossa et confice cum glu
tino coriorum et facias laminas
vel tabulas ex eo et pone eas super
petram marmoream et dimitte
siccari. Et sunt qui accipiunt de
marmore pistato sic dixi et
conficiunt cum terebintina liquefacta super
ignem confectione mediocri et
extendunt super tabulam marmoream
donec infrigidetur et hoc est gummi
marmoris quod fit in operatione domini
id quod apportatur apud nos non vi
di qualiter fiat nec vidi aliquem qui vide
rat. Et qui puluerizauit ex eo super
vulnera recentia quando est cum sang
uine suo tunc consolidat ea nec
sinit ea facere saniem et est con
ueniens apostemati molli

Modus faciendi armoniacum

Accipe lapides qui inueniuntur
in sterquiliniis balneorum qui
incenduntur cum igne sordicie illius
et sunt nigri qui coagulat ex vir
tute salsedinis que est in illa sor
dicie. Accipe ergo ex illis et tere bene
et pone in olla habente amplum
orificium et pone super eius orificium
parabsidem terream aut vitreatam
et perfora fundum eius et luta
labia olle et parabsidis sic et fora
as ei foramen districte ita quod possit
olla manere in medio eius et sit
omnia extra quod possit sustinere
magnum ignem. Et luta os furni cum
argilla et accende ignem sub olla
et aspice ad foramen quod est in parab
side et si vides inde egredi aquam
vaporem dimitte ipsum foramen
apertum sic est donec egrediatur tota
humiditas illa et incipiat egredi fu
albus sicut sal armoniacum et tunc
oz quod claudas foramen bene et au
geas ignem bene toto die. Deinde
dimitte furnum infrigidari et postea
detege vas et frange parabsidem
et auffer salem qui est in ea cum fa
cilitate et sua

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST